

CONFERINȚA A ȘAPTEA GENERALĂ
(DIN APRILIE) A P.M.S.D. (b) DIN RUSIA ¹⁴⁴

24—29 APRILIE (7—12 MAI) 1917

1

CUVÎNTARE ROSTITĂ
LA DESCHIDERA CONFERINȚEI
24 APRILIE (7 MAI)

Tovarăși, conferința noastră se întrunește ca prima conferință a partidului proletar, în condițiile nu numai ale revoluției din Rusia, ci și ale maturizării revoluției internaționale. Se apropie momentul când afirmația întemeietorilor socialismului științific, ca și previziunea unanimă a socialiștilor întruniți la Congresul de la Basel că războiul mondial duce în mod inevitabil la revoluție, se va adevăra pretutindeni.

În secolul al XIX-lea, urmărind mișcarea proletară din diferite țări și examinând perspectivele revoluției sociale, Marx și Engels au arătat nu o dată că în linii generale aceste țări își vor împărți rolurile proporțional, potrivit cu particularitățile istorice naționale ale fiecăreia dintre ele. Această idee ei au exprimat-o, dacă e s-o formulăm pe scurt, în felul următor : ceea ce muncitorul francez va începe, muncitorul german va desăvârși.

Proletariatului din Rusia i-a revenit marea cinste de a începe ; el nu trebuie însă să uite că mișcarea și revoluția lui nu reprezintă decît o parte a mișcării proletare revoluționare mondiale, care în Germania, de pildă, se maturizează pe zi ce trece. Numai sub acest unghi de vedere putem defini sarcinile noastre.

Declar deschisă Conferința generală și vă rog să treceți la alegerea prezidiului.

O scurtă dare de seamă a apărut în ziarul „Sozial-Demokrat” nr. 43 din 12 mai (29 aprilie) 1917

Publicat în întregime pentru prima oară în 1921, în Operele lui N. Lenin (V. Ulianov), vol. XIV, partea a II-a

Se tipărește după copia dactilografiată a procesului-verbal

2

RAPORT CU PRIVIRE LA MOMENTUL ACTUAL
24 APRILIE (7 MAI)

1

PROCES-VERBAL

Tovarăși, în ceea ce privește momentul actual, aprecierea lui, trebuie să abordez o temă extrem de vastă, care, după părerea mea, poate fi împărțită în trei părți: în primul rând, aprecierea situației politice propriu-zise de la noi din Rusia, atitudinea față de guvern și față de dualitatea puterii care s-a creat; în al doilea rând, atitudinea față de război și, în al treilea rând, situația internațională a mișcării muncitorești, care a pus această mișcare privită pe scară mondială, direct în fața revoluției socialiste.

Cred că la unele dintre aceste puncte va trebui să mă opresc doar pe scurt. Vă voi prezenta și un proiect de rezoluție cu privire la toate aceste puncte. Țin însă să menționez că întrucât avem foarte puțini oameni, ca și din cauza crizei politice care a survenit aici la Petrograd, n-am reușit nu numai să discutăm rezoluția, dar nici măcar s-o comunicăm la timp organizațiilor locale. Repet, așadar, că acestea nu sînt decît proiecte preliminare menite să ușureze lucrările comisiei și să-i permită să-și concentreze atenția asupra unora din problemele cele mai esențiale.

Trec la prima problemă. Conferința organizației din Moscova a adoptat, dacă nu mă înșel, aceeași rezoluție ca și Conferința organizației orășenești Petrograd. (V o c i d i n s a l ă : „Cu unele îndreptări“.) Eu n-am văzut aceste îndreptări și nu pot să mă pronunț. Dar, întrucât rezoluția de la Petrograd a fost publicată în „Pravda“, consider, dacă nu sînt obiecții, că o cunoașteți cu toții. Prezint această rezoluție ca proiect Conferinței generale de față.

Majoritatea partidelor blocului mic-burghez, care domină în Sovietul din Petrograd, prezintă politica noastră ca fiind, spre deosebire de a lor, o politică de măsuri pripite. Politica noastră se caracterizează prin aceea că noi vrem în primul rînd o precisă caracterizare de clasă a evenimentelor. Principalul păcat al blocului mic-burghez este acela că prin frazeologie el ascunde poporului adevărul cu privire la caracterul de clasă al guvernului.

Dacă tovarășii din Moscova au textul îndreptărilor, pot să-i dea citire acum ¹⁴⁵.

(Dă citire rezoluției Conferinței organizației orășenești Petrograd cu privire la atitudinea față de guvernul provizoriu.)

„Considerînd :

1) că, prin caracterul său de clasă, guvernul provizoriu este organul dominației moșierilor și burgheziei ;

2) că el, și clasele pe care le reprezintă, sînt economicește și politicește indisolubil legate de imperialismul rus și anglo-francez ;

3) că el își înfăptuiește programul pe care l-a proclamat, doar în parte și numai sub presiunea exercitată de proletariatul revoluționar și, într-o anumită măsură, de mica burghezie ;

4) că forțele contrarevoluției burgheze și moșierești, care se organizează camuflîndu-se sub steagul guvernului provizoriu cu îngăduința vădită a acestuia din urmă, au și pornit atacul împotriva democrației revoluționare ;

5) că guvernul provizoriu amîină într-una fixarea alegerilor pentru Adunarea constituantă, împiedică înarmarea generală a poporului, trecerea întregului pămînt în mîinile poporului, îi impune acestuia un mod moșieresc de rezolvare a problemei agrare, frînează introducerea zilei de muncă de 8 ore, tolerează agitația contrarevoluționară (a lui Gucikov & Co.) în armată, organizează corpul de comandă al armatei împotriva soldaților etc...“.

Am citit prima parte a rezoluției, care cuprinde o caracterizare de clasă a guvernului provizoriu. Pe cît se poate judeca exclusiv după textul rezoluției, divergențele legate

de rezoluția tovarășilor din Moscova nu par să fie esențiale ; caracterizarea generală făcută însă guvernului, aceea de guvern contrarevoluționar, o consider greșită. Dacă e să vorbim la modul general, trebuie să arătăm despre ce revoluție vorbim. Nu putem spune acest lucru din punctul de vedere al revoluției burgheze, deoarece ea s-a încheiat. Din punctul de vedere al revoluției proletare-țăărănești ar fi prematur s-o spunem, deoarece nu putem avea certitudinea că țăraniile vor merge neapărat mai departe decât burghezia și, după părerea mea, nu avem nici un motiv să ne încredem în țărănime, mai ales acum, când ea a cotit spre imperialism și defensism, adică spre sprijinirea războiului. În momentul de față ea a încheiat o serie de acorduri cu cadeții. De aceea consider acest punct al rezoluției tovarășilor din Moscova politicește greșit. Noi vrem ca țărănimea să meargă mai departe decât burghezia, ca ea să ia pământul de la moșieri, dar în clipa de față nu se poate spune nimic precis în legătură cu comportarea ei în viitor.

Noi evităm cu grijă cuvintele „democrație revoluționară“. Putem folosi această expresie dacă este vorba de un atac din partea guvernului, dar în momentul de față ea ascunde cea mai mare înșelătorie, pentru că este foarte greu să deosebești clasele contopite în acest haos. Sarcina noastră este să lămurim pe cei ce rămân în urma evenimentelor. Pentru noi Sovietele sînt importante nu ca formă. Important pentru noi este ce clase reprezintă aceste Soviete. De aceea e necesară o îndelungată muncă de luminare a conștiinței proletariatului...

(Continuă citirea rezoluției.)

„...6) că în același timp guvernul se bizuie în momentul de față pe încrederea Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd, care în prezent grupează, fără îndoială, majoritatea muncitorilor și soldaților, adică a țărănilor, și, într-o anumită măsură, pe un acord direct încheiat cu el ;

7) că fiecare măsură a guvernului provizoriu, atît în domeniul politicii externe, cît și în domeniul politicii interne, va deschide ochii nu numai proletarilor de la orașe

și de la sate și semiproletarilor, dar și unor pături largi ale micii burghezii asupra adevăratului lui caracter ;

conferința hotărăște că :

1) pentru trecerea întregii puteri de stat în mâinile Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților sau ale altor organe care să exprime direct voința poporului, e necesară o îndelungată muncă de luminare a conștiinței de clasă a proletariatului și unirea proletarilor de la orașe și sate împotriva oscilărilor micii burghezii, deoarece această muncă constituie singura cheazășie reală a mersului victorios înainte al întregului popor revoluționar ;

2) această activitate necesită o muncă pe toate țărmurile în cadrul Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților, mărirea numărului de Soviete, creșterea forței lor, unirea în cadrul lor a grupurilor proletare internaționaliste ale partidului nostru ;

3) organizarea intensă a forțelor noastre social-democrate pentru a face ca noul val al mișcării revoluționare să se ridice sub steagul social-democrației revoluționare“.

Aici e miezul întregii noastre politici. Întreaga mică burghezie oscilează acum și-și ascunde oscilările prin fraze despre democrația revoluționară ; noi trebuie să opunem acestor oscilări o linie proletară. Contrarevoluționarii vor s-o zădărnicească printr-o acțiune prematură. Sarcinile noastre sînt : mărirea numărului de Soviete, creșterea forței lor, coeziunea în interiorul partidului nostru.

Tovarășii din Moscova adaugă la punctul al treilea controlul. Acest control este reprezentat prin Ciheidze, Steklov, Țereteli și alți lideri ai blocului mic-burghez. Dacă nu deții puterea, controlul este o vorbă goală. Pot eu să controlez Anglia ? Ca s-o controlezi trebuie să pui mîna pe flota ei. Eu înțeleg că masa neevoluată a muncitorilor și soldaților poate să creadă în control din naivitate și inconștiență, dar e suficient să te gîndești la principalele momente ale controlului ca să înțelegi că această credință este o abatere de la principiile fundamentale ale luptei de clasă. Ce este controlul ? Dacă eu scriu o hîrtie sau o rezoluție, ei scriu o contrarezoluție. Pentru a exercita controlul trebuie să deții puterea. Dacă masa largă a blocului mic-burghez nu pricepe asta, trebuie să-i explici

cu răbdare, dar în nici un caz nu trebuie să-i spui un neadevăr. Dacă sub paravanul controlului ascund această condiție fundamentală, spun un neadevăr și fac jocul capitaliștilor și imperialiștilor. — „Poftim, vino de mă controlează, că eu voi avea tunurile; și ai să rămâi numai cu controlul“, spun ei. Ei știu că în momentul de față nu poți refuza nimic poporului. Control fără să deții puterea este o frază mic-burgheză care frînează mersul și dezvoltarea revoluției ruse. Iată de ce obiectez împotriva punctului al treilea al tovarășilor din Moscova.

În ceea ce privește această împletire originală a două puteri, când guvernul provizoriu, neavînd în mâini nici puterea, nici tunuri, nici soldați și nici o masă de oameni înarmați, se sprijină pe Soviete, care, mulțumindu-se deocamdată cu promisiuni, duc o politică de sprijinire a acestor promisiuni, dacă vreți să participați la acest joc, veți suferi un eșec. Sarcina noastră este să nu participăm la acest joc; noi vom arăta și de aici înaintea proletariatului cît de inconsistentă este această politică, și fiecare eveniment din viața reală va arăta cîtă dreptate avem. Noi sîntem acum în minoritate, deocamdată masele nu se încred în noi. Vom ști însă să așteptăm: masele vor trece de partea noastră de îndată ce guvernul își va da arama pe față. Șovăielile guvernului pot îndepărta de el masele, care se vor îndrepta spre noi, iar atunci, ținînd seama de raportul de forțe, vom spune: ne-a venit vremea.

Trec acum la problema războiului, problemă care practic ne-a unit atunci cînd ne-am pronunțat împotriva împrumutului, iar atitudinea față de acesta a arătat îndată cît se poate de clar cum sînt împărțite forțele politice. După cum scria ziarul „Reci“, toți, în afară de „Edinstvo“, șovăie, întreaga masă mic-burgheză se pronunță pentru împrumut, cu o rezervă. Capitaliștii, cu un surîs acru, vîră rezoluția în buzunar și spun: „puteți să vorbiți cît vreți, că de acționat vom acționa tot noi“. În lumea întregă toți cei care votează astăzi pentru împrumut se cheamă social-șoviniști.

Trec direct la citirea rezoluției cu privire la război. Ea cuprinde trei părți: 1) caracterizarea războiului din punctul de vedere al semnificației lui de clasă, 2) defen-

sismul revoluționar al maselor, fenomen ce nu există în nici o țară, și 3) cum să se pună capăt războiului.

Mulți, printre care și eu personal, am avut prilejul să vorbim, mai ales soldaților, și cred că, dacă e să explicăm totul din punctul de vedere de clasă, ceea ce li se pare lor cel mai nelămurit în poziția noastră este cum anume vrem noi să punem capăt războiului, cum socotim noi că i se poate pune capăt. În masele largi există o mulțime de nedumeriri, o totală neînțelegere a poziției noastre, de aceea aici trebuie să ne exprimăm cât mai pe înțelesul oamenilor.

(Citește proiectul rezoluției cu privire la război.)

„Actualul război este în ceea ce privește ambele grupuri de puteri beligerante un război imperialist, adică un război dus de capitaliști pentru dominația asupra lumii, pentru împărțirea prăzii între capitaliști, pentru piețe avantajoase necesare capitalului financiar, bancar, pentru sugrumarea popoarelor slabe.

Trecerea puterii de stat din mâna lui Nicolaie al II-lea în mâna guvernului Gucikov, Lvov etc., guvern al moșierilor și capitaliștilor, nu a schimbat și nu putea să schimbe acest caracter de clasă și această semnificație de clasă a războiului în ceea ce privește Rusia.

Faptul că noul guvern duce același război imperialist, adică un război de cotropire, de jaf, este reflectat limpede de următoarele împrejurări: noul guvern nu numai că n-a dat publicității tratatele secrete încheiate de fostul țar Nicolaie al II-lea cu guvernele capitaliste ale Angliei, Franței etc., dar le-a și confirmat formal. Asta fără a consulta poporul și cu scopul vădit de a-l înșela, deoarece, după cum este îndeobște cunoscut, aceste tratate secrete ale fostului țar sînt tratate tîlhărești de la un capăt la altul, care promet capitaliștilor ruși dreptul de a jefui China, Persia, Turcia, Austria etc.

De aceea partidul proletar nu poate în nici un caz să sprijine actualul război, nici actualul guvern și nici împrumuturile lansate de el, oricît de pompos ar fi intitulate aceste împrumuturi, căci asta ar însemna s-o rupă total cu

internaționalismul, adică cu solidaritatea frățească a muncitorilor din toate țările în lupta împotriva jugului capitalului.

De asemenea, promisiunea actualului guvern că va renunța la anexiuni, adică la cucerirea unor țări străine sau la menținerea cu forța a unor popoare în hotarele Rusiei, nu merită nici o încredere. Căci, în primul rînd, capitaliștii, care sînt legați prin mii de fire de capitalul bancar rus și de cel anglo-francez și care apără interesele capitalului, nu pot renunța la anexiuni în actualul război fără a înceta să fie capitaliști, fără a renunța la profiturile de pe urma miliardelor plasate în împrumuturi, în concesiuni, în întreprinderile de război etc. În al doilea rînd, noul guvern, care a renunțat la anexiuni pentru a înșela poporul, a declarat prin Miliukov la 9 aprilie 1917, la Moscova, că nu renunță la anexiuni. În al treilea rînd — fapt dat în vileag de „Delo Naroda“, ziar la care scrie ministrul Kerenski — Miliukov nici măcar n-a transmis în străinătate declarația sa de renunțare la anexiuni.

De aceea, punînd în gardă poporul împotriva promisiunilor deșarte ale capitaliștilor, conferința declară că trebuie făcută o distincție netă între renunțarea la anexiuni în vorbe și renunțarea în fapt, adică publicarea imediată a tuturor tratatelor secrete, tîlhărești, a tuturor documentelor de politică externă și trecerea imediată la eliberarea deplină a tuturor popoarelor pe care clasa capitaliștilor le asuprește sau le ține legate cu forța de Rusia ori le menține în situația de popoare lipsite de drepturi depline, continuînd politica fostului țar Nicolaie al II-lea, politică dezonorantă pentru poporul nostru“.

În a doua jumătate a acestei părți a rezoluției se vorbește de promisiunile guvernului. Această parte, care ar fi, poate, de prisos pentru un marxist, este importantă pentru popor. De aceea trebuie adăugat de ce nu ne încredem în ele, de ce nu trebuie să avem încredere în guvern. Promisiunile actualului guvern că va renunța la politica imperialistă nu merită nici o încredere. Aici linia noastră trebuie să conștă în a arăta că noi cerem guvernului să publice tratatele, ceea ce ar fi o iluzie. A cere așa ceva unui guvern al capitaliștilor e ca și cum ai cere

darea în vileag a escrocheriilor comerciale. Dacă spunem că trebuie să se renunțe la anexiuni și contribuții, este necesar să arătăm cum se poate ajunge aici; și dacă vom fi întrebați cine o va face, vom spune că acesta este, în fond, un pas revoluționar, și numai proletariatul revoluționar poate să-l facă. Altfel toate nu vor fi decît promisiuni goale și deziderate, cu ajutorul cărora capitaliștii duc de nas poporul.

(Continuă să citească proiectul de rezoluție.)

„Așa-numitul «defensism revoluționar», de care s-au molipsit acum în Rusia aproape toate partidele narodniciste (socialiștii-populiști, trudovicii, socialiștii-revoluționari) și partidul oportunist al social-democrațiilor menșevici (Comitetul de organizare, Ciheidze, Țereteli etc.), precum și majoritatea revoluționarilor fără partid, prin semnificația sa de clasă, reprezintă, pe de o parte, interesele și punctul de vedere al micii burghezii, al micilor proprietari, al țăranilor înstăriți, care, întocmai ca și capitaliștii, storc profituri din exercitarea violenței asupra popoarelor slabe, iar pe de altă parte este rezultatul înșelării maselor populare de către capitaliști, care nu publică tratatele secrete și încearcă să se eschiveze prin promisiuni și vorbe frumoase.

Masele largi ale «defensiștilor revoluționari» sînt de bună-credință, cu alte cuvinte ele *realmente* nu vor anexiuni, cotropiri, asuprirea popoarelor slabe, năzuiesc *într-adevăr* spre o pace democratică și nu impusă prin violență între *toate* țările beligerante. Trebuie să recunoaștem acest lucru, întrucît situația de clasă a proletarilor și semiproletarilor de la orașe și sate (adică a oamenilor care trăiesc în întregime sau în parte din vînzarea forței lor de muncă capitaliștilor) face ca aceste clase să nu fie interesate în profiturile capitaliștilor.

De aceea, considerînd absolut inadmisibile orice concesii făcute «defensismului revoluționar», deoarece ele ar marca în fapt o ruptură totală cu internaționalismul și socialismul, conferința declară totodată că, atîta timp cît capitaliștii ruși și guvernul lor provizoriu nu vor face decît să

amenințe că vor recurge la acte de violență împotriva poporului (de pildă ordinul de tristă faimă al lui Gucikov, care amenință cu pedepse pentru degradarea cu de la sine putere a comandanților de către soldați), atîta timp cît capitaliștii *nu* vor trece la violență împotriva Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor, muncitorilor agricoli etc., Soviete care se organizează liber și care destituie și aleg liber *toate* autoritățile, — partidul nostru va propaga renunțarea la violență în general, luptînd împotriva poziției profund greșite și nefaste pe care se situează «defensismul revoluționar» exclusiv prin metode de convingere tovarășească, explicînd că atitudinea de credulitate inconștientă a maselor largi față de guvernul capitaliștilor, dușmanii cei mai înrăiți ai păcii și socialismului, este în Rusia în momentul de față principalul obstacol în calea terminării rapide a războiului“.

O parte a micii burghezii este interesată în această politică a capitaliștilor, lucru în afară de orice îndoială, și de aceea unui partid proletar nu-i este îngăduit să-și pună acum nădejdea în comunitatea de interese cu țăranimea. Noi luptăm pentru ca țăranimea să treacă de partea noastră, dar ea se situează, pînă la un anumit punct, în mod conștient de partea capitaliștilor.

Fără îndoială că proletariatul și semiproletariatul nu sînt interesate în război, ca clasă. Ei acționează în virtutea tradițiilor și fiindcă sînt înșelați. Ei nu au încă experiență politică. De aici sarcina noastră : o îndelungată muncă de lămurire. Noi nu le facem nici cea mai mică concesie principială, dar nu-i putem trata ca pe niște social-șoviniști. Aceste elemente ale populației n-au fost niciodată socialiste ; ele n-au idee de socialism, căci abia se trezesc la viață politică. Dar conștiința lor crește și se maturizează cu o nemaipomenită rapiditate. Trebuie să știi să te apropii de ele pentru a le lămuri, și asta este sarcina cea mai grea, mai cu seamă pentru un partid care pînă mai ieri era încă în ilegalitate.

Unii se întrebă dacă nu cumva ne renegăm propriile noastre convingeri : doar noi am propagat transformarea războiului imperialist în război civil, iar acum ne contradicem pe noi înșine. Dar în Rusia primul război civil a

luat sfârșit ; noi trecem acum la un al doilea război : între imperialism și poporul înarmat, și în această perioadă de trecere, atîta timp cît soldații dețin forța armelor, atîta timp cît Miliukov și Gucikov n-au făcut încă uz de violență, acest război civil se transformă pentru noi într-o propagandă de clasă pașnică, îndelungată și răbdătoare. A vorbi de un război civil înainte ca oamenii să fi înțeles necesitatea lui înseamnă, fără doar și poate, a cădea în blanquism. Noi sîntem pentru război civil, cu condiția însă ca el să fie dus de o clasă conștientă. Poți doborî pe unul pe care poporul îl știe că face uz de violență. Acum însă nu există oameni care să facă uz de violență, tunurile și armele se află în mîinile soldaților și nu în ale capitaliștilor ; capitaliștii își ating acum scopul nu prin violență, ci prin înșelăciune, așa încît acum nu poți face agitație pe tema violenței, — ar fi absurd. Trebuie să știi să te menții pe pozițiile marxismului, care arată că această transformare a războiului imperialist în război civil are loc în virtutea unor condiții obiective și nu subiective. Noi renunțăm deocamdată la această lozincă, dar numai deocamdată. Armele se află acum în mîinile soldaților și muncitorilor și nu în ale capitaliștilor. Atîta timp cît guvernul n-a pornit războiul, noi desfășurăm o propagandă pașnică.

Guvernului îi convenea ca primul pas imprudent spre o acțiune să fie făcut de noi ; lor le convine asta. Ei sînt furioși că partidul nostru a lansat lozinca unei manifestații pașnice. Nu trebuie să cedăm nici o iotă din principiile noastre micii burghezii, care acum stă în expectativă. Nu există o greșeală mai periculoasă pentru partidul proletar decît aceea de a-și construi tactica pe dorințe subiective acolo unde este nevoie de organizare. Nu putem spune că avem majoritatea de partea noastră ; în cazul de față trebuie să nutrim neîncredere, neîncredere și iar neîncredere. A întemeia pe aceasta tactica proletară înseamnă a o zădărnici.

Punctul al treilea se referă la problema cum să se pună capăt războiului. Punctul de vedere al marxiștilor este cunoscut ; greu este însă să-l explicăm maselor într-o formă cît mai clară. Noi nu sîntem pacifiști și nu putem

renunța la războiul revoluționar. Ce deosebește acest război de un război capitalist? În primul rînd, clasa care este interesată în el și politica dusă în război de clasa interesată... Vorbind în fața maselor, trebuie să le dăm răspunsuri concrete. Așadar, prima întrebare: cum să deosebim un război revoluționar de un război capitalist? Oamenii din masă nu înțeleg că aici este o deosebire, și anume o deosebire între clase. Noi nu trebuie să vorbim numai teoretic, ci să arătăm în mod practic că vom duce un război cu adevărat revoluționar atunci cînd puterea se va afla în mîinile proletariatului. Cred că un asemenea mod de a pune problema dă un răspuns mai concret la întrebarea ce fel de război este acesta și cine îl duce.

„Pravda“ a publicat un proiect de apel către soldații din toate țările beligerante *. Avem informații că pe front are loc fraternizarea, dar ea se produce încă semispontan. Ceea ce îi lipsește este o idee politică clară. Soldații au simțit instinctiv că trebuie să acționeze de jos; ca oameni cu o stare de spirit revoluționară ce sînt, instinctul lor de clasă le-a arătat că asta este singura cale justă. Pentru revoluție însă, atîta nu este de ajuns. Noi vrem să dăm un răspuns politic clar. Ca să se poată pune capăt războiului, puterea trebuie să treacă în mîinile clasei revoluționare. Eu aș propune să se redacteze în numele conferinței un apel către soldații din toate țările beligerante, apel care să fie tipărit în toate limbile. Dacă în locul tuturor acestor fraze curențe despre conferințe de pace, la care o jumătate dintre participanți sînt agenți secreți sau fățiși ai guvernelor imperialiste, vom difuza apelul în toate părțile, asta ne va face să ne îndreptăm de o mie de ori mai repede spre țelul propus decît toate conferințele de pace. Noi nu vrem să avem de-a face cu Plehanovi germani. Cînd treceam cu trenul prin Germania, acești domni social-șoviniști, acești Plehanovi germani, au încercat să pătrundă în vagonul nostru, dar noi le-am declarat că nici un socialist de-al lor nu va intra la noi, iar dacă vor intra nu-i vom lăsa să iasă fără să le facem un mare scandal. Dacă, de pildă, Karl Liebknecht ar fi

* Vezi volumul de față, p. 297—300. — *Nota red.*

fost lăsat să vină la noi, am fi stat de vorbă cu el. Când vom lansa apelul către oamenii muncii din toate țările, în care vom da răspuns la întrebarea cum să se pună capăt războiului, și când soldații vor citi răspunsul nostru, care arată o ieșire politică din război, fraternizarea va face un însemnat pas înainte. Acest lucru este necesar pentru ca fraternizarea să depășească stadiul groazei instinctive în fața războiului și să se ajungă la o clară înțelegere politică a modului în care trebuie să se iasă din actualul război.

Trec la cea de-a treia problemă, și anume la aprecierea momentului actual pornind de la situația mișcării muncitorești internaționale și de la starea în care se află capitalismul internațional. Din punctul de vedere al marxismului, atunci când vorbești de imperialism, este absurd să te oprești la situația dintr-o singură țară de vreme ce țările capitaliste sînt atît de strîns legate între ele. Iar acum, în timpul războiului, această legătură este infinit mai puternică. Întreaga omenire s-a învălămășit într-un singur ghem sîngerînd, din care nu poate exista ieșire de unul singur. Dacă sînt țări dezvoltate și altele mai puțin dezvoltate, războiul actual le-a legat pe toate între ele cu fire atît de trainice, încît ieșirea de aici a unei singure țări pare un lucru imposibil și absurd.

Sîntem cu toții de acord că puterea trebuie să se afle în mîna Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților. Dar ce anume pot și ce trebuie să facă ele dacă puterea va trece în mîna lor, adică se va afla în mîna proletarilor și semiproletarilor? Se creează o situație complexă și dificilă. Dacă vorbim de trecerea puterii, se ivește aici un pericol care a jucat un rol de seamă și în revoluțiile recute, și anume clasa revoluționară ia în mîna ei puterea de stat și nu știe ce să facă cu ea. Istoria revoluțiilor cunoaște exemple de revoluții care au eșuat tocmai din această cauză. Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților, o rețea care acoperă în prezent întreaga Rusie, se află în centrul întregii revoluții; am însă impresia că noi nu le-am înțeles și nu le-am studiat îndeajuns. Dacă ele vor lua puterea în mîinile lor, nu vom avea un stat în sensul obișnuit al cuvîntului. O astfel de putere de stat

care să se fi menținut timp îndelungat n-a mai existat niciodată în lume, dar spre ea pășea întreaga mișcare muncitorească din lume. Va fi tocmai un stat de tipul Comunei din Paris. O astfel de putere este o dictatură, adică o putere care se sprijină nu pe legi, nu pe voința formală a majorității, ci direct pe violență. Violența este instrumentul puterii. Cum vor folosi însă Sovietele puterea? Vor reveni ele la vechea metodă de conducere prin intermediul poliției, vor exercita conducerea prin intermediul vechilor organe ale puterii? După părerea mea, ele nu pot face asta, și în orice caz li se pune în față sarcina directă de a crea un stat neburghez. Vorbind printre bolșevici de acest stat, am folosit comparația cu Comuna din Paris în sensul că ea a sfărâmat vechile organe de conducere, înlocuindu-le prin altele cu totul noi, directe, nemijlocite ale muncitorilor. Sînt acuzat de a fi utilizat în momentul de față un cuvînt care sperie cel mai mult pe capitaliști, care au început să-l interpreteze ca pe o dorință de a introduce direct socialismul. Dar eu nu l-am utilizat decît în sensul înlocuirii vechilor organe de conducere prin altele noi, proletare. Marx spunea că aceasta constituie un uriaș pas înainte al întregii mișcări proletare mondiale ¹⁴⁶. Problema sarcinilor sociale ale proletariatului prezintă pentru noi o deosebită importanță practică, pe de o parte pentru că în momentul de față sîntem legați de toate celelalte țări și nu ne putem smulge din acest ghem: ori întregul proletariat se va smulge de aici, ori va fi sugrumat; pe de altă parte Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților sînt o realitate. Nimeni nu se mai îndoiește că ele au împînzit întreaga Rusie; ele dețin puterea și altă putere nu poate exista. Dar dacă așa stau lucrurile, trebuie să vedem limpede cum pot folosi ele această putere. Se spune că ea este identică cu cea din Franța și din America. Dar acolo nu-i nici pomeneală de așa ceva, acolo nu există o asemenea putere nemijlocită.

Rezoluția cu privire la momentul actual cuprinde trei părți. În prima parte se face o caracterizare a situației obiective create de războiul imperialist, situația în care a ajuns capitalismul mondial; în partea a doua sînt analizate condițiile mișcării proletare internaționale, iar în partea a

treia sînt definite sarcinile clasei muncitoare ruse în momentul cînd va prelua puterea. În prima parte formulez concluzia că în timpul războiului capitalismul s-a dezvoltat într-o măsură mai mare decît pînă la război. El a reușit să acapareze ramuri întregi de producție. Încă în 1891, în urmă cu 27 de ani, cînd germanii au adoptat programul de la Erfurt, Engels arăta că nu se mai poate considera, ca pînă acum, capitalismul drept lipsă de plan¹⁴⁷. E o afirmație astăzi învechită : de vreme ce există trusturi, nu mai poate fi vorba de lipsă de plan. În secolul al XX-lea mai cu seamă, dezvoltarea capitalismului a progresat cu pași gigantici, iar războiul a realizat ceea ce nu se realizase în 25 de ani. Etatizarea industriei a progresat nu numai în Germania, ci și în Anglia. De la monopol în general s-a trecut la monopolul de stat. Situația obiectivă arată că războiul a accelerat dezvoltarea capitalismului, care a trecut de la capitalism la imperialism, de la monopol la etatizare. Toate acestea au apropiat revoluția socialistă, creîndu-i condiții obiective. Așadar, mersul războiului a apropiat revoluția socialistă.

Înainte de război, Anglia era țara celei mai mari libertăți, lucru constatat în repetate rînduri de oamenii politici de tipul celor din partidul cadet. Acolo au fost libertăți pentru că n-a fost o mișcare revoluționară. Războiul a schimbat totul dintr-o dată. În țara în care de decenii nu se mai știa nici un exemplu de atentat la libertatea presei socialiste, s-a trecut dintr-o dată la o cenzură pur țaristă și închisorile toate gem de socialiști. Acolo capitaliștii se învățaseră de veacuri să cîrmuiască poporul fără violență, și dacă au recurs la ea este fiindcă și-au dat seama că mișcarea revoluționară crește și că nu se poate proceda altfel. Cînd afirmam că Liebknacht reprezintă masa, cu toate că el este unul singur, avînd împotriva sa o sută de Plehanovi germani, ni se obiecta că asta-i o utopie, o iluzie. Cine a asistat măcar o singură dată în străinătate la adunări ale muncitorilor și-a dat seama că simpatia maselor pentru Liebknacht este neîndoielnică. Adversarii săi cei mai înverșunați s-au văzut nevoiți să recurgă la vicleșuguri în fața masei ; și chiar dacă nu se prefăceau că sînt partizanii lui, în orice caz nimeni nu

cuteza să se ridice împotriva lui. Astăzi lucrurile au mers mai departe. Astăzi avem greve de masă și avem fraternizare pe front. Ar fi cea mai mare greșală să ne lansăm în previziuni în această privință, dar că simpatia pentru Internațională crește și că în armata germană încep frământări revoluționare este totuși un fapt real, care dovedește că acolo revoluția se maturizează.

Care sînt deci sarcinile proletariatului revoluționar? Principala deficiență și principala greșală de care suferă toate raționamentele socialiștilor este aceea că ele pun problema într-un mod prea general: trecerea la socialism. Trebuie să vorbim de acțiuni și măsuri concrete. Unele din ele au devenit actuale, altele încă nu. Sîntem acum într-un moment de tranziție. Evident, noi am creat forme care nu se aseamănă cu formele existente în statele burgheze: Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților sînt o formă de stat care nu există și n-a mai existat nicăieri. Ele sînt o formă care reprezintă primii pași spre socialism și care este inevitabilă la începutul societății socialiste. Iată un fapt hotărîtor. Revoluția rusă a creat Sovietele. În nici o țară burgheză din lume asemenea instituții de stat nu există și nu pot exista și nici o revoluție socialistă nu poate opera cu nici o altă putere de stat în afară de aceasta. Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților trebuie să preia puterea nu pentru a crea o republică burgheză obișnuită și nici pentru a trece direct la socialism, ceea ce este exclus. Pentru ce atunci? Ele trebuie să preia puterea pentru a face primii pași concreți spre această trecere, pași care pot și trebuie să fie făcuți. Principalul dușman aici este teama. Trebuie să arătăm maselor că acești pași trebuie făcuți acum, altfel puterea Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților nu va avea nici un rost și nu va da nimic poporului.

Încerc să dau un răspuns la întrebarea ce pași concreți putem propune poporului fără a contrazice convingerile noastre marxiste.

De ce vrem noi ca puterea să treacă în mâinile Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților?

Prima măsură pe care trebuie s-o înfăptuiește ele este naționalizarea pămîntului. Despre ea vorbesc toate po-

poarele. Se spune că ea este măsura cea mai utopică cu putință și totuși toată lumea ajunge la ea, tocmai pentru că în Rusia proprietatea funciară este atît de încurcată încît nu există altă soluție decît a împărți întreg pămîntul și a-l transforma în proprietate de stat. Trebuie să desființăm proprietatea privată asupra pămîntului. Iată care e sarcina ce se pune în fața noastră, deoarece majoritatea poporului este pentru această măsură. Iată de ce avem nevoie de Soviete. Cu vechea funcționărimă de stat nu se poate înfăptui o asemenea măsură.

A doua măsură. Noi nu ne putem pronunța pentru „introducerea” socialismului ; ar fi cea mai mare absurditate. Noi trebuie să propagăm socialismul. Majoritatea populației din Rusia o constituie țărani, micii proprietari, care nici nu se gîndesc la socialism. Dar ce ar avea ei împotriva dacă în fiecare sat ar exista o bancă care să le dea posibilitatea de a-și îmbunătăți gospodăria ? Ei n-ar avea nimic de obiectat la una ca asta. Trebuie să propagăm printre țărani aceste măsuri și să întărim în ei înțelegerea necesității lor.

Altceva este sindicatul fabricanților de zahăr ; el este o realitate. Aici propunerea noastră trebuie să fie directă, practică : aceste sindicate complet formate trebuie să fie trecute în proprietatea statului. Dacă Sovietele vor să ia puterea, o vor lua numai în asemenea scopuri. Pentru altceva n-au de ce o lua. Problema se pune așa : ori aceste Soviete se vor dezvolta continuu, ori ele vor avea o moarte lipsită de glorie, așa cum s-a întîmplat în timpul Comunei din Paris. Dacă este nevoie de o republică burgheză, o pot face și cadeții.

În încheiere mă voi referi la o cuvîntare care m-a impresionat profund. Un miner a ținut o minunată cuvîntare în care a povestit fără să întrebuițeze măcar un singur cuvînt luat din cărți cum au făcut ei revoluția. La ei nu se pune problema dacă vor avea sau nu un președinte, ci îi preocupa altceva : cînd ei au preluat minele, trebuiau pázite otgoanele ca să nu se oprească producția. Apoi s-a pus problema pîinii, care le lipsea, și s-au înțeles de asemenea cum să facă, pentru ca s-o obțină. Iată un adevărat program al revoluției și nu unul luat din cărți. Iată adevărata cucerire a puterii locale.

Burghezia nu s-a încheat nicăieri ca la Petrograd și capitaliștii dețin aici puterea, iar la sate, țărani, fără a-și propune nici un fel de planuri socialiste, iau măsuri pur practice. Cred că acest program al mișcării revoluționare este singurul care indică adevărata cale a revoluției. Noi vrem să se treacă la înfăptuirea cu cea mai mare prudență a acestor măsuri, dar ele trebuie să fie înfăptuite; numai în această direcție trebuie să privim înainte, altfel nu vom avea nici o altă ieșire. Altfel Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților vor fi dizolvate și vor avea o moarte lipsită de glorie; dacă puterea se va afla într-adevăr în mâinile proletariatului revoluționar, aceasta va fi numai pentru a merge înainte. Or, a merge înainte înseamnă a face pași concreți, iar nu a asigura numai în vorbe o ieșire din război. Succesul deplin al acestor pași este posibil numai în condițiile unei revoluții mondiale, dacă revoluția va înăbuși războiul și dacă muncitorii din toate țările o vor sprijini; de aceea luarea puterii este unica măsură concretă, unica ieșire.

*Publicat pentru prima oară în 1921,
în Operele lui N. Lenin (V. Ulianov),
vol. XIV, partea a II-a*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

2

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Tovarășul Lenin prezintă un referat cu privire la momentul actual.

După ce înfățișează poziția partidului în problema dualității puterii și arată că formele luptei de clasă se modifică în funcție de condițiile obiective, că victoria repurtată de poporul înarmat asupra țarismului și instaurarea cu de la sine putere a celei mai depline libertăți politice au făcut inutile și chiar dăunătoare alte forme de luptă împotriva dușmanilor de clasă ai proletariatului decât aceea a educării politice și a luminării maselor în spirit socialist (bineînțeles în măsura în care capitaliștii nu vor recurge ei înșiși la violență împotriva majorității), referentul a trecut la analiza situației obiective create de război la noi și în Apus.

Întreaga omenire s-a prefăcut într-un ghem încâlcit și sîngerînd și nu e cu puțință să te desfaci din el de unul singur. Nu se poate pune capăt războiului prin refuzul soldaților uneia dintre părțile beligerante de a-l continua. Ieșirea constă în trecerea puterii din mîna burgheziei imperialiste în mîna proletariatului și a păturilor semi-proletare, cele mai apropiate de el prin poziția lor de clasă.

Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților, a căror rețea se extinde tot mai mult asupra întregii Rusii, reprezintă, cel puțin în germene, o organizare nouă și specifică a puterii de stat. Aceste organizații se deosebesc esențial de toate cîte au existat pînă acum și în nici un caz nu sînt adecvate pentru crearea unor instituții burgheze, pentru instaurarea unei republici parlamentare burgheze cu armată permanentă, poliție și funcționărimă.

Astăzi puterea se află direct în mîna poporului organizat și înarmat. Majoritatea este cea care dispune de instrumentele forței. Guvernul se menține datorită atitudinii de credulitate inconștientă a acestei majorități față de el. De aceea sarcina zilei este munca de lămurire, explicarea necesității ca puterea să treacă în mîna clasei revoluționare, atragerea maselor de partea social-democrației revoluționare.

Dacă Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor și muncitorilor agricoli vor deveni ele puterea de stat, atunci o vor aplica într-un cu totul alt mod decît o aplică clasele dominante. În Rusia, unde mica burghezie are o covârșitoare precumpănire, trecerea la măsuri concrete, *pregătite* de dezvoltarea capitalismului și *corespunzînd* intereselor majorității populației, devine inevitabilă.

Revoluția socialistă, care se maturizează în Apus, în Rusia nu este *nemijlocit* la ordinea zilei, dar noi am și intrat într-un stadiu de *tranziție* spre ea. Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților etc. reprezintă forma de organizare a puterii de care va trebui să se folosească revoluția socialistă. În Apus nu există nimic similar.

De aici sarcina noastră de a le întări. De aici sarcinile concrete ce revin Sovietului de deputați ai muncitorilor etc. : 1) naționalizarea pămîntului (desființarea proprietății private asupra principalului mijloc de producție),

măsură cerută de către țărani, 2) fuziunea băncilor particulare într-o singură bancă de stat, naționalizarea ramurilor de producție unite în sindicate, 3) introducerea obligativității generale a muncii.

Dacă Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor și muncitorilor agricoli vor renunța la îndeplinirea acestor sarcini, căderea lor este inevitabilă. Ele vor avea soarta pe care au avut-o o serie de instituții create de revoluțiile burgheze din secolul al XIX-lea, adică fie că vor fi dizolvate sau desființate pur și simplu, fie că se vor prăbuși de la sine, neputînd face față sarcinilor ce le sînt puse de revoluție (exemplu Comuna). Nu sînt decît două căi: înainte, spre măsuri economice și politice categorice, sau înapoi, în neant. O a treia cale nu există.

„Pravda” nr. 40 din 8 mai
(25 aprilie) 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL
CU PRIVIRE LA MOMENTUL ACTUAL
24 APRILIE (7 MAI)

Tov. Kamenev a abordat abil tema sa preferată : aventurismul. Trebuie să ne oprim asupra acestui lucru. Tov. Kamenev susține cu convingere că, pronunțându-ne împotriva lozincii „jos guvernul provizoriu“, noi am avut o oscilare. Sînt de acord cu el : abateri de la linia politicii revoluționare au fost, desigur, și ele trebuie evitate. Consider că divergențele dintre noi și tov. Kamenev nu sînt prea mari, deoarece, declarîndu-se de acord cu noi, el se situează pe o altă poziție. În ce a constatat aventurismul nostru ? În tentativa de a recurge la măsuri de violență. Noi nu știam dacă în acest moment îngrijorător masa va înclina puternic spre noi, căci în cazul acesta problema s-ar fi pus altfel. Noi am lansat lozinca demonstrațiilor pașnice, în timp ce unii tovarăși din Comitetul din Petersburg au lansat o altă lozincă, pe care noi am retras-o, dar n-am reușit să împiedicăm propagarea ei, și masa a urmat lozinca Comitetului din Petersburg. Noi declarăm că lozinca „jos guvernul provizoriu“ este o lozincă aventuristă, că în momentul de față nu se poate proceda la răsturnarea guvernului, de aceea am și lansat lozinca demonstrațiilor pașnice. Intenția noastră a fost să facem o recunoaștere pașnică a forțelor dușmanului, fără a da bătălia ¹⁴⁶, dar Comitetul din Petersburg a luat-o ceva mai la stînga, ceea ce în cazul de față este, desigur, o crimă gravă. Aparatul organizatoric s-a dovedit a nu fi solid : nu toți aplică hotărîrile noastre. O dată cu lozinca justă „trăiască Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților !“ a fost lansată o lozincă greșită :

„jos guvernul provizoriu“. Într-un moment de acțiune nu era nimerit s-o iei „ceva mai la stînga“. Noi considerăm aceasta drept o foarte mare crimă, drept dezorganizare. Noi n-am mai fi rămas o clipă în C.C. dacă am fi admis în mod conștient acest pas. Asta s-a întîmplat din cauza imperfecțiunii aparatului organizatoric. Da, în ceea ce privește organizarea, la noi au existat lipsuri. Problema îmbunătățirii organizării a fost pusă.

Menșevicii & Co. îi dau într-una cu „aventurismul“, deși la ei n-a existat efectiv nici o organizare și nici un fel de linie. La noi există organizare și există și o linie.

În acel moment burghezia mobilizase toate forțele, centrul se ascundea, iar noi am organizat o demonstrație pașnică. Numai noi am avut o linie politică. Au fost greșeli? Au fost. Numai cine nu acționează nu greșește. A te organiza cum trebuie e un lucru greu.

Acum despre control.

Noi și tov. Kamenev ne situăm pe aceleași poziții în afară de problema controlului. El consideră controlul un act politic. Dar în mod subiectiv el înțelege acest cuvînt mai bine decît Ciheidze și alții. Noi nu sîntem pentru control. Ni se spune: voi v-ați izolat, ați pus în circulație o mulțime de cuvinte teribile despre comunism, ați băgat în sperieți pe burghezi... Fie!... Dar nu asta ne-a izolat. Ne-a izolat problema împrumutului, iată ce ne-a dus la izolare. Iată unde am rămas în minoritate. Da, ne aflăm în minoritate. Ei și?! În aceste vremuri de amețală șovinistă a fi socialist înseamnă a fi în minoritate, iar a fi în majoritate înseamnă a fi șovinist. Astăzi țăranul împreună cu Miliukov lovesc în socialism cu împrumutul. Țăranul urmează pe Miliukov și Gucikov. Asta e fapt. Dictatura burghezo-democratică a țărănimii e o formulă veche.

Pentru a împinge țărănimea la revoluție trebuie detașat proletariatul, trebuie separat partidul proletar, căci țărănimea e șovină. A atrage astăzi pe țăran înseamnă a capitula în fața lui Miliukov.

Guvernul provizoriu trebuie răsturnat, dar nu acum și nu pe calea obișnuită. Noi sîntem de acord cu tov. Kamenev. Dar trebuie să ducem muncă de lămurire. Tocmai

de acest cuvînt se agață tov. Kamenev. Totuși este singurul lucru pe care-l avem de făcut.

Tov. Rîkov spune că socialismul trebuie să vină din alte țări, cu o industrie mai dezvoltată. Nu este așa. Nu se poate spune cine va începe și cine va termina. Asta nu e marxism, ci o parodie de marxism.

Marx a afirmat că Franța va începe, iar germanii vor desăvîrși. Proletariatul rus însă a reușit să dobîndească mai mult decît oricine.

Dacă am spune: „fără țar, dictatura proletariatului“, ar însemna să sărim peste mica burghezie. Noi spunem însă: ajută revoluția prin Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților. Nu trebuie să alunecăm pe panta reformismului. Noi ducem lupta nu pentru a suferi o înfrîngere, ci pentru a ieși învingători, iar în caz extrem contăm pe un succes parțial. Dacă vom suferi o înfrîngere, vom obține un succes parțial. Acesta îl vor constitui reformele. Reformele sînt un mijloc auxiliar pentru lupta de clasă.

Tov. Rîkov mai afirmă că între capitalism și socialism nu există o perioadă de trecere. Nu-i așa. Asta înseamnă o ruptură cu marxismul.

Linia trasată de noi este justă și vom lua pe viitor toate măsurile pentru a ajunge la un asemenea grad de organizare, încît să nu mai fie pekiști* care să nu dea ascultare C.C. Noi creștem așa cum trebuie să crească un adevărat partid.

*Publicat pentru prima oară în 1921,
în Operele lui N. Lenin (V. Ulianov),
vol. XIV, partea a II-a*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

---

* — Membrii Comitetului organizației Petersburg. — Nota trad.

4

CUVÎNTARE ÎN LEGĂTURĂ
CU PROIECTUL CONVOCĂRII UNEI CONFERINȚE
SOCIALISTE INTERNAȚIONALE
25 APRILIE (8 MAI) ¹⁴⁹

1

PROCES-VERBAL

Nu pot fi de acord cu tov. Noghin. Cred că aici ne aflăm în fața unui fapt politic de o deosebită importanță, care ne obligă să pornim o campanie energetică împotriva șoviniștilor ruși și anglo-francezi care n-au acceptat propunerea acestui Borgbjerg de a participa la conferință. Nu trebuie să uităm fondul și substratul întregii acestei istorii. Vă voi citi propunerea lui Borgbjerg, reprodusă cu exactitate în „Raboceaia Gazeta“, ținînd să subliniez că în spatele întregii acestei comedii a unui congres așa-zis socialist se ascunde un pas politic cît se poate de real al imperialismului german. Prin intermediul social-șoviniștilor germani, capitaliștii germani cer social-șoviniștilor din toate țările să se întrunească la o conferință. Iată de ce trebuie desfășurată o vastă campanie.

De ce o fac prin intermediul socialiștilor? Pentru că vor să înșele masa muncitorească. Domnii diplomați sînt oameni fini: așa ceva nu se poate spune direct, ci trebuie spus prin intermediul unui Plehanov danez. Noi, care am văzut de sute de ori în străinătate social-șoviniști germani, trebuie să-i demascăm.

(Citește un extras din „Raboceaia Gazeta“ nr. 39 din 8 mai (25 aprilie) 1917.)

„Borgbjerg, redactorul ziarului «Socialdemokraten», organul central al social-democrației daneze, a remis, în numele comitetului unit al celor trei partide muncitorești scandinave (Danemarca, Norvegia, Suedia), Comiterului executiv al socialiștilor-revoluționari și social-democraților o invitație către toate partidele socialiste din Rusia de a participa la o conferință socialistă internațională. Avînd, datorită

vecinătății Danemaricii cu Germania, posibilitatea de a lua contact cu social-democrații germani, mai ales cu cei din fracțiunea «majorității», tov. Borgbjerg a informat adunarea asupra condițiilor pe baza cărora social-democrația germană oficială consideră posibilă încheierea păcii și pe care reprezentanții ei vor veni să le expună la conferință.

Aceste condiții sînt următoarele :

Ei declară, în primul rînd, că sînt de acord cu principiile adoptate de socialiștii scandinavi și olandezi la conferința din 1915, adică recunoașterea dreptului națiunilor la autodeterminare, a obligativității arbitrajului internațional și revendicarea dezarmării treptate. Apoi adaugă în ceea ce-i privește că social-democrația germană va insista ca :

1) toate teritoriile cotoprite de Germania și de aliații ei să fie retrocedate ;

2) să se acorde Poloniei rusești deplina libertate de a se proclama independentă sau de a se uni cu Rusia.

3) Belgia să fie restabilită ca stat pe deplin independent ;

4) să fie de asemenea restabilite ca state independente Serbia, Muntenegrul și România ;

5) Bulgaria să capete regiunile bulgare din Macedonia, iar Serbia o ieșire la Marea Adriatică.

În ceea ce privește Alsacia și Lorena, aici s-ar putea ajunge la un acord pașnic asupra unei rectificări a graniței Lorenei ; în ceea ce privește polonezii din Poznan, germanii vor insista să li se acorde autonomia cultural-națională“.

Nu poate încăpea nici urmă de îndoială că asta este propunerea guvernului german, care nu face direct acești pași, ci are nevoie de serviciile Plehanovilor danezi, dat fiind că agenții germani nu sînt buni la așa ceva. De aceea sînt pe lume social-șoviniști ca să ia asupra lor executarea unor asemenea servicii. Sarcina noastră este să dezvăluim în fața lumii întregi, în numele celor 70 000 de muncitori membri ai partidului proletar întrunit la conferință acest substrat, pe care ei îl ascund. Trebuie să publicăm o rezoluție amănunțită, s-o traducem în alte limbi și să dăm acestor domni răspunsul pe care-l merită, pentru ca să nu mai cuteze să se vîre în partidul socialist. (Citește proiectul rezoluției.)

Ziarele socialiste de azi dimineată păstrează tăcere. Ele știu foarte bine unde-i buba și știu că tăcerea-i de aur. Numai „Raboceaia Gazeta“ publică un articol fără să facă nici o apreciere : pe de o parte nu pot să nu recunosc, pe de altă parte trebuie să admit...

Guvernul rus, ca nimeni altul, poate să nu se îndoiască că aici este vorba într-adevăr de un agent al guvernului german.

Dacă tot timpul ni se vorbește în gura mare de eliberarea Alsaciei și Lorenei, trebuie să reamintim acestor domni că nu este vorba decît de buzunar, căci acolo există bogății imense, iar capitaliștii germani se bat cu cei francezi pentru a se decide cine să jefuiască cît mai mult. Lor le convine cînd Plehanovii declară că eliberarea Alsaciei și Lorenei este o cauză sfîntă. De aceea, cînd social-șoviniștii germani vorbesc de rectificarea pe cale pașnică a granițelor Alsaciei și Lorenei, trebuie să citim : împărțirea pe cale pașnică a prăzii între imperialiștii francezi și cei germani.

Trebuie să mai adaug ceva : am omis să vă atrag atenția asupra faptului că reprezentanții germani ai „centrului” — Kautsky, Haase, Ledebour — au acceptat să participe la conferință, ceea ce este cît se poate de rușinos pentru ei. Socialiștii englezi și cei francezi nu au acceptat să participe. Asta ne arată că șoviniștii anglo-francezi, acești prețiși socialiști, sînt în realitate niște agenți burghezi, care contribuie la continuarea războiului imperialist, în ciuda eforturilor imense pe care le depune prin intermediul lui Borgbjerg majoritatea socialistă germană, căci este în afară de orice îndoială că prin Borgbjerg guvernul german declară : situația este de așa natură, încît sînt nevoit să vă cedez prada (coloniile germane din Africa). Faptul se confirmă prin aceea că situația Germaniei este absolut desperată : un asemenea război acum este sortit eșecului, căci țara se află la marginea prăpastiei. Iată de ce ei declară că sînt gata să cedeze aproape toată prada, căci ei încearcă să mai rupă totuși cîte ceva. Diplomații reușesc admirabil să stabilească relații între ei, iar ziarele burgheze, cînd scriu despre afacerile externe, prostesc poporul prin frazeologie.

Fără îndoială că, atunci cînd social-șoviniștii englezi și francezi au declarat că refuză să participe la conferință, știau totul : ei s-au dus la ministerul lor de externe și

acolo li s-a arătat : iată care este substratul și nu vrem să mergeți acolo. Așa și numai așa s-au petrecut lucrurile.

O să vedem că, atunci cînd rezoluția va ajunge la soldații ruși — și asta trebuie s-o facem, după părerea mea, în numele celor 70 000 de membri ai partidului nostru —, ei vor începe să înțeleagă efectiv întreaga combinație care le-a fost ascunsă. Ei vor înțelege atunci că Germania nu poate duce mai departe războiul de cucerire și că este vorba numai ca Germania să fie sugrumată, să fie jefuită total. Că Borgbjerg este un agent al guvernului german nu se poate tăgădui.

Iată de ce cred, tovarăși, că e de datoria noastră să demascăm această comedie a congresului socialist. Toate aceste congrese nu sînt altceva decît niște comedii care camuflează tranzacțiile încheiate de diplomați fără știrea maselor populare. Trebuie să spunem o dată adevărul în așa fel încît să-l audă pe front soldații și muncitorii din toate țările. Iar campania noastră în legătură cu aceste propuneri va fi tocmai, pe de o parte, o explicare a liniei noastre proletare, iar pe de altă parte o acțiune de masă cum n-a mai fost alta. Iată de ce v-aș ruga să adoptați, pe cît posibil, acest manifest, să-l prezentați Comitetului executiv, să-l traduceți în alte limbi și să-l publicați mîine în „Pravda“¹⁵⁰.

*Publicat pentru prima oară în 1921,
in Operele lui N. Lenin (V. Ulianov),
vol. XIV, partea a II-a*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

2

O VARIANTĂ A PROCESULUI-VERBAL

Nu sînt de acord cu oratorul precedent.

Propunerea lui Borgbjerg este pentru noi un fapt politic de o importanță cu totul ieșită din comun, care ne obligă să-i demascăm pe social-șoviniști, să ducem o campanie politică. „Socialiștii“ englezi și francezi au respins propu-

nerea lui Borgbjerg. Plehanovii englezi și francezi nu vor merge la conferință. Propunerile lui Borgbjerg sînt o farsă. Social-șoviniștii germani propun prin intermediul lui Borgbjerg condițiile lor de pace. Ei o fac prin intermediul unui socialist pentru a-și camufla intriga lor social-șovină. Acest lucru trebuie demascat pentru ca să le piară pofta de a se mai adresa partidelor socialiste.

Nu poate exista nici o îndoială că avem de-a face cu o propunere a guvernului german care acționează prin intermediul social-șoviniștilor săi. El este cel care organizează acest congres... Și fiindcă nu o poate face fățiș, o face prin intermediul Plehanovilor săi. Prin acest demers diplomatic, guvernul german scapă de răspundere și totodată, prin intermediul lor, face propagandă pentru dorințele sale ascunse. Vă voi citi cele scrise despre Borgbjerg într-un ziar străin: „Prin intermediul social-șovinistului danez, kaiserul german vrea să convoace în interesul său o conferință de pace“. Este clar că propunerea lui Borgbjerg nu-i decît o pură șarlatanie. Apoi a mai apărut și o știre în „Raboceaia Gazeta“. (Citește știrea publicată în „Raboceaia Gazeta“ din 25 aprilie 1917.) Este, așadar, neîndoielnic că avem de-a face cu o propunere a guvernului german. Iată cum se fac toate astea. Sarcina noastră este să demascăm aceste dedesubturi în fața întregii lumi, adică să adoptăm o rezoluție amplă, să o traducem în cîteva limbi și să o publicăm în toate ziarele. Propun un proiect de rezoluție.

Interesant e că ziarele capitaliste păstrează o tăcere diplomatică. Ele știu zicala: vorba e de argint, tăcerea e de aur. Ziarele burgheze știu unde-i buba. Ziare ca „Raboceaia Gazeta“ se simt neajutate. Numai „Edinstvo“ scrie că Borgbjerg este un agent al guvernului german. Arătînd însă în același articol că nici social-șoviniștii englezi și francezi, nici Plehanovii ruși nu se vor duce în nici un caz la conferință, ei demască, implicit, guvernele englez, francez și rus, care, cunoscînd situația cu adevărat grea a Germaniei, intenționează să-și satisfacă poftetele pe socoteala ei. Noi trebuie să demascăm această comedie a

travestirilor. Trebuie să arătăm cum se fac toate acestea : Bethmann-Hollweg merge la Wilhelm, Wilhelm îl cheamă pe Scheidemann, Scheidemann se duce în Danemarca, iar rezultatul : Borgbjerg pleacă în Rusia cu condițiile de pace. (Dă citire rezoluției.)

Trier este un marxist danez. Danemarca este o țară mic-burgheză. Burghezia ei s-a îmbogățit de pe urma războiului și îi urăște pe muncitori. Conducătorii majorității social-democrației daneze sînt printre cei mai oportuniști din Europa. Ei au dovedit limpede că sînt niște social-șoviniști autentici. Trebuie să fim drepti și să spunem și despre Borgbjerg același lucru pe care l-am spus despre Plehanov. Dacă ni se spun fraze frumoase despre Alsacia-Lorena, nu trebuie să uităm că ele privesc mai ales buzunarul. În realitate, este vorba de mine deosebit de bogate. Este o chestiune de profit, de împărțire pe cale pașnică a prăzii între capitaliștii germani și cei francezi. Danezii internaționaliști au refuzat să se preteze la așa ceva. Am omis să menționez că kautskiștii s-au declarat de acord să meargă la conferință ; acest lucru trebuie demascat. Propunerea făcută prin intermediul lui Borgbjerg arată că capitaliștii germani vor să ajungă la o învoială, căci nu sînt în stare să păstreze ceea ce au cucerit. Situația Germaniei este disperată, ea se află pe marginea prăpastiei. Capitaliștii germani mai speră și acum să păstreze o mică parte. Diplomații întretin strînse legături între ei ; totul le e clar, cunoscut. Numai poporului nu-i spun toate acestea. Șoviniștii anglo-francezi n-au consimțit să se ducă la conferință, fiindcă știau perfect de bine care este situația reală. Nu degeaba au ajuns ei miniștri. Acum e vorba de sugrumarea și jefuirea Germaniei, deoarece ea nu mai e în stare să ducă o politică de cuceriri. Borgbjerg este un agent al imperialismului german. Dacă rezoluția va ajunge în mîinile soldaților, ei vor înțelege că acum se pune problema sugrumării totale a Germaniei. Congresele sînt niște comedii la care se întrunesc diplomații social-șoviniști. Aici se ține congresul, iar în încăperea alăturată vor împărți Alsacia-Lorena. Trebuie să spunem o dată adevărul

cu privire la congrese, ca să deschidem ochii poporului. Dacă vom adopta acest manifest, dacă-l vom tipări și îl vom traduce în alte limbi, dacă-l vom difuza printre muncitori și soldați, ei vor înțelege cum stau în realitate lucrurile. Această campanie va fi de cea mai mare actualitate, ea va arăta care este politica proletară.

*Publicat pentru prima oară în 1958,
în „Conferința a șaptea Generală
(din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia*

*Conferința orășenească Petrograd
a P.M.S.D. (b) din Rusia.
Aprilie 1917. Procesele-verbale"*

Se tipărește după textul cărții

3

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Invitația la conferință a fost adresată tuturor partidelor socialiste din Rusia, în consecință și partidului nostru, iar noi nu putem trece sub tăcere un asemenea fapt de însemnătate internațională. Social-șoviniștii din toate țările beligerante acționează ca reprezentanți neoficiali ai guvernelor lor și ai claselor lor dominante, declară tov. Lenin.

Sub presiunea frământărilor din țară, guvernul german este gata să renunțe la o parte din anexiunile sale, iar Borgbjerg este reprezentantul său diplomatic. El (reprezentant al partidului lui Stauning, din care s-a desprins un grup de marxști, în frunte cu tovarășul Trier, după ce Stauning a intrat în guvernul burghez) nu are nimic comun nici cu muncitorii germani, nici cu cei scandinavi. Conferința majorităților social-patriotice este considerată de cercurile guvernante germane drept o bună ocazie de a încerca să ajungă la o înțelegere cu rechinii celeilalte părți.

Social-patrioții care au participat la acest război mârșav vor — după cum s-a exprimat tov. Noghin — să participe și la o mârșavă încheiere a lui. Pe de altă parte, respingerea acestei propuneri de către imperialiștii Triplei Antante dezvăluie cu toată evidența tendințele lor de cucerire.

Social-democrația revoluționară trebuie să se folosească de acest lucru în interesul său, demascînd înșelăciunea practică de ambele părți. Partidul, care grupează peste 70 000 de muncitori, trebuie să se adreseze muncitorilor internaționaliști din toate țările, punîndu-i în gardă împotriva înșelătoriei.

„Pravda” nr. 41
din 9 mai (26 aprilie) 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

5

REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA PROPUNEREA
LUI BORGBJERG

În legătură cu sosirea „socialistului“ danez Borgbjerg și cu propunerea lui de a participa la un congres al socialiștilor în favoarea păcii, pe care socialiștii germani aparținând curentului lui Scheidemann și Plehanov o propun preconizînd drept condiție ca Germania să renunțe la cea mai mare parte din anexiunile ei, conferința hotărăște :

Borgbjerg acționează în numele celor trei partide scandinave, adică suedez, danez și norvegian. Împuternicirea i-a fost dată de partidul suedez, în fruntea căruia se află Branting, un socialist care a trecut de partea burgheziei „proprie” și a trădat alianța revoluționară a muncitorilor din toate țările. Acest partid suedez nu poate fi considerat de noi ca partid socialist. Ca partid socialist considerăm în Suedia numai partidul tinerilor, în fruntea căruia se află Höglund, Lindhagen, Ström, Carlesen etc.

Nu considerăm socialist nici partidul danez, din partea căruia are împuternicire Borgbjerg, deoarece în fruntea lui se află Stauning, membru într-un guvern burghez. Intrarea lui Stauning într-un guvern burghez a provocat protestul și retragerea din partid a grupului condus de tov. Trier, grup care a declarat că partidul socialist danez a devenit un partid burghez.

După cum recunoaște el însuși, Borgbjerg acționează de acord cu Scheidemann și cu alți socialiști germani care au trecut de partea guvernului german și a burgheziei germane.

De aceea nu încapă îndoială că Borgbjerg este, în fond,

direct sau camuflat, un agent al guvernului imperialist german.

Din aceste motive, conferința consideră principial inadmisibilă participarea partidului nostru la o conferință la care iau parte Borgbjerg și Scheidemann, sarcina noastră fiind de a uni nu pe agenții direcți sau camuflați ai diverselor guverne imperialiste, ci pe muncitorii din toate țările care, chiar în timp de război, duc lupta revoluționară împotriva guvernelor imperialiste din propriile lor țări.

Numai o consfătuire și o apropiere între asemenea partide și grupuri poate face în fapt să progreseze încheierea păcii.

Avertizăm pe muncitori să nu se încreadă în conferința organizată de Borgbjerg, deoarece această conferință a unor pseudosocialiști va fi în realitate o comedie menită să camufleze tranzacțiile pe care le încheie în spatele ei diplomații, care schimbă o anexiune pe alta, „dau“, de pildă, capitaliștilor ruși Armenia, „dau“ Angliei coloniile germane acaparate de ea și, în schimb, „cedează“ capitaliștilor germani, eventual, o parte din terenurile cu zăcăminte de minereuri ale Lorenei, conținând bogății incalculabile de excelent minereu de fier etc.

Socialiștii nu pot participa nici direct și nici indirect la acest târg murdar și interesat dintre capitaliștii diferitelor țări pentru împărțirea prăzii jefuite, căci ar însemna să trădeze cauza proletară.

Conferința constată totodată că capitaliștii germani, chiar și prin gura lui Borgbjerg, nu renunță la toate anexiunile lor, ca să nu mai vorbim de retragerea imediată a trupelor lor din regiunile pe care le-au cotoșit cu forță. Regiunile daneze ale Germaniei, regiunile ei poloneze, părțile ei franceze din Alsacia sînt și ele o anexiune a capitaliștilor germani în aceeași măsură în care Kurlanda, Finlanda, Polonia, Ucraina etc. sînt o anexiune a țarilor și a capitaliștilor ruși.

Iar cît privește restabilirea independenței Poloniei, aici avem de-a face cu o înșelăciune atît din partea capitaliștilor austro-germani, cît și din partea guvernului provi-

zoriu rus, care vorbește despre o alianță militară, „liberă“ între Polonia și Rusia. Pentru a putea stabili care este cu adevărat voința poporului din toate regiunile anexate, este necesar să fie evacuate trupele și să se procedeze la o consultare liberă a populației. Numai aplicarea acestei măsuri în întreaga Polonie (adică nu numai în partea cotropită de ruși, ci și în cea cotropită de germani și austrieci) și în întreaga Armenie etc. ar fi un pas spre transpunerea în fapt a promisiunilor guvernului.

Conferința constată apoi faptul că socialiștii englezi și francezi care au trecut de partea guvernelor capitaliste proprii refuză să participe la conferința pe care o organizează Borgbjerg. Faptul atestă clar că burghezia imperialistă anglo-franceză, ai cărei agenți sînt acești preținși socialiști, *vrea să continue, vrea să prelungească actualul război imperialist*, nedorind măcar să discute chestiunea acelor concesiuni pe care, sub influența epuizării, foametei, ruinei economice crescînde și — ceea ce este principal — a revoluției muncitorești care se apropie în Germania, burghezia imperialistă germană se vede silită să le făgăduiască prin Borgbjerg.

Conferința hotărăște să dea publicității pe o scară cît mai largă toate aceste fapte și, în special, să informeze cît se poate mai complet despre ele pe soldații ruși de pe front ; să afle soldații ruși că capitaliștii anglo-francezi, și după ei și cei ruși, *prelungesc războiul*, nevrînd să admită nici măcar o asemenea consfătuire asupra condițiilor de pace.

Să știe soldații ruși că sub lozinca „război pînă la victorie“ se ascund astăzi năzuințele Angliei de a-și consolida dominația în Bagdad și în coloniile germane din Africa, năzuințele capitaliștilor ruși de a jefui și sugruma Armenia și Persia etc., năzuințele de a zdrobi total Germania.

Soldații ruși aflați pe front să organizeze în fiecare unitate militară, în fiecare regiment, în fiecare companie o consultare și să spună prin vot dacă vor prelungirea războiului de către capitaliști sau vor ca, pentru a se pune cît mai repede capăt războiului, toată puterea în stat

să treacă în întregime și exclusiv în mâna Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților.

Partidul proletariatului din Rusia va merge la o confătuire și va încheia o alianță frățescă numai cu partidele muncitorești din alte țări care duc și în țara lor o luptă revoluționară pentru trecerea întregii puteri de stat în mâna proletariatului.

„Pravda” nr. 41 din 9 mai
(26 aprilie) 1917

Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal

6

PROPUNERE ÎN LEGĂTURĂ CU ORIENTAREA
DEZBATERILOR PE MARGINEA RAPORTULUI
„ATITUDINEA FAȚĂ DE SOVIETELE DE DEPUTAȚI
AI MUNCITORILOR ȘI SOLDAȚILOR“,
PREZENTAT DE V. P. NOGHIN
25 APRILIE (8 MAI)

Se propune ca, în vederea elaborării unei platforme generale a partidului, oratorii să-și concentreze cuvântările asupra răspunsurilor la anumite probleme. Problemele: 1) miliția, 2) ziua de muncă, 3) salariul, 4) creșterea și scăderea producției, 5) au fost schimbări în administrație? din cine anume și cum este organizată ea? 6) puterea unică sau dualitatea puterii? 7) elementele care slăbesc starea de spirit revoluționară, 8) dezarmarea burgheziei, 9) aprovizionarea, 10)...*

Suplimentar: 1) se transformă Sovietele în Soviete de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor?, 2) rolul lor legat de Sovietul general.

*Publicat pentru prima oară în 1934,
în „Conferința a șaptea generală
(din aprilie) și Conferința
organizației orășenești Petrograd
a P.M.S.D. (b) din Rusia.
Aprilie 1917”*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

---

* Lacună în procesul-verbal. — Nota red.

7

CUVÎNTARE CU PRIVIRE LA ATITUDINEA
FAȚĂ DE SOVIETELE DE DEPUTAȚI
AI MUNCITORILOR ȘI SOLDAȚILOR
25 APRILIE (8 MAI)

1

PROCES-VERBAL

Deși incomplete, materialele cu privire la activitatea Sovietelor prezentate de tovarăși s-au dovedit deosebit de interesante. Dintre informațiile pe care ni le-a furnizat conferința este, poate, cel mai important material, un material care ne permite să verificăm lozincile noastre prin desfășurarea reală a evenimentelor. Tabloul înfățișat aici ne îndreptățește să tragem concluzii optimiste. Mișcarea a început în marile centre; acolo, în prima perioadă, proletariatul și-a concentrat întreaga energie în luptă. El a consumat o mare cantitate de energie în lupta împotriva țarismului. Prin această luptă, la Petrograd a fost înlăturată puterea centrală de stat. S-a realizat un lucru gigantic. Nu trebuie să tragem concluzii pesimiste din faptul că această luptă a dus la acapararea puterii de către burghezie, nu trebuie să considerăm drept o greșeală faptul că muncitorii nu au preluat puterea. A presupune că după câteva zile de luptă masele vor reuși să preia puterea ar fi o utopie. Nu se putea ajunge aici, dată fiind existența unei burghezii excelent pregătite pentru a prelua puterea.

De la centru, revoluția s-a extins în restul țării. Este un fenomen analog cu cel ce s-a produs în Franța: revoluția devine municipală. În provincie, mișcarea dovedește că aici majoritatea se situează de partea țăranilor, a muncitorilor, aici burghezia a reușit cel mai puțin să ajungă la conducere, aici masele nu și-au pierdut capul. Pe măsură ce adunăm mai multe date se adeverește că cu cât populația

este alcătuită în mai mare măsură din elemente proletare, cu cât există mai puține elemente intermediare, cu atât mai bine se desfășoară revoluția în localitățile de provincie. Tovarășii din Kazan se apropie chiar de îndeplinirea sarcinilor revoluției socialiste. Vedem că, acolo unde organizațiile proletariatului sînt neînsemnate, necesitățile practice au dus proletariatul la o definiție absolut justă a sarcinilor. Revoluția proletară nu poate fi îndeplinită fără o serie de elemente cum sînt statistica etc. Pentru ca ea să poată fi îndeplinită este necesar ca inginerii, tehnicienii etc. să se afle sub controlul efectiv al proletariatului revoluționar. În provincie, revoluția a mers ușor. Pericolul anarhiei este întotdeauna prezent în revoluție. La noi, anarhia nu... *

Revoluția burgheză nu se preocupă de producție, la noi însă muncitorii se îngrijesc de producție. Muncitorii sînt interesați ca producția să nu scadă. În provincie, revoluția a progresat cu pași uriași. Rapoartele din provincie au arătat că cu cât sînt mai ascuțite contradicțiile de clasă, cu atât revoluția înaintează pe o cale mai justă, cu atât mai bine se realizează dictatura proletariatului. În localitățile mici dictatura proletariatului se îndeplinește; marile centre se dovedesc a fi cele mai puțin favorabile mersului înainte al revoluției.

Orice pesimism este, fără discuție, nejustificat. Este un fapt că în marile centre începe colaborarea cu burghezia. Burghezia se străduiește ca prin înaltul ei nivel de organizare să transforme proletariatul într-o slugă a ei, ca muncitorii să fie participanți vremelnici la ceea ce clădește ea. Ar fi ridicol să se creadă că poporul rus își ia principiile călăuzitoare din broșuri. Nu, experiența de viață a maselor rezultă direct din practică... * Poporul o poate acumula în mod practic în mișcarea de masă. Poporul însuși a început să acumuleze multă experiență... * În gubernia Penza puterea a fost organizată sub dictatura țărănimii. Delegatul din Penza ne-a prezentat rezoluțiile țărănilor care au luat în mîna lor mijloacele de producție, pămîntul. Se confirmă cuvintele lui Marx... * Programul revoluției se realizează la fața locului — pentru ca să fie

* Lacună în procesul-verbal. — *Nota red.*

pîine... *, pentru ca prin el însuși să se stabilească legăturile. În această revoluție se formează oameni ai practicii. Iar revoluția nu poate înainta fără a fi verificată în practica locală. Și în întreaga Rusie, unde țărani constituie majoritatea covârșitoare, mersul revoluției ne îndreptățește să nutrim cele mai mari speranțe.

După ce la centru n-au fost suficiente forțe pentru a prelua producția, acest lucru se înfăptuiește în provincie, unde e ușor de realizat. În provincie avem o revoluție municipală, și ea împinge înainte centrul; acesta din urmă preia experiența provinciei.

Tovarășul miner spunea că prima lor sarcină atunci cînd... * a fost aceea de a merge după cereale... Ar fi greșit să se creadă că această experiență poate rămîne fără folos. Fără ea, marile centre ar fi lipsite de un impuls spre o nouă revoluție. Noua revoluție este în creștere. Mersul evenimentelor, dezorganizarea vieții, foametea — iată ce determină progresul revoluției. De aici rezultă că trebuie să ducem lupta împotriva elementelor care sprijină burghezia. Totul merge spre un dezastru, pe care burghezia nu-l va putea opri. Noi pregătim o armată nouă, de multe milioane, o armată care să reprezinte ceva în Soviete, în Adunarea constituantă — nu știm încă cum anume. La centru nu avem suficiente forțe. În provincie avem o mare superioritate. Pentru noi lucrează acel mod de dezvoltare a revoluției în provincie care este rapid, ascendent.

Oamenii nu-și fac nici un fel de planuri comuniste. În întreaga Rusie, clasa revoluționară își adună forțele, iar sarcina noastră este să strîngem această experiență și, pe măsură ce acumulăm forțe, să facem cîte un pas înainte. Nu trebuie să ne lăsăm intimidați de faptul că ei (narodnicii, menșevicii) formează o majoritate compactă.

Pe baza experienței putem acum arăta în rezoluție... * În provincie va trebui să luăm producția în mîinile noastre, altfel dezastrul este inevitabil. Țărani nu vor da cereale. Pentru a căpăta cereale este necesară aplicarea de măsuri revoluționare de către clasa revoluționară, care trebuie să se sprijine pe masele de multe milioane.

* Lacună în procesul-verbal. — *Nota red.*

I-am întrebat pe tovarășii din provincie cum se prezintă acolo producția.

În gubernia Nijni Novgorod a fost introdusă ziua de muncă de opt ore; producția a crescut. Aceasta este chezașia succesului. Altfel nu putem scăpa de ruină. Pentru asta trebuie să desfășurăm o muncă gigantică. Noi nu urmăm linia mic-burgheză. Pentru noi lucrează viața. Criza nu poate fi rezolvată prin metodele democrației mic-burgeze, deoarece ele se opresc în fața măsurilor revoluționare (Șingarev, Miliukov). Mersul general al revoluției arată că lucrurile progresaază.

Ceea ce ne deosebește de mica burghezie nu este faptul că ea spune „prudență”, iar noi „rapiditate”; noi spunem „și mai multă prudență”. Lupta necruțătoare împotriva jocului de-a statul... * Mai bine ceva mai târziu decât prea devreme — și centrul va învinge. (A p l a u z e.)

*Publicat pentru prima oară în 1934,
în „Conferința a șaptea generală
(din aprilie) și Conferința
organizației orășenești Petrograd
a P.M.S.D. (b) din Rusia.
Aprilie 1917”*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

2

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Tovarășul Lenin arată că revoluția franceză a trecut printr-o fază de revoluție municipală, că ea s-a întărit în organele locale de autoadministrare, care au devenit apoi reazemul ei. În revoluția rusă se observă în centre un oarecare birocratism, iar în localitățile de provincie o folosire mai completă a puterii, care se află în mîna Sovietelor. Sovietele din cele două capitale se află din punct de vedere politic într-o mai mare dependență față de puterea centrală burgheză decât cele din provincie. În centre nu se poate prelua atît de ușor conducerea produc-

* Lacună în procesul-verbal. — *Nota red.*

ției, pe cîtă vreme în provincie acest lucru a și fost în parte înfăptuit. De aici concluzia : întărirea Sovietelor locale de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor. Progresul în această direcție e cu puțință, în primul rînd, în provincie.

„Pravda” nr. 42 din 10 mai
(27 aprilie) 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

SCHIȚĂ DE TEZE ALE REZOLUȚIEI CU PRIVIRE LA SOVIETE

Într-o serie de centre locale, mai ales în centrele muncitorești, rolul Sovietelor s-a dovedit a fi remarcabil. S-a creat o putere unică ; burghezia a fost complet dezarmată și redusă la supunere totală ; salariile au fost sporite, ziua de muncă redusă fără ca producția să scadă ; aprovizionarea a fost asigurată ; s-a trecut la exercitarea unui control asupra producției și repartiției ; toate vechile autorități au fost înlocuite ; se stimulează inițiativa revoluționară a țăranilor atât în problema puterii (înlăturarea tuturor vechilor autorități și crearea de autorități noi), cât și în problema pământului.

În capitală și unele centre mari se observă un fenomen contrar : compoziția Sovietelor este mai puțin proletară ; în comitetele executive se face simțită, într-o măsură incomparabil mai mare, influența elementelor mic-burgheze, precum și — aceasta îndeosebi în comisii — „colaborarea cu burghezia“, care frânează inițiativa revoluționară a maselor, *birocrațizează* mișcarea revoluționară a maselor și sarcinile lor revoluționare și împiedică orice măsuri revoluționare care ar putea „să-i atingă“ pe capitaliști.

E întru totul firesc și inevitabil ca, după dezvoltarea maximă a energiei revoluționare în capitală, unde poporul și mai cu seamă muncitorii au făcut cele mai mari sacrificii pentru răsturnarea țarismului, — în capitală, unde puterea centrală de stat a fost răsturnată, iar puterea cea mai centralizată a capitalului a dat maximum de putere capitaliștilor, puterea Sovietelor (și puterea proletariatului) să fie slabe, sarcina dezvoltării revoluției să fie deosebit de dificilă, trecerea la o nouă etapă a revoluției deosebit de anevoioasă, împotrivirea burgheziei mai puternică decât în oricare altă parte.

Deci : în cele două capitole și în centrele mari, deocamdată efortul principal trebuie îndreptat în direcția pre-

gătirii forțelor pentru *desăvîrșirea* celei de-a doua etape a revoluției ; în provincie revoluția poate și trebuie dusă *direct* înainte, înfăptuind puterea unică a Sovietelor de deputați ai muncitorilor, dezvoltînd energia revoluționară a maselor de muncitori și țărani, trecînd la controlul asupra producției și repartiției produselor etc.

Dezvoltarea revoluției se conturează astfel : (1) înlăturarea vechii puteri la centru ; (2) acapararea puterii de către burghezie din cauză că proletariatul nu era pregătit să facă față *uriașelor* sarcini pe scara întregului stat ; (3) deplasarea revoluției spre provincie ; (4) în provincie apar frecvent comune, în special în centrele proletare, și are loc dezvoltarea energiei revoluționare a maselor ; (5) se ia pămîntul etc. ; (6) uzinele ; control asupra lor ; (7) putere unică ; (8) revoluția locală, municipală merge înainte ; (9) birocrațizare, subordonare față de burghezie la centru.

Concluzii : (α) 1 : pregătirea la centru (pregătirea forțelor în vederea unei noi revoluții) ; (β) 2 : împingerea revoluției înainte (puterea ? pămîntul ? uzinele ?) în provincie ; (γ) 3 : comune în provincie, adică (αα) deplină autonomie în provincie ; cu de la sine putere ; (ββ) fără poliție, fără funcționari, puterea absolută a maselor muncitoare și țărănești înarmate ; (δ) 4 : luptă împotriva influenței birocrațizante și burgheze-liniștitoare a elementelor mic-burgheze ; (ε) 5 : acumularea de experiență în provincie pentru a împinge centrul înainte : „provincia“ devine *un exemplu*.

(ς) 6 : lămurirea maselor de muncitori, țărani și soldați că succesul revoluției în provincie se datorește puterii unice și dictaturii proletariatului.

(η) 7 : la centru este, firește, mai greu, se cere mai mult timp.

+ (ι) 8 : dezvoltarea revoluției pe *comune* formate din suburbii și cartiere ale marilor orașe...

(κ) 9 : transformarea (în capitale etc.) în „slugi ale burgheziei“.

Scris la 25—26 aprilie (8—9 mai) 1917

Publicat pentru prima oară în 1925,
în „Culegeri din Lenin“, vol. IV

Se tipărește după manuscris

9

CUVÎNTARE ÎN SUSȚINEREA REZOLUȚIEI
CU PRIVIRE LA RĂZBOI
27 APRILIE (10 MAI)

1

PROCES-VERBAL

Tovarăși, la conferința orășenească am citit proiectul inițial al rezoluției cu privire la război. Din cauza crizei, care a mobilizat la Petrograd atenția și forțele tuturor tovarășilor, n-am reușit să aducem îndreptări acestui proiect. Dar comisia a lucrat cu spor ieri și astăzi și în proiect au fost introduse modificări; el a fost mult scurtat și, după părerea noastră, îmbunătățit.

Vreau să spun câteva cuvinte despre structura rezoluției. Ea se împarte în trei părți: prima parte este consacrată unei analize a războiului din punct de vedere de clasă, avînd o completare în care este exprimată atitudinea noastră principială și în care se arată de ce partidul avertizează să nu se acorde nici o încredere promisiunilor guvernului și să nu se dea nici un sprijin guvernului provizoriu. Partea a doua a rezoluției este consacrată problemei defensismului revoluționar, curent de masă de o deosebită amploare, care a unit astăzi împotriva noastră imensa majoritate a poporului. Sarcina noastră este de a defini semnificația de clasă a acestui defensism revoluționar, de a stabili care este esența lui, care este raportul real de forțe și cum trebuie să luptăm împotriva acestui curent. Partea a treia a rezoluției se referă la problema cum să se pună capăt războiului. La această problemă practică, de cea mai mare importanță pentru partid, trebuia să se dea un răspuns cît mai amănunțit, și noi socotim că am reușit să dăm un răspuns satisfăcător. Într-o serie de articole din „Pravda” și din ziarele

din provincie (pe care le primim extrem de neregulat: poșta nu lucrează și trebuie să folosim diverse ocazii spre a procura ziarele locale pentru C.C.), în care a apărut un mare număr de articole cu privire la război, atitudinea negativă față de război și față de problema împrumutului s-a precizat. Cred că votul împotriva împrumutului a rezolvat problema atitudinii negative față de defensismul revoluționar. Nu am posibilitatea să mă opresc mai amănunțit asupra acestui lucru.

„Actualul război este, în ceea ce privește ambele grupuri de puteri beligerante, un război imperialist, adică un război dus de capitaliști pentru împărțirea avantajelor de pe urma dominației asupra lumii, pentru piețele necesare capitalului financiar (bancar), pentru supunerea popoarelor slabe etc.“.

Prima teză, teză fundamentală, este problema conținutului războiului, problemă cu caracter general și politic, problemă controversată pe care capitaliștii și social-șoviștii o ocolesc cu grijă. De aceea noi trebuie s-o punem pe primul plan, făcând și o completare :

„Fiecare zi de război îmbogățește burghezia financiară și industrială și ruinează și vlăguește proletariatul și țărănimea din toate țările beligerante, iar apoi și din cele neutre. În afară de aceasta, în Rusia prelungirea războiului pune în mare primejdie cuceririle revoluției, dezvoltarea ei continuă.

Trecerea puterii de stat în mâinile guvernului provizoriu, guvern al moșierilor și capitaliștilor, nu a schimbat și nu putea să schimbe acest caracter și această semnificație a războiului în ceea ce privește Rusia“.

Fraza pe care am citit-o prezintă o mare importanță pentru întreaga noastră propagandă și agitație. S-a schimbat oare acum și se poate schimba caracterul de clasă al războiului? Răspunsul nostru se bazează pe faptul că puterea a trecut în mâinile moșierilor și capitaliștilor, ale aceluiași guvern care a pregătit războiul. Trecem la unul dintre faptele care evidențiază în modul cel mai concret caracterul războiului. Una este caracterul de clasă, exprimat în întreaga politică dusă de anumite clase timp de

decenii, și altă este caracterul de clasă concret al unui război.

„Faptul acesta a ieșit limpede în relief prin aceea că noul guvern nu numai că n-a dat publicității tratatele secrete încheiate de țarul Nicolaie al II-lea cu guvernele capitaliste ale Angliei, Franței etc., dar a și confirmat formal, fără să consulte poporul, aceste tratate secrete care promit capitaliștilor ruși dreptul de a jefui China, Persia, Turcia, Austria etc. Tănuirea acestor tratate se face spre a induce în eroare poporul rus în privința adevăratului caracter al războiului“.

Subliniez încă o dată faptul că noi atragem atenția asupra confirmării deosebit de concrete a caracterului războiului. Chiar dacă n-ar exista nici un fel de tratate, asta n-ar schimba cîtuși de puțin caracterul războiului, deoarece diferitele grupuri de capitaliști pot adeseori să cadă la înțelegere fără nici un fel de tratate. Dar ele există, importanța lor e evidentă, iar noi am hotărît să subliniem în mod deosebit acest punct, deoarece considerăm că pentru a coordona munca agitatorilor și a propagandiștilor e deosebit de important să insistăm asupra acestui fapt. Atenția poporului se îndreaptă, și trebuie să fie îndreptată asupra lui cu atît mai mult cu cît tratatele au fost încheiate la noi de către țar, care a fost doborît, așa încît trebuie să atragem atenția poporului asupra faptului că războiul este dus de guverne pe baza tratatelor încheiate de vechile guverne. Eu cred că aici ies la iveală cît se poate de pregnant contradicțiile dintre interesele capitaliștilor și voința poporului, iar sarcina agitatorilor este ca, dînd la iveală aceste contradicții, să îndrepte asupra lor atenția poporului, să lumineze conștiința maselor, apelînd la conștiința lor de clasă. Conținutul acestor tratate este de așa natură, încît nu rămîne nici o îndoială că ele promit capitaliștilor mari profituri de pe urma jefuirii altor țări, din moment ce în toate țările ele rămîn întotdeauna secrete. Nu există pe lume o republică care să ducă o politică externă fățișă. Atîta timp cît există orînduire capitalistă, nu ne putem aștepta ca capitaliștii să arate în văzul tuturor registrele lor comerciale. Din moment ce există proprietate privată asupra mijloacelor de

producție, ea include proprietatea privată asupra acțiunilor și asupra operațiilor financiare. Baza diplomației de astăzi o constituie tocmai operațiile financiare, care se reduc la jefuirea și la sugrumarea popoarelor slabe. Acestea sînt, din punctul nostru de vedere, tezele fundamentale din care rezultă întreaga apreciere a războiului. De aici tragem concluzia :

„De aceea partidul proletar nu poate să sprijine actualul război, nici actualul guvern, nici împrumuturile lansate de el, căci asta ar însemna s-o rupă total cu internaționalismul, adică cu solidaritatea frățească a muncitorilor din toate țările în lupta împotriva jugului capitalului“.

Iată concluzia noastră fundamentală, care determină întreaga noastră tactică și care ne separă de toate celelalte partide, oricît s-ar pretinde ele socialiste. Această teză, incontestabilă pentru noi toți, determină atitudinea noastră față de toate celelalte partide politice.

În continuare este vorba de faptul că guvernul nostru s-a lansat în nenumărate promisiuni. În jurul acestor promisiuni Sovietele desfășoară o campanie de lungă durată, încurcîndu-se în ele și punînd la încercare poporul. De aceea socotim necesar ca la analiza pur obiectivă a poziției de clasă să adăugăm o apreciere a promisiunilor, care, luate ca atare, nu prezintă, firește, nici o importanță pentru un marxist. Dar pentru masele largi asta înseamnă mult, iar pentru politică și mai mult. Sovietul din Petrograd s-a încurcat în promisiuni cărora le acordă importanță, făgăduind să le sprijine. Iată de ce adăugăm la acest punct următoarea formulare :

„Promisiunile actualului guvern că va renunța la anexiuni, adică la cucerirea unor țări străine sau la menținerea cu forța a vreunor popoare în hotarele Rusiei, nu merită nici o încredere“.

Întrucît cuvîntul „anexiune“ este un cuvînt străin, noi îi dăm o definiție politică precisă, pe care nici partidul cadeților, nici partidele democraților mic-burghezi (narodnicii și menșevicii) nu o pot da. Nu există cuvînt care să fie folosit mai absurd și mai neglijent decît acesta.

„Căci, în primul rînd, capitaliștii, care sînt legați prin mii de fire de capitalul bancar, nu pot renunța la anexiuni

în actualul război fără a renunța la profiturile de pe urma miliardelor plasate în împrumuturi, în concesiuni, în întreprinderi de război etc. ; în al doilea rând, noul guvern, care a renunțat la anexiuni pentru a înșela poporul, a declarat prin Miliukov, la 9 aprilie 1917 la Moscova, că nu renunță la anexiuni, iar prin nota din 18 aprilie și prin interpretarea ei dată la 22 aprilie a confirmat caracterul cotropitor al politicii sale.

De aceea, punînd în gardă poporul împotriva promisiunilor deșarte ale capitaliștilor, conferința declară că trebuie făcută o distincție netă între renunțarea la anexiuni în vorbe și renunțarea în fapt, adică publicarea și denunțarea imediată a tuturor tratatelor secrete, tîlhărești, și acordarea imediată pentru toate popoarele a dreptului de a hotărî printr-o consultare liberă dacă vor să se constituie ca state independente sau să facă parte dintr-un stat oarecare“.

Am socotit necesar să arătăm acest lucru, deoarece problema unei păci fără anexiuni este problema fundamentală în toate aceste discuții cu privire la condițiile de pace. Toate partidele recunosc că pacea devine o alternativă și că o pace cu anexiuni va constitui pentru toate țările o catastrofă îngrozitoare. În fața unui popor în a cărui țară există libertate politică, problema păcii nu se poate pune altfel decît ca o pace fără anexiuni. De aceea ele se văd nevoite să se pronunțe pentru o pace fără anexiuni și nu le rămîne decît să mintă, voalînd noțiunea de anexiune, sau să ocolească problema. De pildă, „Reci“ vociferează că retrocedarea Kurlandei înseamnă tocmai a renunța la anexiuni. Cînd am vorbit în fața Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților, un soldat mi-a trimis un bilețel în care dunea următoarea întrebare : „trebuie să luptăm pentru a recuceri Kurlanda. A recuceri Kurlanda înseamnă a te pronunța pentru anexiuni?“ . A trebuit să-i răspund afirmativ *. Sîntem împotrivă ca Germania să anexeze cu forța Kurlanda, dar și împotrivă ca Rusia s-o mențină cu forța. De pildă, guvernul nostru a dat publicității un manifest cu privire la independența Poloniei,

* Vezi volumul de față, p. 280—281. — *Nota red.*

umplându-l cu vorbărie goală. Ei au scris că Polonia trebuie să se afle într-o alianță militară liberă cu Rusia. Aceste trei cuvinte spun tot adevărul. O alianță militară liberă între mica Polonie și uriașa Rusie înseamnă, de fapt, o totală înrobire militară a Poloniei. Politicește aceasta poate acorda libertate, căci limitele ei vor fi oricum determinate de alianța militară.

A lupta pentru ca capitaliștii ruși să pună stăpânire pe Kurlanda și Polonia în vechile lor granițe înseamnă a îndreptăți pe capitaliștii germani să jefuiască Kurlanda. Ei ne pot obiecta : noi am jefuit împreună Polonia. La sfârșitul secolului al XVIII-lea, când am început să smulgem bucăți din Polonia, Prusia era un stat foarte mic și slab, iar Rusia, care era o putere imensă, a jefuit mai mult. Acum noi am devenit mai puternici, deci dați-ne voie să smulgem o bucată mai mare. Împotriva unei asemenea logici a capitaliștilor nu ai ce obiecta. În 1863 Japonia nu însemna nimic în comparație cu Rusia, iar în 1905 a bătut-o măr. În 1863—1873 Germania nu însemna nimic în comparație cu Anglia, iar astăzi e mai puternică decât ea. Ei ar putea să obiecteze : când ni s-a luat Kurlanda, eram slabi, acum însă ne-am dezvoltat mai puternic decât voi și vrem s-o luăm înapoi. A nu renunța la anexiuni înseamnă a justifica un șir nesfârșit de războaie pentru cucerirea popoarelor slabe. A renunța la anexiuni înseamnă a lăsa fiecare popor să hotărască liber dacă dorește să trăiască separat sau laolaltă cu alții. Desigur că pentru asta trebuie evacuate trupele. A șovăi cîtuși de puțin în problema anexiunilor înseamnă a justifica un număr nesfârșit de războaie. Prin urmare, aici nu avem dreptul să șovăim. Răspunsul nostru în legătură cu anexiunile este : hotărîrea liberă a popoarelor. Cum să facem ca această libertate politică să fie în același timp și o libertate economică ? Aici e necesară trecerea puterii în mâinile proletariatului și scuturarea jugului capitalului.

Trec acum la partea a doua a rezoluției.

„Așa-numitul «defensism revoluționar», de care s-au molipsit acum în Rusia toate partidele narodniciste (socialiștii-populiști, trudovicii, socialiștii-revoluționari) și partidul oportunist al social-democrațiilor menșevici (Comitetul

de organizare, Ciheidze, Țereteli etc.), precum și majoritatea revoluționarilor fără partid, reprezintă prin semnificația sa de clasă, pe de o parte, interesele și punctul de vedere al țăranilor înstăriți și ale unei părți a micilor proprietari, care, întocmai ca și capitaliștii, storc profituri din exercitarea violenței asupra popoarelor slabe. Pe de altă parte, defensismul revoluționar este rezultatul înșelării de către capitaliști a unei părți a proletarilor și semiproletarilor de la orașe și sate, care prin poziția lor de clasă nu sînt interesați în profiturile capitaliștilor și în războiul imperialist“.

Așadar, aici sarcina noastră este de a stabili în ce pături putea să se dezvolte și s-a dezvoltat starea de spirit defensistă. Rusia este țara cea mai mic-burgheză și păturile de sus ale micii burghezii sînt direct interesate în continuarea războiului. Țărănimea înstărită profită de pe urma lui ca și capitaliștii. Pe de altă parte, masa proletarilor și a semiproletarilor nu este interesată în anxietate, deoarece ei nu obțin profituri de pe urma capitalului bancar. Cum s-a putut întîmpla ca aceste clase să se situeze pe poziția defensismului revoluționar? Această atitudine în ceea ce privește defensismul revoluționar este rezultatul influenței ideologiei capitaliștilor, exprimată în rezoluție prin cuvîntul „înșelare“. Ei nu știu să deosebească interesele capitaliștilor de interesele țării. De aici rezultă pentru noi următoarea concluzie :

„Conferința consideră absolut inadmisibile orice concesiuni făcute defensismului revoluționar, deoarece ele ar marca în fapt o ruptură totală cu internaționalismul și cu socialismul. Cît despre starea de spirit defensistă a maselor largi populare, partidul nostru va lupta împotriva ei explicînd fără încetare că atitudinea de credulitate inconștientă față de guvernul capitaliștilor este în momentul de față unul dintre principalele obstacole în calea terminării rapide a războiului“.

Aici, în ultimele cuvinte, este exprimată o particularitate care deosebește radical Rusia de toate celelalte țări capitaliste occidentale și de toate republicile capitaliste democratice. Acolo nu se poate spune că credulitatea maselor inconștiente constituie principala cauză a continuării

războiului. Acolo masele sînt acum strînse în chingile de fier ale disciplinei militare și disciplina este cu atît mai severă cu cît o republică este mai democratică, deoarece acolo dreptul se întemeiază pe „voința poporului“. Datorită revoluției, în Rusia nu există o asemenea disciplină. Masele își aleg liber reprezentanți în Soviete, fenomen pe care astăzi nu-l poți întîlni nicăieri în lume. Dar ele sînt credule în mod inconștient și de aceea sînt folosite într-o anumită măsură în luptă. În afară de lămurire, aici nu se poate face nimic. Lămurirea trebuie să privească aici sarcinile revoluționare directe și metodele de acțiune. Cînd masele sînt libere, orice încercare de a întreprinde ceva în numele unei minorități fără a lămuri masele ar fi un blanquism absurd, o simplă tentativă aventuristă. Numai cîștigînd masa — dacă ea poate fi cîștigată —, numai astfel construim un reazem trainic pentru victoria luptei de clasă proletare.

Trec la partea a treia a rezoluției :

„În ceea ce privește problema cea mai importantă, problema cum să se pună capăt cît mai repede — nu printr-o pace impusă prin violență, ci printr-o pace cu adevărat democratică — acestui război al capitaliștilor, conferința consideră și hotărăște :

Nu se poate pune capăt războiului prin refuzul soldaților dintr-o singură parte de a continua războiul, prin simpla încetare a ostilităților de către una din părțile beligerante“.

Această idee ne-o impun adesea cei ce ar vrea să înlesnească lupta împotriva adversarului denaturîndu-i concepțiile — procedeu obișnuit la capitaliști, care ne atribuie ideea absurdă a terminării războiului printr-un refuz unilateral. Și ei obiectează : „nu se poate pune capăt războiului înfigînd baioneta în pămînt“, așa cum a formulat această idee un soldat defensist revoluționar tipic. O asemenea obiecție nu stă în picioare, spun eu. Ideea că poți pune capăt războiului fără a înlocui clasele guvernante este o idee anarhistă ; ea este sau o idee anarhistă, lipsită de importanță și de sens din punct de vedere statal, sau o idee pacifistă nebuloasă, care nu ține seama cîtuși de puțin de legătura dintre politică și

clasa asupra toare. Războiul este un rău, iar pacea o binefacere... Desigur că această idee trebuie explicată, popularizată în rîndurile maselor. Și, în general vorbind, toate rezoluțiile noastre sînt scrise pentru păturile conducătoare, pentru marxiști; ele nu sînt bune în nici un caz pentru a fi citite de mase, dar ele trebuie să dea o îndrumare unică în întreaga politică pentru orice propagandist și agitator. În acest scop s-a adăugat încă un pasaj :

„Conferința protestează încă și încă o dată împotriva josnicei calomnii răspîndite de capitaliști împotriva partidului nostru că am privi favorabil o pace separată cu Germania. Considerăm pe capitaliștii germani niște tîlhari, ca și pe capitaliștii ruși, englezi, francezi etc., iar pe împăratul Wilhelm un tîlhar încoronat, ca și pe Nicolaie al II-lea și pe monarhii englez, italian, român și toți ceilalți“.

Pe marginea acestui punct s-au ivit în cadrul comisiei unele controverse, pe de o parte în legătură cu faptul că noi am fi trecut aici la un stil prea popular, iar pe de altă parte că monarhii englez, italian și român n-ar merita cinstea de a figura și ei. După ample discuții am ajuns însă cu toții la concluzia că în momentul de față, cînd ne punem drept scop să dezmințim calomniile pe care „Birjevka“ a încercat de cele mai multe ori în mod brutal, „Reci“ în mod subtil, iar „Edinstvo“ prin aluzii directe să le împrăște la adresa noastră, trebuie să facem o critică cît mai viguroasă și mai clară a acestor idei, avînd în vedere masele cele mai largi. Și întrucît ni se spune : dacă socotiți că Wilhelm e un tîlhar, ajutați-ne să-l doborîm, noi putem răspunde că toți ceilalți sînt și ei niște tîlhari și că lupta trebuie dusă și împotriva lor, așa că nu trebuie uitați nici regii Italiei și Romîniei, și mai sînt și alții ca ei printre aliații noștri. Aceste două pasaje conțin o dezmințire a calomniilor care tind să reducă totul la pogrom și ciorovăială. Iată de ce trebuie să trecem în continuare la o problemă practică și importantă, aceea a modului de a pune capăt războiului.

„Partidul nostru va explica poporului cu răbdare și perseverență că războaiele sînt duse de guverne, că ele sînt întotdeauna indisolubil legate de politica unor anumite

clase, că actualul război poate fi terminat printr-o pace democratică *numai* prin trecerea întregii puteri de stat, cel puțin în câteva țări beligerante, în mâinile clasei într-adevăr capabile să pună capăt jugului capitalului, clasa proletarilor și semiproletarilor“.

Pentru un marxist, adevărurile că războaiele sînt duse de capitaliști și că sînt legate de interesele lor de clasă sînt adevăruri absolute. El nu trebuie să se oprească asupra acestui lucru. Pentru masele largi însă, toți propagandiștii și agitatorii experimentați trebuie să știe să explice acest adevăr în cuvinte accesibile, căci la noi controversile se transformă de obicei într-o ciorovăială deșartă care nu duce la nimic. Și de acest lucru ne lovim peste tot în cuprinsul rezoluției. Noi spunem : pentru a înțelege războiul trebuie să-ți dai seama cui îi folosește ; pentru a înțelege care este mijlocul de a-i pune capăt trebuie să vezi căror clase nu le folosește. Legătura este aici clară și de aici urmează concluzia :

„Clasa revoluționară, luînd în mâinile sale puterea de stat în Rusia, ar întreprinde o serie de măsuri care să submineze dominația economică a capitaliștilor și alte măsuri care să-i facă absolut inofensivi politicește și ar propune imediat și deschis o pace democratică tuturor popoarelor pe baza renunțării totale la orice anexiuni“.

Dacă vorbim în numele clasei revoluționare, poporul este în drept să ne întrebe : dar ce ați face voi în locul lor pentru a pune capăt războiului ? Este o întrebare inevitabilă. Poporul ne alege astăzi în calitate de reprezentanți ai săi, iar noi trebuie să dăm un răspuns absolut precis. Luînd puterea, clasa revoluționară ar începe prin a submina dominația capitaliștilor și ar propune tuturor popoarelor condiții precise de pace, pentru că, dacă dominația economică a capitaliștilor nu va fi subminată, totul va rămîne numai pe hîrtie. Numai o clasă victorioasă poate face asta, numai ea poate determina o schimbare a politicii.

Repet încăodată : pentru masele populare înapoiate, acest adevăr reclamă verigi intermediare care să introducă în problemă pe cei neinițiați. Toată greșeala și minciuna literaturii de popularizare cu privire la război este că oco-

lește problema, o trece sub tăcere, prezentînd lucrurile ca și cum n-ar exista luptă de clasă, ci două țări care s-au înțeles bine între ele iar una ar fi atacat pe cealaltă, care nu face decît să se apere. Este un raționament vulgar fără urmă de obiectivitate — o înșelare conștientă a poporului de către oamenii culți. Dacă vom ști cum să abordăm problema, orice reprezentant al poporului va sesiza esența ; căci una sînt interesele claselor dominante și alta interesele claselor asuprite.

Ce s-ar întîmpla atunci cînd clasa revoluționară ar lua puterea ?

„Aceste măsuri și această propunere deschisă de pace ar crea o încredere deplină între muncitorii din țările beligerante...”

Acum o asemenea încredere nu poate exista și n-o vom crea prin ceea ce spunem în manifeste. Dacă un cugetător a spus că limba e dată omului pentru a-și ascunde gîndurile, diplomații spun mereu : „conferințele se întrunesc pentru a înșela masele populare”. Nu numai capitaliștii raționează așa, dar și socialiștii. Acest lucru se poate spune în special cu privire la conferința pe care o convoacă Borgbjerg.

„...și ar duce inevitabil la insurecții ale proletariatului împotriva guvernelor imperialiste care s-ar împotrivi păcii propuse”.

Cînd guvernul capitalist spune acum : „sîntem pentru o pace fără anexiuni”, nu este crezut de nimeni. Masele populare au un instinct de clase asuprite care le spune că nu s-a schimbat nimic. Numai în cazul cînd într-o țară politica s-ar schimba de fapt, ar apărea încredere și încercări de insurecții. Spunem „insurecții” pentru că este vorba de toate țările. „Revoluția s-a produs într-o țară, acum ea trebuie să se producă în Germania”, acest raționament este fals. Se încearcă să se stabilească o ordine în această privință, dar așa nu se poate. Noi am trecut cu toții prin revoluția din 1905, am putut auzi sau am văzut cu toții cum a favorizat ea creșterea ideilor revoluționare în întreaga lume, lucru despre care vorbea întotdeauna Marx. Revoluția nici nu se poate face, nici nu se poate stabili vreo ordine aici. Revoluția nu poate fi comandată, — ea

se coace. Ceea ce se petrece acum deosebit de frecvent în Rusia este curat șarlatanism. Poporului i se spune: voi ați făcut în Rusia revoluție, acum e rîndul neamțului. Dacă condițiile obiective se vor schimba, insurecția este inevitabilă. Dar în ce ordine, în ce moment și cu cît succes, asta n-o putem ști. Ni se spune: dacă clasa revoluționară va lua în Rusia puterea în mîinile ei, iar în alte țări nu va fi insurecție, ce să facă atunci partidul revoluționar? Ce-i de făcut atunci? Ultimul punct al rezoluției noastre dă răspuns la această întrebare.

„Atîta timp însă cît clasa revoluționară n-a luat în mîinile sale întreaga putere de stat în Rusia, partidul nostru va sprijini prin toate mijloacele partidele și grupurile proletare din străinătate care în fapt duc chiar în timpul războiului lupta revoluționară împotriva propriilor lor guverne imperialiste și proprii lor burghezii“.

Asta-i tot ceea ce putem promite imediat și ceea ce trebuie să facem. Revoluția se maturizează în toate țările, dar cînd și în ce măsură, asta n-o știe nimeni. În toate țările există oameni care duc lupta revoluționară împotriva guvernelor lor. Pe ei și numai pe ei trebuie să-i sprijinim. Este singurul lucru serios, restul e numai minciună. Și noi adăugăm:

„Partidul va sprijini în special fraternizarea în masă a soldaților tuturor țărilor beligerante, fraternizare care a început pe front...“.

Iată o remarcă la obiecția lui Plehanov: „Ce va ieși de aici? — spune el. — Bine, veți fraterniza, dar ce va fi mai departe? Căci asta înseamnă posibilitatea încheierii unei păci separate pe front“. Asta-i o scamatorie și nu un argument serios. Noi vrem fraternizare pe toate fronturile și ne preocupăm de ea. Pe cînd lucram în Elveția, am publicat un apel cu textul în două limbi: pe o parte în limba franceză, pe cealaltă în limba germană, adresînd un îndemn de a porni pe drumul pe care ducem noi pe soldații ruși. Noi nu ne limităm la fraternizarea numai între Rusia și Germania, ci chemăm pe toți să fraternizeze. Cum trebuie să concepem totuși fraternizarea?

„...încercînd să transforme această manifestare spontană a solidarității celor asupriți într-o mișcare conștientă și pe

cît mai organizată pentru trecerea întregii puteri de stat în toate țările beligerante în mîinile proletariatului revoluționar“.

În momentul de față fraternizarea este spontană și nu trebuie să ne facem nici un fel de iluzii în această privință. Trebuie s-o recunoaștem pentru a nu induce în eroare poporul. Soldații care fraternizează n-au idei politice clare. În ei vorbește instinctul de oameni asupriți, care sînt istoviți, ajunși la capătul puterilor și nu mai dau crezare capitaliștilor : „în timp ce voi tot vorbiți acolo despre pace — auzim asta de doi ani și jumătate —, noi vom începe singuri“. Este un instinct de clasă sigur, fără greș. Fără el cauza revoluției n-ar avea sorti de izbîndă. Fiindcă, o știți prea bine, nimeni nu-i va elibera pe muncitori dacă nu se vor elibera ei înșiși. Dar acest instinct este suficient ? Cu instinctul nu ajungi departe. Iată de ce e necesar să se treacă de la instinct la conștiință.

În apelul „Către soldații tuturor țărilor beligerante“, noi dăm răspuns la întrebarea : în ce trebuie să se transforme această fraternizare ? — în trecerea puterii politice în mîinile Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților *. Desigur că muncitorii germani vor da Sovietelor lor alte denumiri, asta n-are importanță. Esențialul este că noi considerăm, fără îndoială, just faptul că fraternizarea este spontană, precum și că nu ne limităm la stimularea ei, ci ne punem ca sarcină transformarea apropierei spontane dintre muncitorii și țăranii în manta militară din toate țările într-o mișcare conștientă, al cărei scop este trecerea puterii în toate țările beligerante în mîinile proletariatului revoluționar. Este o sarcină foarte grea, dar și situația în care puterea capitaliștilor a dus omenirea este nemaipomenit de grea și duce omenirea direct la pieire. De aceea ea va provoca explozia de indignare care constituie cheazășia revoluției proletare.

Iată rezoluția noastră, pe care o supunem atenției conferinței.

*Publicat pentru prima oară în 1921,
în Operele lui N. Lenin (V. Ulianov),
vol. XIV, partea a II-a*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

2

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Tov. Lenin a prezentat un raport cu privire la prima rezoluție, arătând că e necesar ca ea să fie formată din trei părți : prima, care să cuprindă o analiză a războiului făcută de pe poziții de clasă ; a doua, care să fie consacrată așa-numitului „defensism revoluționar“, și a treia, care să răspundă la întrebarea cum să se pună capăt războiului. Prima parte a rezoluției demască forțele motrice ale războiului imperialist, stabilește legătura dintre ele și o anumită fază de dezvoltare a capitalismului și explică care sînt tendințele anexioniste ale claselor guvernante din toate țările. A doua parte face caracterizarea acestui curent specific. A treia parte, arătînd cît de neîntemeiată este calomnia absurdă cu privire la „pacea separată“, indică calea de terminare a războiului, calea luptei revoluționare de clasă pentru cucerirea puterii.

„Pravda“ nr. 44
din 12 mai (29 aprilie) 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

10

REPLICI DATE ÎN CURSUL DEZBATERILOR
PE MARGINEA REZOLUȚIEI CU PRIVIRE
LA RĂZBOI
27 APRILIE (10 MAI)

1

Ghelman propune înlocuirea cuvintelor „partidul oportunist al social-democraților menșevici” prin „aripa oportunistă a partidului”, motivându-și propunerea prin faptul că nu toți menșevicii aderă la curentul defensist; aripa stângă nu împărtășește punctul de vedere defensist.

Lenin s-a pronunțat împotriva amendamentului: noi vorbim despre majoritate, despre partidul menșevic luat ca atare; de aceea nu este cazul să se modifice caracterizarea.

2

Vedernikov propune să se omită numele: „Ciheidze, Țereteli etc.” ...Rezoluția nu va pierde nimic dacă le vom suprima.

Ovseanikov... propune să se scoată cuvintele: Ciheidze, Țereteli, C.O.

Lenin se pronunță împotriva ambelor amendamente. Una din două: sau să se dea numele, sau să se vorbească de C.O., dacă nu e cazul să rămână amândouă. Primul tovarăș propune să se lase C.O. și să se omită numele. Este însă Comitetul de organizare suficient de cunoscut în mase sau e necesar, pentru a lămuri masele asupra situației, să ne folosim de nume cunoscute: Țereteli, Ciheidze?

3

Sokolnikov propune ca din fraza: „Măsuri care să-i facă absolut inofensivi din punct de vedere politic” să se elimine cuvântul „absolut”, deoarece nu-i poți face pe capitaliști inofensivi din punct de vedere politic decât subminând dominația lor economică...

Lenin se pronunță împotriva scoaterii cuvântului „absolut” și propune formularea : „măsuri care să submineze dominația economică a capitaliștilor și alte măsuri care să-i facă absolut...”

*Publicat pentru prima oară în 1925,
în „Conferința organizației
orășenești Petrograd
și Conferința generală a P.M.S.D. (b)
din Rusia. Aprilie 1917”*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

11

REZOLUȚIA CU PRIVIRE LA RĂZBOI ¹⁵¹

I

Actualul război este, în ceea ce privește ambele grupuri de puteri beligerante, un război imperialist, adică un război dus de capitaliști pentru împărțirea avantajelor de pe urma dominației asupra lumii, pentru piețele necesare capitalului financiar (bancar), pentru supunerea popoarelor slabe etc. Fiecare zi de război îmbogățește burghezia financiară și industrială și ruinează și vlăguiește proletariatul și țărănimea din toate țările beligerante, iar apoi și din țările neutre. În afară de aceasta, în Rusia prelungirea războiului pune în mare primejdie cuceririle revoluției, dezvoltarea ei continuă.

Trecerea puterii de stat în mâinile guvernului provizoriu, guvern al moșierilor și capitaliștilor, nu a schimbat și nu putea să schimbe acest caracter și această semnificație a războiului în ceea ce privește Rusia.

Faptul acesta a ieșit limpede în relief prin aceea că noul guvern nu numai că n-a dat publicității tratatele secrete încheiate de țarul Nicolaie al II-lea cu guvernele capitaliste ale Angliei, Franței etc., dar a și confirmat formal, fără să consulte poporul, tratatele secrete, care promit capitaliștilor ruși dreptul de a jefui China, Persia, Turcia, Austria etc. Ele sînt tănuite pentru a induce poporul rus în eroare în privința adevăratului caracter al războiului.

De aceea partidul proletar nu poate să sprijine actualul război, nici actualul guvern, nici împrumuturile lansate de el, căci asta ar însemna s-o rupă total cu internaționalismul, adică cu solidaritatea frățescă a muncitorilor din toate țările în lupta împotriva jugului capitalului.

Promisiunile actualului guvern de a renunța la anexiuni, adică la cucerirea unor țări străine sau la menținerea cu forța a unor popoare în hotarele Rusiei, nu merită nici o încredere. Căci, în primul rînd, capitaliștii, care sînt legați prin mii de fire de capitalul bancar, nu pot renunța la anexiuni în actualul război fără a renunța la profiturile de pe urma miliardelor plasate în împrumuturi, în concesiuni, în întreprinderile de război etc. În al doilea rînd, noul guvern, care a renunțat la anexiuni pentru a înșela poporul, a declarat prin Miliukov la 9 aprilie 1917, la Moscova, că el nu renunță la anexiuni, iar prin nota din 18 aprilie și prin interpretarea ei dată la 22 aprilie a confirmat caracterul cotropitor al politicii sale. De aceea, punînd în gardă poporul împotriva promisiunilor deșarte ale capitaliștilor, conferința declară că trebuie făcută o distincție netă între renunțarea la anexiuni în vorbe și renunțarea în fapt, adică publicarea și denunțarea imediată a tuturor tratatelor secrete, tîlhărești și acordarea imediată pentru toate popoarele a dreptului de a hotărî printr-o consultare liberă dacă vor să se constituie ca state independente sau să facă parte dintr-un stat oarecare.

II

Așa-numitul „defensism revoluționar“, de care s-au molipsit acum în Rusia toate partidele narodniciste (socialiștii-populiști, trudovicii, socialiștii-revoluționari) și partidul oportunist al social-democraților menșevici (Comitetul de organizare, Ciheidze, Țereteli etc.), precum și majoritatea revoluționarilor fără de partid, reprezintă prin semnificația sa de clasă, pe de o parte, interesele și punctul de vedere al țăranilor înstăriți și ale unei părți a micilor proprietari, care, ca și capitaliștii, storc profituri din exercitarea violenței asupra popoarelor slabe. Pe de altă parte, „defensismul revoluționar“ este rezultatul înșelării de către capitaliști a unei părți a proletarilor și semiproletarilor de la orașe și sate, care prin poziția lor de clasă nu sînt interesați în profiturile capitaliștilor și în războiul imperialist.

Conferința consideră absolut inadmisibile orice concesiuni făcute „defensismului revoluționar“, deoarece ele ar marca

În fapt o ruptură totală cu internaționalismul și socialismul. Cît despre starea de spirit defensivistă a maselor largi populare, partidul nostru va lupta împotriva ei, explicînd fără încetare că atitudinea de credulitate inconștientă față de guvernul capitaliștilor este în momentul de față unul dintre principalele obstacole în calea terminării rapide a războiului.

III

În ceea ce privește problema cea mai importantă, problema cum să se pună capăt cît mai repede — nu printr-o pace impusă prin violență, ci printr-o pace cu adevărat democratică — acestui război al capitaliștilor, conferința consideră și hotărăște :

Nu se poate pune capăt războiului prin refuzul soldaților unei singure părți de a continua războiul, prin simpla încetare a ostilităților de către una din părțile beligerante.

Conferința protestează încă și încă o dată împotriva josnicei calomnii răspîndite de capitaliști împotriva partidului nostru că am privi favorabil o pace separată cu Germania. Noi considerăm pe capitaliștii germani niște tîlhari, ca și pe capitaliștii ruși, englezi, francezi etc., iar pe împăratul Wilhelm un tîlhar încoronat, ca și pe Nicolaie al II-lea și pe monarhii englez, italian, român și toți ceilalți.

Partidul nostru va explica poporului cu răbdare și perseverență că războaiele sînt duse de *guverne*, că ele sînt întotdeauna indisolubil legate de politica unor anumite *clase*, că actualul război poate fi terminat printr-o pace democratică *numai prin* trecerea întregii puteri de stat, cel puțin în cîteva țări beligerante, în mîna clasei proletarilor și semiproletarilor, într-adevăr capabile să pună capăt jugului capitalului.

Clasa revoluționară, luînd în mîinile sale puterea de stat în Rusia, ar întreprinde o serie de măsuri prin care să submineze dominația economică a capitaliștilor și alte măsuri care să-i facă absolut inofensivi din punct de vedere politic și ar propune imediat și fățiș tuturor popoarelor o pace democratică pe baza renunțării totale la

anexiuni și contribuții. Aceste măsuri și această propunere deschisă de pace ar crea o încredere deplină între muncitorii din țările beligerante și ar duce inevitabil la insurjecții ale proletariatului împotriva guvernelor imperialiste care s-ar împotrivi păcii propuse.

Atâta timp însă cât clasa revoluționară n-a luat în mână ei întreaga putere de stat în Rusia, partidul nostru va sprijini prin toate mijloacele partidele și grupurile proletare din străinătate care în fapt duc chiar în timpul războiului lupta revoluționară împotriva guvernelor imperialiste și burgheziei din propriile lor țări. Partidul va sprijini în special fraternizarea în masă a soldaților tuturor țărilor beligerante, fraternizare care a început pe front, încercînd să transforme această manifestare spontană a solidarității celor asupriți într-o mișcare conștientă și cât mai organizată pentru trecerea întregii puteri de stat în toate țările beligerante în mâinile proletariatului revoluționar.

„Pravda” nr. 44 din 12 mai
(29 aprilie) 1917

Se tipărește după textul
copiei dactilografiate
: procesului-verbal, confruntat
cu textul apărut în ziar

12

REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA ATITUDINEA FAȚĂ DE GUVERNUL PROVIZORIU ¹⁵²

Conferința generală a P.M.S.D.R. declară :

1) Prin caracterul său, guvernul provizoriu este organul dominației moșierilor și burgheziei ;

2) el și clasele pe care le reprezintă sînt economicește și politicește indisolubil legate de imperialismul rus și anglo-francez ;

3) el își înfăptuiește programul pe care l-a proclamat doar în parte și numai sub presiunea exercitată de proletariatul revoluționar și, într-o anumită măsură, de mica burghezie ;

4) forțele contrarevoluției burgheze și moșierești care se organizează camuflîndu-se sub steagul guvernului provizoriu, cu îngăduința vădită a acestuia din urmă, au și pornit atacul împotriva democrației revoluționare : astfel guvernul provizoriu amîină într-una fixarea alegerilor pentru Adunarea constituantă, împiedică înarmarea generală a poporului, trecerea întregului pămînt în mîinile poporului, îi impune acestuia un mod moșieresc de rezolvare a problemei agrare, frînează introducerea zilei de muncă de 8 ore, tolerează agitația contrarevoluționară (a lui Gucikov & Co.) în armată, organizează corpul de comandă al armatei împotriva soldaților etc. ;

5) apărînd profiturile capitaliștilor și moșierilor, guvernul provizoriu este incapabil să ia în domeniul economiei (aprovizionarea etc.) o serie de măsuri revoluționare care se impun cu necesitate absolută și nu suferă nici o amîinare, dată fiind catastrofa economică iminentă ;

6) În același timp, guvernul se bizuie în momentul de față pe încrederea Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd, care, pînă în momentul de față, este o organizație conducătoare pentru majoritatea muncitorilor și soldaților, adică a țărănimii, și pe un acord direct încheiat cu el;

7) fiecare măsură a guvernului provizoriu, atît în domeniul politicii externe, cît și în domeniul politicii interne, va deschide ochii proletarilor de la orașe și de la sate și semiproletarilor și va sili diverse pături ale micii burghezii să adopte o anumită poziție politică.

Plecînd de la tezele expuse mai sus, conferința hotărăște :

1) E necesară o îndelungată muncă de luminare a conștiinței de clasă a proletariatului și de unire a proletarilor de la orașe și sate împotriva șovăielilor micii burghezii, deoarece numai o astfel de muncă va asigura trecerea cu succes a întregii puteri de stat în mîinile Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților sau ale altor organe care să exprime voința majorității poporului (organele de autoadministrare locală, Adunarea constituantă etc.).

2) Această activitate presupune o muncă pe toate tărîmurile în cadrul Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților, sporirea numărului de Soviete, creșterea forței lor, unirea în cadrul lor a grupurilor proletare internaționaliste ale partidului nostru.

3) În vederea unei imediate consolidări și lărgiri a cuceririlor revoluției în provincie, este necesar ca, sprijinindu-ne pe o majoritate stabilă în rîndurile populației locale, să dezvoltăm, să organizăm și să intensificăm sub toate aspectele acțiunile cu de la sine putere urmărind înfăptuirea libertăților, destituirea autorităților contrarevoluționare, aplicarea unor măsuri cu caracter economic — controlul asupra producției și repartiției etc.

4) Criza politică din 19—21 aprilie, provocată de nota guvernului provizoriu, a dovedit că partidul cadeților, partid de guvernămînt, organizînd în fapt elementele contrarevoluționare atît în armată, cît și pe străzi, trece la încercări de reprimare a muncitorilor cu forța armată. În

situația instabilă ce rezultă din dualitatea puterii, repetarea unor asemenea încercări este inevitabilă și e de datoria partidului proletariatului să spună răspicat poporului că se impune organizarea și înarmarea proletariatului, alianța lui cît mai strînsă cu armata revoluționară, o ruptură cu politica de încredere față de guvernul provizoriu, spre a preîntîmpina pericolul grav și iminent al reprimării sîngeroase în masă a proletariatului, așa cum s-a întîmplat în zilele lui iunie 1848 la Paris.

„Pravda” nr. 42 din 10 mai
(27 aprilie) 1917

Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal

13

RAPORT ASUPRA PROBLEMEI
REVIZUIRII PROGRAMULUI PARTIDULUI
28 APRILIE (11 MAI) 1953

1

PROCES-VERBAL

Tovarăși, în ceea ce privește revizuirea programului partidului, iată cum se prezintă lucrurile : comisia a primit un proiect inițial de modificare a părții principiale a programului și a unor puncte fundamentale din partea politică. Programul trebuie revizuit în întregime, deoarece încă cu mult înainte de război s-a arătat în cercurile de partid că el este cu totul învechit. În cele din urmă ne-am dat seama că nu există nici o speranță de a discuta proiectul de modificare a întregului program. Pe de altă parte, în comisie am admis cu toții că revizuirea programului este absolut necesară și că într-o serie întreagă de probleme se poate indica și trebuie indicată direcția în care trebuie făcută ea. De aceea am schițat următorul proiect de rezoluție, pe care vi-l voi citi, însoțindu-l de unele comentarii. Renunțăm la a expune acum teze precis formulate și vom arăta doar în ce direcție trebuie făcută revizuirea.

(Dă citire rezoluției)

„Conferința consideră necesară revizuirea programului partidului în următoarea direcție :”

1) Aprecierea imperialismului și a epocii războaielor imperialiste legată de revoluția socialistă iminentă ; lupta împotriva denaturării marxismului de către așa-numiții defensiști, care au dat uitării lozincă lui Marx : «muncitorii nu au patrie»¹⁵⁴“.

Aici lucrurile sînt atît de clare, încît orice comentariu ar fi de prisos. Într-adevăr, politica partidului nostru a

evoluat mult și practic s-a situat pe poziția pe care o preconizăm prin această formulare.

„2) Modificarea tezelor și paragrafelor cu privire la stat în spiritul revendicării nu a unei republici burghezo-parlamentare, ci a unei republici democratice proletare-țăărănești (adică a unui tip de stat fără poliție, fără armată permanentă, fără funcționărimă privilegiată)“.

Au mai fost propuse și alte formulări pentru acest punct. Una din ele se referea la experiența Comunei din Paris și la experiența deceniilor al optulea și al nouălea ale secolului trecut ; ea era însă nesatisfăcătoare și prea generală ; într-alta se vorbea despre o republică a Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor, dar și ea a fost considerată nesatisfăcătoare de majoritatea tovarășilor. O formulare este necesară întrucît ceea ce importă aici nu este denumirea unei instituții, ci caracterul și structura politică a acestor instituții. Vorbind despre o republică proletară-țăărănească, noi arătăm care este conținutul ei social și caracterul ei politic.

„3) Eliminarea sau modificarea părților învechite din programul politic“.

Activitatea noastră politică generală în Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților a și pășit practic pe această cale ; iată de ce mă îndoiesc că s-ar putea ca modificarea acestui punct din program și formularea precisă a momentului în care revoluția a găsit partidul nostru să nu provoace divergențe.

„4) Modificarea a o serie de puncte din programul politic minimum în sensul indicării mai precise a unor revendicări democratice mai consecvente.

5) Modificarea totală a unei serii întregi de pasaje din partea economică a programului-minimum, care e învechită, și a punctelor privind învățămîntul public“.

Esențialul este că aceste puncte s-au învechit : mișcarea pentru revendicări profesionale le-a depășit.

„6) Modificarea programului agrar în conformitate cu rezoluția cu privire la problema agrară care a fost adoptată.

7) Să se introducă revendicarea naționalizării unei serii de sindicate etc., care sînt mai pregătite pentru aceasta“.

Aici am ales o formulare prudentă, care poate fi îngustată sau lărgită în funcție de proiectele ce vor apărea în presă.

„8) Să se adauge o caracterizare a principalelor curente ale socialismului contemporan“.

În „Manifestul Comunist“ s-a făcut un asemenea adaos. „Conferința însărcinează C.C. ca, în termen de două luni, să întocmească pe baza acestor principii un proiect de program al partidului care să fie prezentat spre aprobare congresului partidului. Conferința face apel la toate organizațiile și la toți membrii de partid să discute proiectele de program, să propună modificări și să elaboreze contraproiecte“.

S-a arătat că ar fi de dorit să se creeze o literatură în această problemă, precum și un organ științific, dar nu dispunem nici de oameni și nici de mijloacele necesare. Aceasta este rezoluția care va ajuta la o revizuire rapidă a programului. Ea va fi trimisă și în străinătate, pentru ca tovarășii noștri internaționaliști de acolo să poată participa la revizuirea programului pe care partidul nostru o întreprinde pe baza experienței războiului mondial.

*Publicat pentru prima oară în 1921,
în Operele lui N. Lenin (V. Ulianov),
vol. XIV, partea a II-a*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

2

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Comisia a propus să se adopte o rezoluție cu privire la *direcția* în care trebuie modificat programul partidului: 1) aprecierea imperialismului legată de revoluția socială iminentă; 2) să fie aduse corectări în §§ care se referă la stat — statul fără armată permanentă, fără poliție și fără o funcționărimă privilegiată; 3) este necesar să se

elimine pasajele perimate din programul politic (despre țarism etc.); 4) trebuie refăcut programul-minimum; 5) trebuie refăcută partea economică din program, vădit învechită, la fel ca partea privitoare la învățămîntul public; 6—7) să se introducă revendicări care rezultă din degenerarea structurii societății capitaliste (naționalizarea ramurilor de producție sindicalizate etc.); 8) să se adauge o caracterizare a curentelor din cadrul socialismului.

„Pravda” nr. 45 din
13 mai (30 aprilie) 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA REVIZUIREA PROGRAMULUI PARTIDULUI ¹⁵⁵

Conferința consideră necesară revizuirea programului partidului în următoarea direcție :

1) aprecierea imperialismului și a epocii războaielor imperialiste legată de revoluția socialistă iminentă ; lupta împotriva denaturării marxismului de către așa-numiții „defensiști“, care au dat uitării lozinca lui Marx : „muncitorii nu au patrie“ ;

2) modificarea tezelor și paragrafelor cu privire la stat în spiritul revendicării nu a unei republici burghezo-parlamentare, ci a unei republici democratice proletare-țărănești (adică a unui tip de stat fără poliție, fără armată permanentă, fără funcționărimă privilegiată) ;

3) eliminarea sau modificarea părților învechite din programul politic ;

4) modificarea a o serie de puncte din programul politic minimum în sensul indicării mai precise a unor revendicări democratice mai consecvente ;

5) modificarea totală a unei serii întregi de pasaje din partea economică a programului-minimum, care e învechită, și a punctelor privind învățământul public ;

6) modificarea programului agrar în conformitate cu rezoluția cu privire la problema agrară care a fost adoptată ;

7) să fie introdusă revendicarea naționalizării unei serii de syndicate etc., care sînt în cea mai mare măsură pregătite în acest sens ;

8) să se adauge o caracterizare a principalelor curente ale socialismului contemporan.

Conferința însărcinează C.C. ca în termen de două luni să întocmească pe baza acestor principii un proiect de program al partidului care să fie prezentat spre aprobare congresului partidului. Conferința face apel la toate organizațiile și la toți membrii de partid să discute proiectele de program, să propună modificări și să elaboreze contra-proiecte.

*Supliment la nr. 13 al ziarului
„Soldatskaia Pravda”
din 16 (3) mai 1917*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

15

RAPORT ASUPRA PROBLEMEI AGRARE
28 APRILIE (11 MAI)

1

PROCES-VERBAL

Tovarăși, problema agrară a fost dezbătută atît de amănunțit de partidul nostru încă în timpul primei revoluții, încît în momentul de față avem, cred, o suficientă pregătire pentru a o putea aborda, o confirmare indirectă în acest sens fiind faptul că comisia conferinței, alcătuită din tovarăși care cunosc îndeaproape problema și s-au ocupat de ea, a căzut de acord asupra proiectului de rezoluție propus, fără a veni cu modificări esențiale. De aceea mă voi mărgini la scurte observații. Întrucît proiectul a fost împărțit tuturor delegaților sub formă de șpalturi de corectură, nu mai e necesar să-i dau citire în întregime.

Dezvoltarea mișcării agrare în întreaga Rusie este astăzi pentru toată lumea un fapt evident și indiscutabil. Programul partidului nostru, adoptat la Congresul din 1906 de la Stockholm și propus de menșevici, a fost infirmat chiar de desfășurarea primei revoluții ruse. La acest congres, menșevicii au reușit să fie adoptată municipalizarea propusă de ei, al cărei conținut este următorul : pămînturile țărănești, cele ale obștilor și gospodăriilor individuale rămîn în proprietatea țăranilor. Pămînturile moșierești trec din mîna proprietarilor lor în mîna organelor de autoadministrare locală. Unul dintre principalele argumente ale menșevicilor în favoarea acestui program a fost că țăranii nu vor admite cu nici un preț trecerea pămîntului țărănesc în alte mîini decît ale țărănimii. Cine a studiat procesele-verbale ale Congresului de la Stockholm își amintește că asupra acestui argument au insistat în mod deosebit atît raportorul Maslov, cît și Kostrov. Nu trebuie să uităm —

aşa cum se obișnuiește deseori astăzi — că asta se petrecea înainte de Duma I, cînd nu existau fapte obiective cu privire la caracterul mișcării țărănești și la forța ei. Toată lumea știa că Rusia este cuprinsă de vîlvătaia revoluției agrare, dar încă nimeni nu știa cum va fi organizată mișcarea agrară, care va fi mersul revoluției țărănești. Cum nu se putea verifica în ce măsură acest congres reprezenta opinia serioasă, practică a țăranilor înșiși — argumentele menșevicilor au jucat un rol însemnat. Curînd după Congresul nostru de la Stockholm am avut o primă și impunătoare confirmare în privința felului în care tratează problema masa țărănească. Atît în Duma I, cît și în Duma a II-a, țăranii înșiși au depus un proiect trudovic, „proiectul celor 104” *. Am studiat în mod special semnăturile care figurează pe acest proiect, m-am informat amănunțit în privința opiniilor deputaților și am căutat să stabilesc din ce clasă fac ei parte și în ce măsură pot fi considerați țărani. Într-o carte a mea, arsă de cenzura țaristă și pe care sper totuși că o voi reedita, afirmam categoric că imensa majoritate din cele 104 semnături erau semnături ale țăranilor. Acest proiect cerea naționalizarea pămînturilor. Țăranii voiau ca întregul pămînt să treacă în mîinile statului.

Cum se explică, așadar, faptul că succesiv în două Dume reprezentanții țăranilor din întreaga Rusie au preferat naționalizarea în locul măsurii propuse de menșevici în ambele Dume din punctul de vedere al intereselor țărănești? Menșevicii propuneau ca țăranii să-și păstreze propriile pămînturi în proprietatea lor, urmînd ca numai pămînturile moșierești să fie predate în mîinile poporului, în timp ce țăranii au declarat că vor ca întregul pămînt să fie predat în mîinile poporului. Care să fie explicația aici? Socialiștii-revoluționari dau explicația că, datorită spiritului lor de obște, țăranii ruși privesc favorabil socializarea, principiul muncii. Toată această frazeologie e lipsită de orice urmă de bun-simț, e o vorbă goală. Dar care este totuși explicația? Eu cred că țăranii au ajuns la această concluzie pentru că întreaga proprietate funciară

* Este vorba de „Proiectul de lege agrară (principii fundamentale)”, depus în Duma de stat de 104 deputați. — *Nota trad.*

din Rusia, țărănească și moșierească, de obște și individuală, poartă pecetea condițiilor vechiului sistem semi-iobăgist, și țărani trebuiau, sub raportul condițiilor pieței, să ceară trecerea pământului în mâinile întregului popor. Țărani afirmă că numai naționalizarea poate descurca starea încâlcită a vieții agrare de pînă acum. Punctul lor de vedere este un punct de vedere burghez : prin folosirea egalitară a pământului ei înțeleg luarea pământului de la moșieri și nu o egalizare între diferiții proprietari. Naționalizarea înseamnă trecerea la o repartizare a întregului pământ după necesități. Acesta este un proiect burghez de mare anvergură. Nici un țaran nu a vorbit despre egalizare și socializare, în schimb însă toți spuneau că nu se mai poate aștepta, că trebuie împărțit întreg pământul, cu alte cuvinte că în condițiile secolului al XX-lea nu se mai poate gospodări ca înainte. De atunci reforma lui Stolîpin a încâlcit și mai mult problema agrară. Iată ce vor să spună țărani prin revendicarea naționalizării. Asta înseamnă a se trece în genere la o nouă repartizare a tuturor pământurilor. Nu trebuie să mai existe forme diferite de posesiune asupra pământului. Aici nu avem absolut nici un fel de socializare. Această revendicare a țăranilor se numește egalitară, pentru că, după cum arată bilanțul sumar al statisticii proprietății funciare din 1905, de fiecare familie de moșier reveneau cîte 2 000 de desetine de pământ, adică tot atît cît reveneau la 300 de familii de țărani ; în acest sens ea este, desigur, egalitară, dar de aici nu rezultă că asta ar însemna a egaliza toate gospodăriile mici. Proiectul celor 104 afirmă contrarul.

Iată elementul esențial pentru a da o fundamentare științifică ideii că din punct de vedere burghezo-democratic naționalizarea este necesară în Rusia. Dar ea este necesară și pentru că înseamnă o lovitură nimicitoare dată proprietății private asupra mijloacelor de producție. Căci ar fi de-a dreptul absurd să credem că, după desființarea proprietății private asupra pământului, în Rusia totul va rămîne ca înainte.

În continuare proiectul de rezoluție formulează concluzii și revendicări practice. Dintre modificările mai mici voi menționa următoarele : la punctul 1 se arată : „Partidul

proletariatului sprijină din toate puterile confiscarea integrală și imediată a tuturor pământurilor moșierești...“ — în loc de „sprijină“ trebuie pus „luptă pentru...“. Noi nu împărtășim punctul de vedere curent că țăranii au puțin pământ și că le trebuie mai mult pământ. Noi considerăm că proprietatea funciară moșierească constituie baza jugului care apasă țăranimea și o ține într-o stare de înapoiere. Esențialul nu este dacă țăranii au sau nu puțin pământ; jos iobăgia — iată cum se pune problema din punctul de vedere al luptei revoluționare de clasă și nu din cel al birocraților care stau și socotesc cât pământ au și după ce norme trebuie acesta repartizat. Propun ca punctele 2 și 3 să fie intervertite, deoarece importantă pentru noi este inițiativa revoluționară, iar legea trebuie să fie rezultatul acesteia. *Dacă veți aștepta întocmirea legii și nu veți dezvolta voi înșivă energia revoluționară, nu veți avea nici lege, nici pământ.*

Se aud dese obiecții împotriva naționalizării sub motivul că ea presupune un enorm aparat birocratic. Este adevărat, dar proprietatea statului nu înseamnă decît că fiecare țăran este un arendaș al pământului statului. Rearendarea se interzice. Dar ce fel de pământ ia în arendă țăranul și cât, asta o hotărăște numai organul democratic respectiv, iar nu un organ birocratic.

Cuvîntul „argaților“ se înlocuiește prin „muncitorilor agricoli“. Cîțiva tovarăși au declarat că cuvîntul „argat“ este peiorativ și au adus obiecții împotriva lui. El trebuie eliminat.

Nu e cazul să vorbim acum despre comitete sau Societe proletare-țăărănești în legătură cu rezolvarea problemei agrare, deoarece, după cum vedem, țăranii au creat Societe de deputați ai soldaților și deci s-a produs o separare între proletariat și țăranime.

După cum se știe, partidele defensiste mic-burgheze sînt de părere că rezolvarea problemei agrare trebuie amînată pînă la Adunarea constituantă. Noi ne pronunțăm pentru trecerea imediată a pământului în mîinile țăranilor, dar într-un mod cât mai organizat. Sîntem categoric împotriva luării pământului în mod anarhic. Voi propuneți țăranilor să cadă la învoială cu moșierii. Noi spunem că pământul

trebuie luat imediat și cultivat pentru a combate lipsa de cereale, pentru a salva țara de catastrofa care se apropie cu o repeziciune extraordinară. Nu pot fi acceptate acum rețetele lui Șingarev și ale cadeților, care cer să se aștepte pînă la Adunarea constituantă, ce nu se știe cînd va fi convocată, sau să se cadă la învoială cu moșierii în privința arendării. Țăranii au și început să pună mîna pe pămînt fără nici o plată sau plătesc un sfert din arendă.

Un tovarăș din provincie, din gubernia Penza, a adus o rezoluție în care se arată că țăranii iau inventarul moșieresc, dar nu-l împart pe gospodării, ci îl transformă în proprietate obștească. Ei stabilesc o anumită ordine, o regulă pentru a lucra cu acest inventar toate pămînturile. Luînd asemenea măsuri, ei se conduc după interesele sporirii producției agricole. Este un fapt de mare importanță principială, deși moșierii și capitaliștii urlă că asta-i anarhie. Dacă veți pălăvrăgi și veți urla că asta-i anarhie, iar țăranii vor sta să aștepte, atunci va fi într-adevăr anarhie. Țăranii dovedesc că înțeleg mai bine decît funcționărima condițiile economice și controlul obștesc și-l aplică de o sută de ori mai bine. Această măsură, care pentru un sat mic nu este, desigur, greu de înfăptuit, reclamă în mod inevitabil trecerea la măsuri de mai mare amploare. Dacă țăranul va învăța asta, iar el a început să învețe, nu va mai fi nevoie de priceperea profesorilor burghezi ; țăranii vor ajunge singuri la concluzia că inventarul trebuie folosit nu numai pentru gospodăriile mici, ci și pentru cultivarea întregului pămînt. Cum o fac ei, aceasta n-are importanță : noi nu știm dacă ei își unesc parcelele pentru a le ara și însămînța în comun și nici nu importă dacă o fac în mod diferit. Important este doar faptul că ei n-au, din fericire, în față pe numeroșii intelectuali mic-burghezi care își zic marxști, social-democrați și care, luîndu-și un aer grav, dăscălesc poporul că n-a venit încă vremea revoluției socialiste și de aceea țăranii nu trebuie să ia acum pămîntul. Din fericire, în satele rusești acești domni sînt puțini la număr. Dacă țăranii s-ar mărgini să ia pămîntul pe baza unei învoieli cu moșierii și n-ar aplica experiența lor în mod colectiv, eșecul ar fi inevitabil, iar comitetele țărănești s-ar dovedi atunci a fi o jucărie, un joc inutil. Iată

de ce propunem să se adauge la proiectul de rezoluție punctul 8*.

Din moment ce știm că înșiși țăranii localnici au luat această inițiativă, sîntem obligați, e de datoria noastră să declarăm că sprijinim această inițiativă și o recomandăm. Este unica chezășie că revoluția nu se va limita la măsuri cu caracter formal, că lupta împotriva crizei nu va rămîne obiectul unor discuții de birou și al scriptologiei unui Șingarev, ci că ei vor merge într-adevăr organizat înainte în lupta împotriva lipsei de cereale și pentru sporirea producției.

*Publicat pentru prima oară în 1921,
în Operele lui N. Lenin (V. Ulianov),
vol. XIV, partea a II-a*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

2

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Tov. Lenin a arătat că principala cauză care face ca la sate să se mențină relațiile iobăgiste, înrobitoare este proprietatea moșierească asupra pămîntului, sistemul pămînturilor intercalate, sistem foarte răspîndit, fărîmițare generată de gospodărirea haotică a pămînturilor țărănești, la început de către burmiștri**, iar apoi de către arbitrii de împăciuire din 1861 și, în sfîrșit, de către cinovnicii lui Stolîpin.

De aici tendința firească a țăranilor de „a descătușa pămîntul“, de a se proceda la o nouă repartizare a tuturor pămînturilor; această tendință își găsește expresia în cuvintele „pămîntul tot este al lui Dumnezeu“. Țăranul proprietar nu se poate împăca cu opreliștile, care, în noile condiții ale schimbului de mărfuri capitalist, au devenit de nesuportat pentru el. Faptul este dovedit de proiectul celor 104 deputați ai țăranilor, prezentat în Dumele I și a II-a.

* Vezi volumul de față, p. 433. — *Nota red.*

** Burmistru — în timpul iobăgiei, administrator de moșie, investit cu funcții administrative-polițienești. — *Nota trad.*

După cum recunosc chiar socialiștii-revoluționari, în acest proiect „ideologia micului gospodar“ a raportat victoria asupra „principiilor egalitare“. Țăranii au nevoie ca pământul să fie proprietatea lor, dar să fie împărțit în conformitate cu noile cerințe ale gospodăriei producătoare de produse-marfă. Dacă unii țărani par a accepta principiul folosirii egalitare a pământului, ei înțeleg prin acest termen cu totul altceva decât intelectualii eseri. Bilanțul statistic al repartiției proprietăților funciare moșierești și țărănești în Rusia poate fi rezumat prin următoarele cifre : 300 de familii țărănești posedă 2 000 de desetine, iar *un singur* moșier posedă *tot atât*. Este clar că la ei revendicarea „egalizării“ conține ideea unei egalizări în drepturi a celor 300 cu acel unul.

Necesitatea naționalizării pământului — măsură întru totul burgheză și deosebit de progresistă — a fost pregătită de întreaga dezvoltare anterioară a agriculturii în Rusia și de dezvoltarea pieței mondiale. Războiul a agravat toate contradicțiile. Iar acum trecerea imediată a pământurilor în mâna țăranilor este o cerință imperios dictată de nevoile perioadei de război. Cerînd țăranilor să aștepte pînă la Adunarea constituantă (cînd însămintările trebuie făcute *acum*), Șingarevii & Co. agravează, în realitate, criza care amenință ca lipsa de cereale să se transforme în foamete. Ei încearcă să impună țăranilor cu forța o rezolvare burgheză-birocratică a problemei agrare. Nu putem aștepta însă ca proprietatea asupra pământurilor să fie legiferată, deoarece criza se apropie cu pași uriași. Țăranii au și luat o inițiativă revoluționară : în gubernia Penza ei iau de la moșieri inventarul viu și mort, trecîndu-l în folosință obștească. Partidul nostru se pronunță, bineînțeles, numai pentru o preluare *organizată* a pământurilor și a inventarului, deoarece acest lucru este necesar pentru *sporirea* producției, iar orice deteriorare a inventarului este în primul rînd în detrimentul țăranilor și al muncitorilor înșiși.

Pe de altă parte, noi sîntem pentru organizarea separată a muncitorilor agricoli.

16

REPLICI DATE ÎN CURSUL DEZBATERILOR
ASUPRA REZOLUȚIEI
CU PRIVIRE LA PROBLEMA AGRARĂ
28 APRILIE (11 MAI)

1

Tovarăși, cred că tov. Angarski se contrazice într-o serie de puncte. Eu vorbesc despre baza *materială* a tendințelor de naționalizare. Țăranii n-au idee de ce înseamnă naționalizarea. Eu spuneam că există anumite condiții ale pieței din Rusia și ale pieței internaționale, fapt care se exprimă în prețurile ridicate la cereale. Fiecare țaran vede, știe și simte oscilarea acestor prețuri. Iar gospodăria trebuie să se adapteze la aceste condiții, la aceste prețuri. Eu spuneam că vechiul sistem de proprietate funciară a ajuns să nu mai corespundă de loc cu noua organizare a gospodăriei, și această necorespondență explică de ce țăranii se avîntă înainte. Țăranul este proprietar, spune tov. Angarski. El are perfectă dreptate. Pe această realitate voia Stolîpin să fundamenteze schimbarea relațiilor agrare ; deși a depus toate strădaniile, totuși el n-a reușit s-o facă, deoarece schimbarea acestor relații nu este posibilă fără o transformare revoluționară. Iată care este baza materială a tendinței țăranilor de naționalizare a pămîntului, deși ei nu știu de loc ce înseamnă naționalizare. La țăranul-proprietar există tendința instinctivă de a spune că pămîntul este al lui Dumnezeu, deoarece în vechile condiții de proprietate funciară nu se mai poate trăi. Propunerea tov. Angarski dovedește o totală confuzie. În paragraful al doilea se arată că proprietatea funciară țărănească este prinsă de jos pînă sus, de-a lungul și de-a latul în mreaja vechilor legături și relații semiiobăgiste. Dar despre pămînturile moșierești se vorbește aici ? Nu. Amendamentul tov. Angarski pornește dintr-o confuzie.

El mi-a atribuit ceea ce aici nu există, lucruri despre care țărani habar nu au. Țăranii cunosc situația mondială după prețurile la cereale și la produsele de larg consum, și dacă satul este așezat lângă o cale ferată țărani simt asta în propria lor gospodărie. Nu se mai poate trăi ca înainte, iată ce simte el și își exprimă acest sentiment în revendicarea radicală : jos cu întregul sistem vechi de proprietate funciară. Țăranul vrea să fie proprietar, dar pe un pământ împărțit într-un chip nou, ca să gospodărească pe un pământ a cărui posesiune să fie determinată de actualele lui trebuințe și nu de cele pe care i le prescriu cutare sau cutare birocrati. Asta țăranul o știe bine, dar, firește, o exprimă în alt chip, și tocmai aici avem baza materială a tendințelor de naționalizare a pământului.

*Publicat pentru prima oară în 1921,
în Operele lui N. Lenin (V. Ulianov),
vol. XIV, partea a II-a*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

2

Soloviev propune ca rezoluția să înceapă cu punctul cel mai esențial, și anume că partidul cere naționalizarea pământului.

Amendamentul nu mi se pare esențial. Am pus naționalizarea la punctul al treilea, deoarece întâi trebuie să vină inițiativa și acțiunea revoluționară, iar naționalizarea este o lege care exprimă voința poporului. Mă pronunț împotriva.

*Publicat pentru prima oară în 1925,
în „Conferința organizației
orășenești Petrograd
și Conferința generală a P.M.S.D.
(b) din Rusia din aprilie 1917”*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

17

REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA PROBLEMA
AGRARĂ ¹⁵⁶

În Rusia, existența proprietății funciare moșierești constituie reazemul material al puterii moșierilor iobăgiști și cheazășia unei restaurări posibile a monarhiei. Această formă de proprietate funciară condamnă în mod inevitabil masa covârșitoare a populației din Rusia, țărănimea, la mizerie, robie și abrutizare, iar țara întreagă la o stare de înapoiere în toate domeniile.

În Rusia, proprietatea funciară țărănească, atât proprietatea lotuală (de obște și a gospodăriilor individuale), cât și cea privată (pământ luat în arendă și pământ cumpărat), este prinsă de jos pînă sus, de-a lungul și de-a latul în mrejele vechilor legături și relații semi-iobăgiste, ale împărțirii țăranilor în categorii rămase moștenire din vremea iobăgiei, ale intercalării pământurilor etc. etc. Necesitatea de a sfărîma toate aceste bariere învechite și dăunătoare, „de a descătușa” pământurile, de a reorganiza în chip nou toate relațiile din cadrul proprietății funciare și al agriculturii în concordanță cu noile condiții ale economiei ruse și mondiale constituie baza materială a tendințelor țărănimii de naționalizare a *tuturor* pământurilor din cuprinsul statului.

Indiferent de utopiile mic-burgheze în care toate partidele și grupurile narodnice înveșmîntează lupta maselor țărănești împotriva proprietății funciare moșierești iobăgiste și împotriva tuturor cătușelor iobăgiste existente în întregul sistem de proprietate funciară și de folosire a pământului din Rusia, însăși această luptă exprimă tendința, întru totul burghezo-democratică, indiscutabil progresistă

și economicește necesară, de a sfărîma radical toate aceste cătușe.

Fiind o măsură burgheză, naționalizarea pămîntului înseamnă maximum de libertate a luptei de clasă — posibil și imaginabil în societatea capitalistă — și eliberarea sistemului de folosire a pămîntului de toate reziduurile neburgheze. În afară de aceasta, naționalizarea pămîntului, ca desființare a proprietății private asupra pămîntului, ar însemna în practică o lovitură atît de puternică dată proprietății private asupra tuturor mijloacelor de producție în general, încît partidul proletariatului trebuie să sprijine din toate puterile o asemenea transformare.

Pe de altă parte, țărănimea înstărită din Rusia a creat de mult elemente ale burgheziei țărănești, iar reforma agrară a lui Stolîpin a mărit, a înmulțit, a consolidat fără îndoială aceste elemente. La celălalt pol al satului au sporit, s-au înmulțit în aceeași măsură muncitorii agricoli salariați, proletarii și masa țărănimii semiproletare apropiată de ei.

Cu cît sfărîmarea și înlăturarea proprietății funciare moșierești va fi mai categorică și mai consecventă, cu cît mai categorică și mai consecventă va fi în genere transformarea agrară burghezo-democratică în Rusia, cu atît lupta de clasă a proletariatului agricol împotriva țărănimii înstărite (burghezia țărănească) se va dezvolta cu mai multă forță și rapiditate.

De faptul dacă proletariatul orășenesc va reuși să ducă după sine proletariatul sătesc și să-i alătore masa semiproletarilor de la sate sau dacă această masă va urma burghezia țărănească, care tinde spre o alianță cu Gucikov și Miliukov, cu capitaliștii și moșierii și care în genere înclină spre contrarevoluție, de acest fapt depind destinele și deznodămîntul revoluției ruse, în măsura în care revoluția proletară care începe în Europa nu va exercita asupra țării noastre o influență directă și puternică.

Pornind de la această poziție a claselor și de la acest raport al forțelor de clasă, conferința hotărăște :

1) Partidul proletariatului luptă din toate puterile pentru confiscarea integrală și imediată a tuturor pămînturilor moșierești din Rusia (precum și a pămînturilor domeniiale, bisericesti, ale familiei imperiale etc. etc.).

2) Partidul se pronunță categoric pentru trecerea imediată a tuturor pământurilor în mâinile țărănimii organizate în Sovietele de deputați ai țăranilor sau în alte organe de autoadministrare locală, alese realmente în mod absolut democratic și cu totul independente de moșieri și de funcționărire.

3) Partidul proletariatului cere naționalizarea tuturor pământurilor din cuprinsul țării; naționalizarea, care înseamnă trecerea dreptului de proprietate asupra tuturor pământurilor în mâinile statului, dă instituțiilor democratice locale dreptul de a dispune de pământ.

4) Partidul trebuie să lupte cu hotărâre atît împotriva guvernului provizoriu, care și prin gura lui Șingarev și prin declarațiile sale colective impune țăranilor „o învoială cu moșierii“, adică de fapt o reformă cu caracter moșieresc, amenințînd pe țărani cu pedepse pentru „acte de samavolnicie“, adică cu trecerea la folosirea violenței de către o minoritate a populației (moșierii și capitaliștii) împotriva majorității, cît și împotriva șovăielilor mic-burgheze ale majorității narodnicilor și social-democraților menșevici, care povățuiesc pe țărani să nu ia întregul pământ înainte de Adunarea constituantă.

5) Partidul sfătuiește pe țărani să ia pământul în mod organizat, fără a aduce nici cea mai mică stricăciune bunurilor materiale și îngrijindu-se de mărirea producției.

6) Orice transformare agrară în genere poate avea succes și poate fi trainică numai cu condiția democratizării totale a statului, adică, pe de o parte, prin desființarea poliției, a armatei permanente și a funcționărimii în fapt privilegiate, și, pe de altă parte, prin existența celei mai largi autoadministrări locale, fără nici o supraveghere sau tutelă de sus.

7) Este necesar să se treacă imediat și pretutindeni la organizarea separată și independentă a proletariatului agricol, atît sub forma Sovietelor de deputați ai muncitorilor agricoli (și a unor Soviete separate de deputați ai țărănimii semiproletare), cît și prin crearea de grupuri sau fracțiuni proletare în Sovietele comune de deputați ai țăranilor, în toate organele de administrare locală și orășenească etc. etc.

8) Partidul este dator să sprijine inițiativa comitetelor țărănești care, într-o serie de localități din Rusia, predau inventarul moșieresc viu și mort în mâinile țărănimii organizate în cadrul lor pentru o folosire social-reglementată în vederea lucrării tuturor pământurilor.

9) Partidul proletariatului trebuie să sfătuiască pe proletarii și pe semiproletarii de la sate să se străduiască să formeze din fiecare moșie o gospodărie-model suficient de mare, care să fie gospodărită pe socoteala obștească de către Sovietele de deputați ai muncitorilor agricoli, sub conducerea unor agronomi și folosindu-se cele mai bune mijloace tehnice.

„Pravda” nr. 45 din 13 mai
(30 aprilie) 1917

Se tipărește după textul șpaltului
de corectură, revăzut de V. I. Lenin

18

REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA UNIREA INTERNAȚIONALIȘTILOR ÎMPOTRIVA BLOCULUI DEFENSIST MIC-BURGHEZ

Luînd în considerație :

1) că partidul socialiștilor-revoluționari, cel al social-democraților menșevici etc. s-au situat în marea majoritate a cazurilor pe poziția „defensismului revoluționar“, adică pe poziția sprijinirii războiului imperialist (votarea împrumutului și sprijinirea guvernului provizoriu, care reprezintă interesele capitalului) ;

2) că prin întreaga lor politică aceste partide promovează interesele și punctul de vedere al micii burghezii și pervertesc proletariatul, inoculîndu-i influența burgheză, sugerîndu-i ideea că guvernul și-ar putea schimba politica imperialistă și că el ar putea fi întors de pe calea atentațelor contrarevoluționare împotriva libertății prin acorduri, prin „control“, prin intrarea în guvern etc. ;

3) că această politică alimentează și întărește atitudinea de credulitate inconștientă a maselor față de capitaliști, atitudine care reprezintă principala piedică în calea dezvoltării continue a revoluției și creează posibilitatea înfrîngerii ei de către forțele contrarevoluției moșierești și burgheze, —

—conferința hotărăște :

1) să se considere totalmente imposibilă o unire cu partidele și grupurile care promovează o asemenea politică ;

2) să se considere necesară apropierea și unirea cu grupurile și curentele care se situează în fapt pe poziția internaționalismului, pe baza unei rupturi cu politica trădării mic-burgheze a socialismului.

19

REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA SOVIETELE DE DEPUTAȚI AI MUNCITORILOR ȘI SOLDAȚILOR

În urma dezbaterilor în jurul rapoartelor și comunicărilor tovarășilor care activează în Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților din diferite localități din Rusia, conferința hotărăște :

Într-o serie întregă de localități din provincie, revoluția pășește înainte prin organizarea cu de la sine putere a proletariatului și a țărănimii în Soviete, înlăturarea cu de la sine putere a vechilor autorități, crearea unei miliții proletare și țărănești, trecerea tuturor pământurilor în mâinile țărănimii, introducerea controlului muncitorilor asupra fabricilor, a zilei de muncă de 8 ore, sporirea salariilor, asigurarea menținerii producției la același nivel, instituirea controlului muncitorilor asupra repartiției produselor alimentare etc.

Această extindere a revoluției în provincie atît în lărgime, cît și în adîncime constituie, pe de o parte, o dezvoltare a mișcării în direcția trecerii întregii puteri în mâinile Sovietelor și a instituirii controlului asupra producției de către muncitorii și țărani înșiși, iar pe de altă parte o chezășie a pregătirii pe scara întregii Rusii a forțelor pentru cea de-a doua etapă a revoluției, care trebuie să predea întreaga putere de stat în mâinile Sovietelor sau ale altor organe care să exprime direct voința majorității poporului (organele de autoadministrare locală, Adunarea constituantă etc.).

În cele două capitale și în unele orașe mari, sarcina trecerii puterii de stat în mâinile Sovietelor comportă dificul-

tăți deosebit de mari și necesită o pregătire deosebit de îndelungată a forțelor proletariatului. Aici sînt concentrate cele mai puternice forțe ale burgheziei. Aici apare mai pregnant politica de înțelegere cu burghezia, politică ce frînează adeseori inițiativa revoluționară a maselor și face să slăbească spiritul lor de independență, lucru deosebit de periculos, dată fiind importanța acestor Soviete, ca centre conducătoare, pentru provincie.

De aceea sarcina partidului proletar este, pe de o parte, să sprijine sub toate aspectele menționata dezvoltare a revoluției în provincie, iar pe de alta să ducă în Soviete o luptă perseverentă (prin propagandă și noi alegeri) pentru triumful liniei proletare; să-și concentreze toate eforturile și toată atenția asupra masei muncitorilor și soldaților, asupra delimitării liniei proletare de linia mic-burgheză, a liniei internaționaliste de linia defensistă, a liniei revoluționare de linia oportunistă, asupra organizării și înarmării muncitorilor, asupra pregătirii forțelor lor pentru etapa următoare a revoluției.

Conferința declară încă o dată că e necesară o activitate multilaterală în Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților, sporirea numărului lor, creșterea forței lor, unirea în cadrul lor a grupurilor proletare, internaționaliste ale partidului nostru.

„Pravda” nr. 46 din 15 (2) mai 1917

Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal

20

CUVÎNTARE
CU PRIVIRE LA PROBLEMA NAȚIONALĂ
29 APRILIE (12 MAI)

1

PROCES-VERBAL

Începînd din 1903, cînd a fost adoptat programul partidului nostru, am avut de întîmpinat de fiecare dată o înverșunată opoziție din partea tovarășilor polonezi. Dacă veți studia procesele-verbale ale Congresului al II-lea, veți vedea că încă de atunci ei veneau cu aceleași argumente pe care le găsim și astăzi și că social-democrații polonezi au părăsit congresul, considerînd inacceptabilă pentru ei recunoașterea dreptului națiunilor la autodeterminare. Și de atunci ne lovim de fiecare dată de una și aceeași problemă. În 1903 imperialismul exista, dar atunci el n-a fost invocat printre argumentele aduse ; și acum, ca și atunci, poziția social-democrației poloneze rămîne o stranie și inexplicabilă eroare : oamenii aceștia vor să reducă poziția partidului nostru la poziția unor șoviniști.

Îndelungata asuprire a Poloniei de către Rusia a făcut ca politica ei să fie o politică pe deplin națională, și întreg poporul polonez nutrește cu ardoare un singur gînd : răzbunarea împotriva muscalilor. Nimeni n-a asuprit pe polonezi ca poporul rus. Țarii au făcut din poporul rus un sugrumător al libertății polone. Nu există popor care să fie pătruns de atîta ură împotriva Rusiei, nu există popor căruia Rusia să-i fie atît de odioasă cum le este polonezilor, și de aici rezultă un fenomen ciudat. Polonia constituie o piedică în calea mișcării socialiste din cauza burgheziei poloneze. Piară întreaga lume, numai Polonia să fie liberă. Un asemenea mod de a pune problema este, fără îndoială, o batjocorire a internaționalismului. Desigur că Polonia geme acum sub jugul asupririi, dar ca naționa-

liștii polonezi să conteze pe eliberarea ei de către Rusia este o trădare față de Internațională. Naționaliștii polonezi au sădit însă concepțiile lor atît de adînc în popor, încît așa sînt privite lucrurile acolo.

Un merit imens, un merit istoric al tovarășilor social-democrați polonezi, îl constituie faptul că ei au lansat o lozincă internaționalistă și au declarat : lucrul cel mai important pentru noi este alianța frățească cu proletariatul din celelalte țări și nu vom accepta niciodată un război pentru eliberarea Poloniei. Este meritul lor și de aceea am considerat întotdeauna drept socialiști numai pe acești tovarăși social-democrați polonezi. Ceilalți sînt patrioți, niște Plehanovi polonezi. Dar din cauza acestei originale poziții, cînd pentru a salva socialismul oamenii au trebuit să lupte împotriva unui naționalism feroce, morbid, a rezultat un fenomen ciudat : tovarășii vin la noi și ne spun că trebuie să renunțăm la eliberarea Poloniei, la despărțirea ei.

De ce noi, velicorușii, care asuprim un număr mai mare de națiuni decît oricare alt popor, ar trebui să renunțăm la recunoașterea dreptului la despărțire al Poloniei, Ucrainei, Finlandei ? Ni se propune să devenim șoviniști, pentru că astfel vom ușura poziția social-democraților în Polonia. Noi pretindem eliberarea Poloniei nu pentru că poporul polonez trăiește între două state capabile să lupte. Dar în loc să declare că muncitorii polonezi trebuie să judece astfel : rămîn democrați numai acei social-democrați care consideră că poporul polonez trebuie să fie liber, căci șoviniștii n-au ce căuta în rîndurile unui partid socialist, social-democrații polonezi spun : tocmai pentru că socotim avantajoasă o alianță cu muncitorii ruși, noi sîntem împotriva despărțirii Poloniei. Și au tot dreptul s-o spună. Oamenii aceștia însă nu vor să înțeleagă că pentru a consolida internaționalismul nu trebuie repetate unele și aceleași cuvinte, ci în Rusia trebuie să se insiste asupra libertății de despărțire a națiunilor asuprite, iar în Polonia trebuie subliniată libertatea de unire. Libertatea de unire presupune și libertatea de despărțire. Noi, rușii, trebuie să subliniem libertatea de despărțire, iar în Polonia libertatea de unire.

Avem aici o serie de sofisme care duc la o totală renunțare la marxism. Punctul de vedere al tovarășului Peatakov constituie o repetare a punctului de vedere al Rosei Luxemburg... * (exemplul Olandei). Așa raționează tov. Peatakov și așa se combate pe el însuși, deoarece în teorie el se pronunță pentru negarea libertății de despărțire, iar poporului îi spune : nu e socialist cine neagă libertatea de despărțire. Cele afirmate aici de tovarășul Peatakov reprezintă o nemaipomenită confuzie. În Europa occidentală predomină țările în care problema națională a fost rezolvată de multă vreme. Când se spune că problema națională a fost rezolvată, se are în vedere Europa occidentală. Tov. Peatakov aplică acest lucru acolo unde nu se potrivește, în Europa răsăriteană, și astfel ajungem într-o situație ridicolă.

Vă dați seama ce groaznică harababură iese de aici ! Finlanda se află în imediata noastră vecinătate. Tov. Peatakov nu dă în privința ei un răspuns concret și se încurcă cu totul. Ați putut citi ieri în „Raboceaia Gazeta“ că în Finlanda separatismul ia amploare. Finlandezii vin și spun că separatismul ia amploare la ei deoarece cadeții nu acordă Finlandei autonomie deplină. Acolo se maturizează o criză, nemulțumirea împotriva guvernatorului general Rodicev crește, iar „Raboceaia Gazeta“ scrie că finlandezii trebuie să aștepte pînă la Adunarea constituantă, deoarece în Adunarea constituantă se va ajunge la un acord între Finlanda și Rusia. Ce înseamnă un acord ? Finlandezii trebuie să spună că ei au dreptul să-și hotărască într-un fel sau altul soarta, iar velicorusul care ar nega acest drept ar fi un șovinist. Altceva ar fi dacă am spune muncitorului finlandez : hotărăște cum îți convine... *

Tov. Peatakov nu face decît să nege lozinca noastră, afirmînd că asta înseamnă a nu da o lozincă pentru revoluția socialistă, dar nici el n-a venit cu o lozincă corespunzătoare. Metoda revoluției socialiste sub lozinca : „jos granițele“ este o totală confuzie. Noi n-am reușit să publicăm articolul în care am denumit această concepție

* Omisiune în procesul-verbal. — *Nota red.*

„economism imperialist“ *. Ce înseamnă „metoda“ revoluției socialiste sub lozinca „jos granițele“ ? Noi admitem necesitatea statului, iar statul presupune granițe. Statul poate, desigur, să aibă un guvern burghez, noi însă avem nevoie de Soviete. Dar și pentru ele se pune problema granițelor. Ce înseamnă „jos granițele“ ? Aici începe anarhia... „Metoda“ revoluției socialiste sub lozinca „jos granițele“ este pur și simplu o confuzie. Când revoluția socialistă se va maturiza, când ea se va produce, se va extinde și asupra altor țări, iar noi o vom ajuta ; cum o vom face însă nu știm. „Metoda revoluției socialiste“ este o frază fără conținut. Întrucât există probleme care au rămas nerezolvate de revoluția burgheză, sîntem pentru rezolvarea lor. Față de mișcarea separatistă sîntem indiferenți, neutri. Dacă Finlanda, dacă Polonia, Ucraina se vor despărți de Rusia, nu-i nimic rău aici. Ce poate fi rău ? Cine afirmă asta este șovinist. Trebuie să-ți fi pierdut mințile ca să continui politica țarului Nicolaie. Doar Norvegia s-a despărțit de Suedia... Altădată Alexandru I și Napoleon făceau schimb de popoare, altădată țarii făceau schimburi care aveau ca obiect Polonia. Iar noi să continuăm această tactică a țarilor ? Asta înseamnă renunțare la tactica internaționalistă, înseamnă șovinism de cea mai rea speță. Dacă Finlanda se va despărți, ce va fi rău aici ? La ambele popoare, la proletariatul din Norvegia și la cel din Suedia, încrederea reciprocă s-a întărit după despărțire. Moșierii suedezi voiau să pornească un război, dar muncitorii suedezi s-au împotrivit și au spus : noi nu vom merge să luptăm în acest război.

Finlandezii nu vor acum decît autonomia. Noi cerem să se acorde Finlandei libertate deplină, atunci încrederea față de democrația rusă se va întări ; când acest fapt va fi tradus în practică, tocmai atunci ei nu se vor despărți. Când d-l Rodicev vine la ei și începe tocmeala cu autonomia, tovarășii finlandezi vin la noi și spun : avem nevoie de autonomie. Împotriva lor se deschide foc cu toate tunurile și li se spune : „așteptați Adunarea

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 30, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 60—69. — *Nota red.*

constituantă“. Noi declarăm însă : „socialistul rus care este împotriva libertății Finlandei este un șovinist“.

Noi declarăm că granițele se stabilesc prin voința populației. Rusie, să nu cutezi să duci război pentru Kurlanda ! Germanie, afară cu trupele tale din Kurlanda ! Iată cum rezolvăm noi problema despărțirii. Proletariatul nu poate să recurgă la violență, căci el nu trebuie să împiedice libertatea popoarelor. Lozinca „jos granițele“ va fi justă atunci când revoluția socialistă va deveni o realitate și nu o metodă, iar noi vom spune atunci : tovarăși, veniți la noi...

Cu totul altfel se pune problema războiului. Noi nu vom renunța la un război revoluționar de va fi nevoie. Nu sîntem pacifiști... Cînd la noi stă un Miliukov și trimite în Finlanda pe Rodicev, care se tocmește acolo fără rușine cu poporul finlandez, noi spunem : popor rus, să nu cutezi să violentezi Finlanda : nu poate fi liber un popor care asuprește alte popoare ¹⁵⁷. În rezoluția cu privire la Borgbjerg, noi spunem : retrageți trupele și lăsați națiunea să hotărască ea singură asupra problemei. Iată, dacă mîine Sovietul va lua puterea în mîinile sale, aceasta nu va fi o „metodă a revoluției socialiste“ ; noi vom spune atunci : Germanie, afară cu trupele tale din Polonia ; Rusie, afară cu trupele tale din Armenia, căci altfel totul va fi numai o înșelăciune.

Despre Polonia sa asuprită, tov. Dzerjinski ne spune că acolo toți sînt șoviniști. Dar de ce nici unul dintre polonezi n-a spus ce-i de făcut cu Finlanda, ce-i de făcut cu Ucraina, de ce n-a spus nici un cuvînt în această privință ? Din 1903 discutăm atît de mult această chestiune, încît îți vine greu să mai vorbești despre ea. Du-te unde vrei... Cine nu se situează pe o asemenea poziție este un anxionist, un șovinist. Noi vrem o alianță frățească a tuturor popoarelor. Dacă va exista o Republică ucraineană și o Republică rusă, între ele se va statornici o mai strînsă legătură, mai multă încredere. Dacă ucrainenii vor vedea că la noi este republică a Sovietelor, ei nu se vor despărți, dar dacă la noi va fi o republică a lui Miliukov, ei se vor despărți. Cînd tov. Peatakov declară în totală contradicție cu propriile sale concepții : sîntem împotriva

menținerii cu forța în cadrul granițelor, aceasta înseamnă a admite dreptul națiunilor la autodeterminare. Noi nu vrem cîtuși de puțin ca țăranul din Hiva să trăiască sub domnia hanului din Hiva. Prin dezvoltarea revoluției noastre, vom exercita o influență asupra maselor asuprite. Numai așa trebuie pusă problema agitației în rîndurile maselor asuprite.

Dar orice socialist rus care nu admite libertatea Finlandei și a Ucrainei va aluneca pe panta șovinismului. Și nu se vor putea justifica niciodată prin nici un fel de sofisme și referiri la „metoda“ lor.

*Publicat pentru prima oară în 1921,
în Operele lui N. Lenin (V. Ulianov),
vol. XIV, partea a II-a*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

2

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Tov. Lenin a amintit că social-democrații polonezi s-au pronunțat împotriva dreptului la autodeterminarea națională în 1903, cînd problema nu se punea în perspectiva unei revoluții socialiste. Specificul poziției adoptate de ei în problema națională este determinat de situația lor specială în Polonia; jugul țarist alimenta pasiunile naționaliste ale păturilor burgheze și mic-burgheze din Polonia. Social-democrații polonezi au avut de susținut o luptă înverșunată cu acei „socialiști“ (P.P.S.¹⁵⁸) care erau gata să accepte chiar și un război european de dragul eliberării Poloniei, și numai ei, social-democrații polonezi, propagînd sentimentul solidarității internaționale în rîndul muncitorilor polonezi, i-au dus pe aceștia la o apropiere de muncitorii ruși. Dar încercarea lor de a impune socialiștilor aparținînd unor națiuni *asupritoare* negarea dreptului la autodeterminare este cît se poate de greșită și, dacă ar izbîndi, n-ar avea alt rezultat decît acela că social-democrații ruși ar trece pe poziții șoviniste. Negînd națiunilor asuprite dreptul la autodeterminare, socialiștii aparținînd

națiunilor asupra care devin șoviniști, ajung să sprijine propria lor burghezie. Socialiștii ruși trebuie să lupte pentru *libertatea de despărțire* a națiunilor asupra care, socialiștii aparținând națiunilor asupra care trebuie să susțină libertatea de unire ; atît unii, cît și ceilalți trebuie să meargă, formal, pe căi diferite (în fond aceleași însă) spre același țel : spre organizarea internațională a proletariatului. Cei care afirmă că problema națională a fost rezolvată în cadrul orînduirii burgheze uită că ea e rezolvată (și încă nu pretutindeni) numai în Apusul Europei, unde puritatea populației atinge 90%, dar nu în Răsărit, unde puritatea populației se limitează la maximum 43%. Exemplul Finlandei demonstrează că problema națională se află efectiv la ordinea zilei și că trebuie să se facă alegerea între sprijinirea burgheziei imperialiste și datorita solidarității internaționale, care nu tolerează ca voința națiunilor asupra care să fie violentată. Menșevicii, cerînd socialiștilor finlandezi „să rabde“ pînă la Adunarea constituantă și să rezolve problema autonomiei *împreună* cu ea, s-au pronunțat, de fapt, în spiritul imperialiștilor ruși.

„Pravda“ nr. 46 din 15 (2) mai 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

21

REZOLUȚIE CU PRIVIRE
LA PROBLEMA NAȚIONALĂ

Politica de asuprire națională, lăsată moștenire de absolutism și monarhie, este sprijinită de moșieri, capitaliști și de mica burghezie, interesate să-și apere privilegiile de clasă și să dezbine pe muncitorii de diferite naționalități. Imperialismul contemporan, accentuând tendința de a subjugă popoarele slabe, constituie un nou factor de intensificare a asupririi naționale.

Desființarea asupririi naționale, în măsura în care ea poate fi realizată în societatea capitalistă, nu este posibilă decât în condițiile unei orînduiri republicane consecvent democratice și ale unei conduceri consecvent democratice a statului, care să asigure deplina egalitate în drepturi tuturor națiunilor și limbilor.

Trebuie să se recunoască tuturor națiunilor din cuprinsul Rusiei dreptul la liberă despărțire și la formarea unui stat independent. Negarea acestui drept și neluarea de măsuri care să-i asigure realizarea în practică echivalează cu sprijinirea politicii de cotopire sau anexioniste. Numai recunoașterea de către proletariat a dreptului națiunilor la despărțire asigură solidaritatea deplină a muncitorilor aparținînd unor națiuni diferite și contribuie la o apropiere cu adevărat democratică între națiuni.

Conflictul ivit în momentul de față între Finlanda și guvernul provizoriu rus arată deosebit de concret că negarea dreptului la liberă despărțire duce pur și simplu la continuarea politicii țariste.

Problema dreptului națiunilor la liberă despărțire nu trebuie confundată cu aceea a oportunității despărțirii unei

națiuni sau alteia într-un moment sau altul. Partidul proletariului trebuie să rezolve această din urmă problemă de la caz la caz, în mod cu totul independent, ținând cont de interesele întregii dezvoltări sociale și de interesele luptei de clasă a proletariului pentru socialism.

Partidul cere o largă autonomie regională, desființarea supravegherii de sus, desființarea obligativității unei limbi oficiale și fixarea granițelor regiunilor autonome și ale celor care se autoadministrează, pe baza voinței exprimate de însăși populația locală, care va ține seama de condițiile economice și de trai, de compoziția națională a populației etc.

Partidul proletariului respinge categoric așa-zisa „autonomie cultural-națională“, adică scoaterea școlilor etc. din competența statului și trecerea lor în mâna unui fel de diete naționale. Autonomia cultural-națională desparte în mod artificial pe muncitorii care trăiesc în aceeași localitate sau muncesc chiar în aceeași întreprindere, după apartenența lor la cutare sau cutare „cultură națională“, adică consolidează legătura dintre muncitori și cultura burgheză a diferitelor națiuni, în timp ce sarcina social-democrației este consolidarea culturii internaționale a proletariului mondial.

Partidul cere să se introducă în constituție o lege fundamentală care să desființeze orice privilegii ale oricărei națiuni și să pună capăt oricăror încălcări ale drepturilor minorităților naționale.

Interesele clasei muncitoare reclamă unirea muncitorilor tuturor naționalităților din Rusia în organizații proletare unice : politice, sindicale, cooperatiste, culturale etc. Numai această grupare a muncitorilor de diferite naționalități în organizații unice va da proletariului posibilitatea să ducă o luptă victorioasă împotriva capitalului internațional și împotriva naționalismului burghez.

22

CUVÎNTARE
CU PRIVIRE LA SITUAȚIA
DIN INTERNAȚIONALĂ
ȘI SARCINILE P.M.S.D. (b) DIN RUSIA
29 APRILIE (12 MAI)

1

PROCES-VERBAL

Tov. Zinoviev însuși a recunoscut că vizita noastră la Stockholm va fi ultima și că vom merge acolo în scopuri informative.

Cînd Grimm ne-a invitat la conferință, eu nu m-am dus, deoarece vedeam că nu se poate sta de vorbă cu niște oameni care se plasează pe pozițiile social-șovinismului. Noi declarăm : „nu participăm nicăieri alături de social-șoviști“. Noi venim și ne adresăm părții zimmerwaldiene de stînga. Grimm avea și dreptul moral și formal de a scrie rezoluția de astăzi. Dreptul său se sprijinea pe Kautsky în Germania și pe Longuet în Franța. Sub aspectul formal, lucrurile se prezintă astfel : Grimm a declarat în presă : „noi ne vom dizolva biroul îndată ce Huysmans va întruni biroul“. Cînd am arătat că la Zimmerwald nu s-a adoptat o asemenea hotărîre, el a fost de acord, dar a declarat că „majoritatea așa vede lucrurile“, ceea ce era adevărat.

În ceea ce privește vizita : „de informat ne vom informa, vom lua contact cu stînga zimmerwaldiană“. A sconta că am mai putea atrage pe cineva, în această privință sînt slabe speranțe. Nu trebuie să ne facem iluzii : în primul rînd, vizita nu va avea loc ; în al doilea rînd, ea

va fi ultima ; în al treilea rînd, din punct de vedere tehnic nu putem atrage elementele care vor să rupă cu social-șoviniștii. Dar să facă tov. Noghin prima vizită la Stockholm, iar tov. Zinoviev ultima. În ceea ce mă privește, îmi exprim dorința legitimă ca experiența cu ultima vizită să aibă loc cît mai repede și cu cît mai mult succes.

*Publicat pentru prima oară în 1925,
în volumul „Conferința organizației
orășenești Petrograd
și Conferința generală a P.M.S.D. (b)
din Rusia din aprilie 1917”*

*Se tipărește după exemplarul
manuscris al procesului-verbal*

2

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Tov. Lenin a prezentat propunerea de a se declara că P.M.S.D.R. rămîne în blocul de la Zimmerwald numai în scopuri informative și că deci *a* și ieșit din bloc. Experiența a demonstrat, spune el, că nu are rost să rămînem mai departe în bloc. În multe țări, Zimmerwaldul a devenit chiar o frînă pentru progresul mișcării. Îndărățul lui se camuflează social-șoviniștii.

„Pravda” nr. 46 din 15 (2) mai 1917

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

23

CUVÎNTARE ÎN SUSȚINEREA REZOLUȚIEI
CU PRIVIRE LA MOMENTUL ACTUAL
29 APRILIE (12 MAI)

A vorbi în rezoluția cu privire la momentul actual numai despre condițiile din Rusia este o greșeală. Războiul ne-a legat atât de indisolubil, încît ar fi o mare greșeală să ignorăm totalitatea relațiilor internaționale.

Ce sarcini se vor ridica în fața proletariatului din Rusia dacă mișcarea mondială ne va pune în fața revoluției sociale? — iată principala problemă care este examinată în rezoluție.

„Premisele obiective ale revoluției socialiste, care, fără îndoială, existau încă înainte de război în țările cele mai înaintate și mai dezvoltate, se maturizau și se maturizează în continuare cu o mare repeziciune, ca urmare a războiului. Procesul de înlăturare și dispariție a gospodăriilor mici și mijlocii se accelerează și mai mult. Concentrarea și internaționalizarea capitalului iau proporții gigantice. Capitalismul monopolist se transformă în capitalism monopolist de stat; într-o serie de țări sub presiunea momentului, se introduce reglementarea socială a producției și a repartiției, iar în unele se trece la obligativitatea generală a muncii“.

Înainte de război a existat monopolul trusturilor, sindicatelor, în timpul războiului s-a introdus monopolul de stat. Obligativitatea generală a muncii este un element nou, care constituie o parte din ansamblul socialismului, lucru pe care adeseori îl dau uitării cei cărora le este teamă să examineze în mod concret condițiile create.

Centrul de greutate al primei părți a rezoluției este axat pe caracterizarea condițiilor economiei capitaliste mondiale. Este interesant că Engels arăta în urmă cu 27 de ani cât de nesatisfăcător este acest mod de a pune problema capitalismului, când, fără a se ține seama de rolul trusturilor, se spune: „ceea ce caracterizează capitalismul este lipsa de plan“. Engels observă: „acolo unde există trusturi, nu e lipsă de plan deși există capitalism“. Este cu atât mai potrivit să dăm această indicație acum, când avem un stat militar: capitalismul monopolist de stat. Introducerea planului nu scoate pe muncitori din situația lor de robi, iar capitaliștii storc profituri într-un mod mai „planificat“. În momentul de față asistăm la transformarea directă a capitalismului în forma lui planică superioară.

Partea a doua a rezoluției nu necesită explicații.

Asupra părții a treia însă trebuie să ne oprim mai amănunțit (citește din rezoluție).

„Proletariatul din Rusia, care acționează într-una dintre cele mai înapoiate țări din Europa, în mijlocul unei mase a populației formate din țărani cu gospodărie mică, nu-și poate pune drept scop înfăptuirea imediată a unei transformări socialiste.

Ar fi însă o mare greșală, iar în practică ar însemna chiar o trecere totală de partea burgheziei să se deducă de aici că ar fi necesar ca clasa muncitoare să acorde sprijin burgheziei sau să-și limiteze activitatea la un cadru acceptabil pentru mica burghezie ori să renunțe la rolul conducător al proletariatului în munca de lămurire a poporului asupra caracterului urgent al unei serii de acțiuni — devenite actuale din punct de vedere practic — pe calea spre socialism“.

Din primele premise se trage, de obicei, următoarea concluzie: „Rusia este o țară înapoiată, țărănească, mic-burgheză, și de aceea nici vorbă nu poate fi de o revoluție socială“, dar se dă uitării faptul că războiul ne-a pus în condiții neobișnuite și că alături de mica burghezie există marele capital. Și ce să facă Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților când puterea va trece în mâinile lor?

Să treacă de partea burgheziei ? Clasa muncitoare continuă lupta ei de clasă — iată răspunsul.

Ce este posibil și ce este necesar în condițiile existenței puterii Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților ?

În primul rînd, naționalizarea pămîntului. Naționalizarea pămîntului este o măsură burgheză ; ea nu exclude capitalismul, după cum nici capitalul nu o exclude, dar dă o lovitură puternică proprietății private. Apoi (citește) :

„...instituirea controlului de stat asupra tuturor băncilor, concomitent cu fuzionarea lor într-o bancă centrală unică, precum și asupra instituțiilor de asigurare și a celor mai mari syndicate capitaliste (de pildă Sindicatul fabricanților de zahăr, Produgol, Prodamet etc.) și trecerea treptată la o impunere mai echitabilă, progresivă pe venit și pe avere. Sînt măsuri întru totul maturizate din punct de vedere economic, absolut realizabile imediat din punct de vedere tehnic, iar din punct de vedere politic măsuri care *pot* avea sprijinul majorității covârșitoare a țăranilor, care vor avea de cîștigat sub toate aspectele de pe urma acestor transformări“.

Acest punct a necesitat o discuție. Încă în „Pravda“ am avut prilejul să declar în legătură cu articolele lui Plehanov : „cei ce vorbesc despre imposibilitatea socialismului caută să-l prezinte așa cum le convine lor : nebulos, neclar, să-l prezinte ca un salt“. Însuși Kautsky scrie : „nici un socialist nu vorbește despre desființarea proprietății private în ceea ce-i privește pe țărani“. Înseamnă însă că existența marelui capital ne dispensează de controlul Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților asupra producției, asupra syndicatelor fabricanților de zahăr etc. ? Această măsură nu înseamnă socialism ; ea este o măsură tranzitorie, dar înfăptuirea unor asemenea măsuri legate de existența Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților va face ca Rusia să pășească cu un picior în socialism, cu un singur picior, deoarece majoritatea țăranimii conduce cealaltă latură economică a țării. Că aceste transformări

sînt maturizate din punct de vedere economic nu se poate nega. Pentru a le înfăptui din punct de vedere politic trebuie să ai majoritatea, iar majoritatea o constituie țărani, care sînt, fără îndoială, interesați în aceste transformări. Dacă ei vor avea destul spirit de organizare, asta-i altă problemă, noi nu răspundem pentru ei.

O veche și obișnuită expresie împotriva socialismului spune că el înseamnă „o cazarmă de masă“, „o birocrație de masă“. Noi trebuie să punem acum problema socialismului altfel decît se punea pînă acum, să-l transpunem din domeniul nebulosului într-un domeniu cît se poate de concret: naționalizarea pămînturilor, control asupra sindicatelor etc. (citește din rezoluție).

„Toate măsurile menționate, precum și altele similare, pot și trebuie să fie nu numai discutate și pregătite pentru a fi înfăptuite pe scara întregului stat, în condițiile trecerii întregii puteri în mîna proletarilor și semiproletarilor, ci și realizate de organele revoluționare locale ale puterii întregului popor atunci cînd lucrul devine posibil.

Măsurile menționate trebuie să fie înfăptuite cu o deosebită prudență și cu multe precauții; este necesar să cucerești o majoritate stabilă a populației și să o faci să ajungă la convingerea conștientă că cutare sau cutare măsură este realizabilă din punct de vedere practic. Tocmai în această direcție trebuie să-și îndrepte atenția și eforturile avangarda conștientă a maselor muncitoare, care sînt datoare să ajute masele țărănești să găsească o ieșire din actuala stare de ruină“.

Ultimele cuvinte constituie miezul întregii rezoluții: noi preconizăm socialismul nu ca pe un salt, ci ca pe o ieșire practică din actuala stare de ruină.

„Revoluția este o revoluție burgheză, și de aceea nu este cazul să se vorbească de socialism“, afirmă adversarii. Noi vom spune dimpotrivă: „tocmai fiindcă burghezia nu poate ieși din situația care s-a creat, revoluția merge mai departe“. Noi nu trebuie să ne limităm la o frazeologie democratică, ci să explicăm maselor care este situația și să le indicăm o serie de măsuri practice: să ia în mîinile

lor sindicatele, să le controleze prin Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților etc. Iar toate aceste măsuri odată îndeplinite vor face tocmai ca Rusia să pășească cu un picior în socialism. Programul nostru economic trebuie să arate cum să ieșim din starea de ruină — iată după ce trebuie să ne ghidăm.

*Publicat pentru prima oară în 1925,
în : „Conferința organizației
orașenești Petrograd
și Conferința generală a P.M.S.D. (b)
din Rusia din aprilie 1917”*

*Se tipărește după exemplarul
manuscris al procesului-verbal*

24

REPLICI DATE ÎN TIMPUL DEZBATERII
 REZOLUȚIEI CU PRIVIRE LA MOMENTUL ACTUAL
 29 APRILIE (12 MAI)

1

Întrebare din sală. Controlul asupra sindicatelor și băncilor este o măsură recomandabilă numai pe scara întregului stat sau aici sînt incluse și măsuri cum ar fi controlul asupra întreprinderilor particulare etc. ?

Nu, ele nu sînt incluse aici, deoarece această practică, generată de viață, și-a găsit locul într-o altă rezoluție, unde se află într-o perspectivă mai bună *. Iar rezoluția pe care o discutăm tratează despre altă temă : realizarea de măsuri pe calea spre socialism.

2

Soloviov propune un amendament : cîteva cuvinte prin care să se facă o caracterizare a statului din această perioadă de tranziție, lucru foarte important, deoarece definește orientarea generală a muncii Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților..

Lenin este împotriva amendamentului propus de tov. Soloviov.

În diferitele rezoluții dăm tot timpul definiții concrete. Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților pot acționa fără poliție, deoarece dispun de soldați înarmați. Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților sînt instituții care pot înlocui vechea funcționărimă.

Vechiul program agrar... ** nu a izbutit, dar trebuie spus : „partidul cere o republică proletar-țăărănească, fără

* Vezi volumul de față, p. 435. — *Nota red.*

** În procesul-verbal urmează un cuvînt indescifrabil. — *Nota red.*

poliție, fără armată permanentă și fără funcționărimă“. Avînd în vedere că această problemă a și fost rezolvată * de conferință, nu ne mai rămîne decît să-i dăm o formulare.

*Publicat pentru prima oară în 1925,
în : „Conferința organizației
orășenești Petrograd
și Conferința generală a P.M.S.D. (b)
din Rusia din aprilie 1917“*

*Se tipărește după exemplarul
manuscris al procesului-verb.*

---

* Vezi volumul de față, p. 419. -- *Nota red*

REZOLUȚIE CU PRIVIRE
LA MOMENTUL ACTUAL

Războiul mondial, generat de lupta trusturilor mondiale și a capitalului bancar pentru dominația asupra pieței mondiale, a dus la distrugeri masive de valori materiale, la distrugerea forțelor de producție, la o atare creștere a industriei de război, încât pînă și producerea unui minim absolut necesar de obiecte de consum și de mijloace de producție se dovedește imposibilă.

Astfel războiul a pus omenirea într-o situație din care nu există ieșire și a adus-o în pragul pieirii.

Premisele obiective ale revoluției socialiste, care, fără îndoială, existau încă înainte de război în țările cele mai înaintate și mai dezvoltate, se maturizau și se maturizează în continuare, ca urmare a războiului, cu o mare repezițiune. Procesul de eliminare și dispariție a gospodăriilor mici și mijlocii se accelerează și mai mult. Concentrarea și internaționalizarea capitalului iau proporții gigantice. Capitalismul monopolist se transformă în capitalism monopolist de stat ; într-o serie de țări, sub presiunea momentului, se introduce reglementarea socială a producției și a repartiției, iar în unele din ele se trece la obligativitatea generală a muncii.

În condițiile menținerii proprietății private asupra mijloacelor de producție, toate aceste măsuri tinzînd spre o mai mare monopolizare și o mai mare etatizare a producției sînt însoțite inevitabil de înăsprirea exploatării maselor muncitoare, de creșterea asupririi, de faptul că este mai greu să se dea o ripostă exploatatorilor, de înte-

șirea reacțiunii și a despotismului militar și, totodată, duc inevitabil la o creștere fabuloasă a profitului marilor capitaliști pe seama tuturor celorlalte pături ale populației. La aservirea maselor muncitoare pe multe decenii prin tributul pe care ele trebuie să-l plătească capitaliștilor sub formă de dobânzi de miliarde în contul împrumuturilor. În cazul desființării proprietății private asupra mijloacelor de producție și al trecerii întregii puteri de stat în mâinile proletariatului, aceleași condiții constituie însă cheazășia succesului unei transformări a societății care va lichida exploatarea omului de către om și va asigura bunăstarea generală.

*
*   *
*

Pe de altă parte, previziunea socialiștilor din întreaga lume, care au declarat în unanimitate în Manifestul din 1912 de la Basel că *revoluția proletară* este inevitabilă tocmai în legătură cu războiul imperialist care se apropia pe atunci și care bîntuie astăzi, este adevărată concret de desfășurarea evenimentelor.

Revoluția rusă este numai prima etapă a celei dintîi dintre revoluțiile proletare pe care războiul le generează în mod inevitabil.

În toate țările crește indignarea maselor largi populare împotriva clasei capitaliștilor și conștiința proletariatului că numai trecerea puterii în mâinile sale și desființarea proprietății private asupra mijloacelor de producție vor salva omenirea de la pieire.

În toate țările, în special în țările cele mai înaintate, Anglia și Germania, sute de socialiști care n-au trecut de partea burgheziei naționale „proprii” au fost zvîrliți în închisori de guvernele capitaliștilor, care, prin aceste persecuții, dovedesc limpede că se tem de revoluția proletară ce crește în adîncurile maselor populare. Maturizarea ei în Germania este atestată și de grevele de masă, care au crescut în amploare mai ales în cursul ultimelor săptămîni, precum și de faptul că pe front se înmulțesc cazurile de fraternizare a soldaților germani cu cei ruși.

Încrederea frățească și alianța frățească dintre muncitorii din toate țările, dintre muncitorii care astăzi se extermină unii pe alții de dragul intereselor capitaliștilor, încep să se restabilească încetul cu încetul, iar acest fapt creează, la rîndul său, premise pentru acțiuni revoluționare solidare ale muncitorilor din diferite țări. Numai asemenea acțiuni pot asigura revoluției socialiste mondiale o dezvoltare cît mai sistematică și un succes cît mai sigur.

*
*   *
*

Proletariatul din Rusia, care acționează într-una dintre cele mai înapoiate țări din Europa, în mijlocul unei mase a populației formate din țărani cu gospodărie mică, nu-și poate pune drept scop înfăptuirea imediată a unei transformări socialiste.

Ar fi însă o foarte mare greșeală, iar în practică ar însemna chiar o trecere totală de partea burgheziei, să se deducă de aici că clasa muncitoare trebuie să acorde sprijin burgheziei sau să-și limiteze activitatea la un cadru acceptabil pentru mica burghezie ori să renunțe la rolul conducător al proletariatului în munca de lămurire a poporului asupra caracterului urgent al unei serii de acțiuni — devenite actuale din punct de vedere practic — pe calea spre socialism.

Un astfel de pas este, în primul rînd, naționalizarea pămîntului. Această măsură, care nu depășește cadrul orînduirii burgheze, ar constitui în același timp o puternică lovitură dată proprietății private asupra mijloacelor de producție și de aceea ar face să crească influența proletariatului socialist asupra semiproletarilor de la sate.

Astfel de măsuri sînt, apoi, instituirea controlului de stat asupra tuturor băncilor concomitent cu fuzionarea lor într-o bancă centrală unică, precum și asupra instituțiilor de asigurare și a celor mai mari syndicate capitaliste (de pildă Sindicatul fabricanților de zahăr, Prodigol, Prodamet etc.), și trecerea treptată la o impunere mai echitabilă, progresivă pe venit și pe avere. Sînt măsuri întru totul maturizate din punct de vedere economic, absolut

realizabile imediat din punct de vedere tehnic, iar din punct de vedere politic măsuri care *pot* avea sprijinul majorității covârșitoare a țăranilor, care vor avea de câștigat sub toate aspectele de pe urma acestor transformări.

Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor etc., care astăzi au împânzit Rusia cu o rețea din ce în ce mai ramificată, ar putea de asemenea, o dată cu măsurile arătate, să treacă la înfăptuirea obligativității generale a muncii, deoarece caracterul acestor instituții asigură, pe de o parte, trecerea spre toate aceste noi transformări numai în măsura în care covârșitoarea majoritate a poporului va înțelege temeinic și în mod conștient necesitatea lor practică, iar pe de altă parte caracterul acestor instituții asigură o înfăptuire nu polițist-birocrațică a transformărilor, ci participarea de bună voie a maselor organizate și înarmate ale proletariatului și ale țăraninii la rânduirea propriei lor gospodării.

Toate măsurile menționate, precum și altele similare pot și trebuie să fie nu numai discutate și pregătite pentru a fi înfăptuite pe scara întregului stat, în condițiile trecerii întregii puteri în mâna proletarilor și semiproletarilor, ci și realizate de organele revoluționare locale ale puterii întregului popor atunci când lucrul devine posibil.

Măsurile menționate trebuie să fie înfăptuite cu o deosebită prudență și cu multe precauții; este necesar să cucești o majoritate stabilă a populației și s-o faci să ajungă la convingerea conștientă că cutare sau cutare măsură este realizabilă din punct de vedere practic. Tocmai în această direcție trebuie să-și îndrepte atenția și eforturile avangarda conștientă a maselor muncitorești, care sînt datoare să ajute masele țărănești să găsească o ieșire din actuala stare de ruină.

*Supliment la nr. 13 al ziarului
„Soldatskaia Pravda”
din 16 (3) mai 1917*

*Se tipărește după textul
Suplimentului, confruntat
cu textul exemplarului dactilografiat
al procesului-verbal,
corectat de V. I. Lenin*

26

CUVÎNTARE ROSTITĂ
LA ÎNCHIDEREA CONFERINȚEI
29 APRILIE (12 MAI)

Din lipsă de timp, Lenin renunță să ia cuvîntul în susținerea schimbării denumirii partidului și trimite la ultima sa broșură, „Sarcinile proletariatului în revoluția noastră” *, care va servi drept material de discuție în organizațiile locale.

Cîteva cuvinte cu privire la conferință.

Timpul a fost scurt și am avut mult de lucru. Partidul nostru este pus în condiții grele. Partidele defensiste sînt mari, dar masele proletare au o atitudine negativă față de defensism și față de războiul imperialist. Rezoluțiile noastre nu se adresează direct maselor largi, ele vor coordona însă activitatea agitatorilor și propagandiștilor noștri, iar cititorii vor găsi în ele un îndreptar pentru munca lor. Noi trebuie să vorbim în fața a milioane de oameni, trebuie să atragem forțe noi din rîndurile maselor, să cerem muncitorilor conștienți mai ridicați să explice tezele noastre la nivelul maselor. Vom depune toate eforturile pentru ca în broșurile noastre rezoluțiile să fie expuse mai popular și sperăm că tovarășii de pe teren vor face același lucru. Proletariatul va găsi în rezoluțiile noastre un material călăuzitor pentru a înainta spre a doua etapă a revoluției noastre.

(Conferința se încheie în acordurile Internaționalei.)

*Publicat pentru prima oară în 1925,
în „Conferința organizației
orășenești Petrograd
și Conferința generală a P.M.S.D. (b)
din Rusia din aprilie 1917”*

*Se tipărește după exemplarul
manuscris al procesului-verbal*

* Vezi volumul de față, p. 151—186. — *Nota red.*

- 140 Lenin se referă la tactica aventuristă a unui mic grup de membri ai Comitetului de partid din Petersburg (Bagdatiev și alții), care în timpul demonstrației din aprilie 1917 a lausat lozincă răsturnării imediate a guvernului provizoriu, contrar orientării partidului spre o dezvoltare pașnică a revoluției în acea perioadă. Comportarea acestui grup a fost condamnată de Comitetul Central al P.M.S.D. (bolșevic) din Rusia. — 324.
- 141 Lenin se referă la „Comunicatul guvernului provizoriu“, publicat în ziarele din 22 aprilie (5 mai) 1917 și în care, „din cauza nedumeririlor ivite în legătură cu interpretarea notei ministrului de externe“, guvernul provizoriu explica că nota din 18 aprilie (1 mai) a fost adoptată în unanimitate de guvern; că înfrângerea dușmanului, proclamată în notă drept condiție a terminării războiului, nu presupune ocuparea prin forță a unor teritorii străine; că prin „sanctiunile și garanțiile“ unei păci trainice, menționate în notă, se înțelegea limitarea înarmărilor și crearea de tribunale internaționale. — 329.
- 142 „*Birjevié Vedomosti*“ — ziar burghez, fondat în 1880 în scopuri comerciale. A apărut la Petersburg la început de 3 ori, apoi de 4 ori pe săptămână, iar după aceea zilnic. Din 1902 a apărut de 2 ori pe zi. Conformismul, venalitatea și lipsa de principialitate a acestui ziar au făcut ca denumirea lui să devină un nume comun („birjevka“). După revoluția burgheză-democratică din februarie, ziarul a desfășurat o agitație huliganică împotriva partidului bolșevic și a lui V. I. Lenin. „*Birjevié Vedomosti*“ a fost interzis de Comitetul militar-revoluționar de pe lângă Sovietul din Petrograd la sfârșitul lunii octombrie 1917. — 338.
- 143 Înterviul acordat de Lenin lui E. Torniainen a fost publicat în ziarul social-democrat finlandez „*Työmies*“ nr. 122 din 8 mai 1917, într-o corespondență intitulată „Interviu cu revoluționarii din Rusia“, cu următoarea introducere a corespondentului: „La redacția «*Pravdei*» l-am găsit pe tov. Lenin, despre care s-a vorbit mult în ultimele zile în Rusia. Lenin a spus că, fiind ocupat, nu poate vorbi decât pe scurt. Totuși, la întrebările mele, el a răspuns următoarele...“.
- Ziarul „*Työmies*“ a apărut la Helsingfors din martie 1895 până în 1918. — 340.
- 144 Conferința a VII-a generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia a fost convocată în baza hotărârii C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia, adoptată între 4 și 8 (17 și 21) aprilie și a avut loc la Petrograd între 24 și 29 aprilie (7 și 12 mai) 1917. Aceasta a fost prima conferință a partidului care s-a ținut în condiții de legalitate. Comunicatul cu privire la convocarea ei a fost publicat la 13 (26) aprilie în nr. 31 al ziarului „*Pravda*“. Munca de organizare în vederea convocării conferinței a fost dusă de Comisia executivă a C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia. La con-

ferințele organizațiilor locale a fost ales câte un delegat la 500 de membri de partid.

Intrucât în C.C. au apărut divergențe în legătură cu aprecierea, perspectivele revoluției și sarcinile partidului, s-a hotărât în unanimitate să se discute această problemă în mod deschis. Ca material de discuție au servit „Tezele din aprilie” ale lui Lenin, publicate în ziarul „Pravda” din 7 (20) aprilie. Organizațiile locale au avut astfel posibilitatea să discute în prealabil problemele incluse pe ordinea de zi, să exprime atitudinea membrilor de rînd ai partidului față de ele.

Afară de aceasta, delegaților la conferință care sosiseră la Petrograd le-a fost împărțit textul dactilografiat al broșurii „Sarcinile proletariatului în revoluția noastră”, scrisă de Lenin ca proiect de platformă pentru conferință. În timpul conferinței, nu mai tîrziu de 26 aprilie (9 mai), a apărut lucrarea lui Lenin „Scrisori cu privire la tactică. Scrisoarea 1”, astfel că delegații au avut posibilitatea să ia cunoștință de ea înainte de votarea rezoluției cu privire la momentul actual.

Conferința generală din Rusia a fost precedată de conferințele organizațiilor locale; înainte de deschiderea ei, mai multe organizații și-au trimis adeziunea la platforma lui V. I. Lenin.

La conferință au participat 131 de delegați cu vot deliberativ și 18 cu vot consultativ reprezentînd 78 de organizații de partid (Petrogradul și împrejurimile, Moscova și districtul Moscova, Regiunea centrală industrială, Uralul, Donbassul, regiunea Volga, Caucaz), precum și reprezentanți ai organizațiilor din armata de pe front și din spatele frontului, ai organizațiilor naționale din Letonia, Lituania, Polonia, Finlanda și Estonia. Prin largă ei reprezentare, precum și prin sarcinile politice și organizatorice care-i stăteau în față, conferința putea să desfășoare și a desfășurat munca unui congres al partidului: a elaborat linia politică pentru întregul partid, a creat centrele de conducere ale partidului.

Lucrările conferinței s-au desfășurat în condițiile unei crize politice acute, care a izbucnit la 21—22 aprilie, criză provocată de nota lui P. N. Miliukov către guvernele Angliei și Franței, în care se exprima fidelitatea față de tratatele încheiate de guvernul țarist imperialist.

În ajunul deschiderii conferinței, la 23 aprilie (6 mai) orele 2, a avut loc o consfătuire la care au participat peste 100 de delegați; la această consfătuire, ordinea de zi prealabilă a fost completată cu probleme noi și s-a aprobat regulamentul conferinței. La consfătuire a prezentat un raport cu privire la evenimentele din 21—22 aprilie V. I. Lenin, care a fost întîmpinat cu aplauze furtunoase.

Pe ordinea de zi a conferinței au figurat următoarele probleme: momentul actual (războiul și guvernul provizoriu etc.), conferința de pace, atitudinea față de Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților, revizuirea programului partidului, si-

tuația din Internațională și sarcinile partidului, unificarea organizațiilor social-democrate internaționaliste, problema agrară, problema națională, Adunarea constituantă, problema organizatorică, rapoartele pe regiuni, alegerea Comitetului Central.

Lenin a deschis conferința rostind un scurt cuvînt de salut, a făcut parte din prezidiu și a condus toate lucrările ei. În afară de principalele rapoarte cu privire la momentul actual, cu privire la revizuirea programului partidului, cu privire la problema agrară, Lenin a ținut cuvîntări cu privire la proiectul convocării unei conferințe socialiste internaționale, cu privire la atitudinea față de Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților, în sprijinul rezoluției cu privire la război, în problema națională, în problema situației din Internațională și sarcinile P.M.S.D. (b) din Rusia, a rostit cuvîntarea de încheiere, a dat numeroase replici în cadrul discutării problemelor de pe ordinea de zi și la alegerea C.C. Proiectele de rezoluție propuse conferinței au fost de asemenea elaborate de Lenin; afară de aceasta, el a făcut parte din comisia pentru elaborarea rezoluțiilor.

Conferința a ascultat rapoartele cu privire la situația din organizațiile locale și la activitatea desfășurată de ele. Rapoartele au arătat că o parte însemnată a organizațiilor locale și-a păstrat deplina independență și a dus munca în spiritul „Tezelor din aprilie” ale lui Lenin. Unele organizații, ieșind din ilegalitate, au creat comitete unificate cu menșevicii, deși n-au fuzionat complet cu ei.

Conferința a demascat și respins linia capitulară de dreapta a lui L. B. Kamenev, care a prezentat un coraport cu privire la momentul actual în calitate de reprezentant al grupului antileninist. L. B. Kamenev și A. I. Rîkov au încercat să opună liniei leniniste de orientare spre revoluția socialistă aprecierea oportunistă a revoluției din 1917 și a perspectivelor dezvoltării ei. Negînd posibilitatea și necesitatea transformării revoluției burghezo-democratice în revoluție socialistă, Kamenev propunea ca totul să se limiteze la un control asupra guvernului provizoriu burhez din partea Sovietelor aflate în mîinile menșevicilor și socialiștilor-revoluționari. Conferința a respins poziția capitulară a lui Kamenev și a adepților lui, puțini la număr, care negau posibilitatea victoriei socialismului în Rusia.

În raportul cu privire la revizuirea programului partidului, V. I. Lenin a definit direcțiile în care comisia numită de conferință pentru elaborarea programului trebuia să modifice programul din 1903.

Astfel activitatea începută de Lenin înainte de întoarcerea în Rusia (vezi „Ciorna celei de-a cincea «Scrisori din depărtare»” și „Tezele din aprilie”, volumul de față, p. 59—60; 100—103) a fost continuată în raportul și în rezoluțiile la Conferința din aprilie, iar apoi în broșura „Materiale cu privire la revizuirea programului partidului”, apărută cu o prefață de V. I. Lenin (vezi Opere, vol. 24, București, Editura politică, 1959, p. 453—477). Partidul a apreciat că „în epoca prin

care trecem se pune la ordinea zilei, în virtutea condițiilor obiective, pregătirea multilaterală și directă a proletariatului în vederea cuceririi puterii politice pentru înfăptuirea măsurilor economice și politice care formează conținutul revoluției socialiste" (Opere, vol. 24, București, Editura politică, 1959, p. 458).

În cadrul discutării problemei naționale, G. I. Peatakov s-a pronunțat împotriva lozincii leniniste a dreptului națiunilor la autodeterminare mergînd pînă la despărțire și formarea de state independente. Susținîndu-și rezoluția în problema națională, Lenin a demonstrat că numai un asemenea drept asigură solidaritatea deplină a muncitorilor și a tuturor oamenilor muncii de diferite naționalități; iar problema oportunității despărțirii, partidul proletar „trebuie să rezolve această din urmă problemă de la caz la caz..., ținînd cont de interesele întregii dezvoltări sociale și de interesele luptei de clasă a proletariatului pentru socialism" (vezi volumul de față, p. 445).

Teza leninistă preconizînd necesitatea unei rupturi cu majoritatea zimmerwaldiană centristă și a creării Internaționalei a III-a, Comuniste, a întâmpinat împotrivirea lui G. E. Zinoviev. Conferința a comis o greșeală votînd pentru participarea bolșevicilor la Conferința a III-a zimmerwaldiană, cu o componență prin excelență centristă, întîrziînd astfel pregătirile în vederea creării Internaționalei a III-a, Comuniste. Această greșeală a fost îndreptată curînd după aceea de viață (vezi V. I. Lenin. Opere, vol. 26, București, Editura politică, 1959, p. 384 și 207—209, articolul neterminat „Sarcinile partidului nostru în cadrul Internaționalei").

Conferința a ales C.C. al partidului în frunte cu V. I. Lenin.

Importanța istorică a Conferinței a VII-a din aprilie a constat în faptul că ea a adoptat programul leninist de trecere la etapa a doua a revoluției în Rusia, a trasat planul luptei pentru transformarea revoluției burghezo-democratice în revoluție socialistă, a lansat lozincă trecerii întregii puteri în mâinile Sovietelor. Sub această lozincă bolșevicii au pregătit masele pentru revoluția proletară. — 345.

- 145 După aceste cuvinte ale lui Lenin, A. S. Bubnov a dat citire textului rezoluției adoptate de Conferința organizației din Regiunea centrală industrială (de la Moscova). Apoi Lenin și-a continuat raportul. — 349.
- 146 Vezi scrisoarea lui K. Marx către Kugelmann din 17 aprilie 1871 (K. Marx și F. Engels. Opere alese în două volume, vol. II, București, E.S.P.L.P. 1955, ed. a II-a, p. 506). — 360.
- 147 Vezi F. Engels. „Observații critice pe marginea proiectului de program social-democrat din 1891" („Die Neue Zeit", Jg. XX, 1901, B. II, H. 1). — 361.

148 Vezi o apreciere ulterioară asupra acestui eveniment în articolul lui V. I. Lenin „Revoluția rusă și războiul civil“ (Opere, vol. 26, București, Editura politică, 1959, p. 13). — 367.

149 Problema convocării unei conferințe internaționale a socialiștilor din țările beligerante și neutre a fost discutată în repetate rânduri în Comitetul executiv al Sovietului din Petrograd în aprilie 1917. Comitetul executiv propunea să-și asume inițiativa convocării acestei conferințe. În a doua jumătate a lunii aprilie, social-democratul danez Borgbjerg, care avea legături cu social-șoviniștii din Germania, a venit la Petrograd și, în numele Comitetului unificat al partidelor muncitorești din Danemarca, Norvegia și Suedia (în numele majorității social-patriotice a acestor partide), a propus partidelor socialiste din Rusia să participe la conferința în legătură cu încheierea păcii, care urma să fie convocată la Stockholm în mai 1917.

La 23 aprilie (6 mai), Borgbjerg a prezentat un raport la ședința Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd, declarând deschis că guvernul german „va accepta“ condițiile de pace pe care social-democrația germană le va propune la conferința socialistă. La 25 aprilie (8 mai) Comitetul executiv a ascultat declarațiile grupurilor de partid în această problemă. Bolșevicii au dat citire rezoluției adoptate în acea zi de Conferința din aprilie, intitulată „În legătură cu propunerea lui Borgbjerg“; li s-au alăturat reprezentanții social-democrației poloneze și letone. Lenin considera participarea la această conferință drept o trădare totală a internaționalismului. Conferința din aprilie s-a pronunțat categoric împotriva participării, demascându-l pe Borgbjerg ca agent al imperialismului german. Pentru participare la conferință s-au pronunțat trudovicii, bundiștii și menșevicii. A fost adoptată o rezoluție menșevică în care Comitetul executiv declara că își asumă inițiativa convocării conferinței și că va crea în acest scop o comisie specială. Plenara Sovietului a confirmat hotărîrea.

Socialiștii englezi, francezi și belgieni din majoritate au refuzat să participe la conferință, întrucît guvernele englez și francez doreau să ducă războiul pînă la victoria finală asupra Germaniei. Au acceptat să participe la conferință centriștii: grupul lui J. Longuet din Franța, partidul social-democrat independent avînd în frunte pe K. Kautsky, H. Haase și G. Ledebour din Germania.

„Spartachiștii“, care făceau parte din partidul „independenților“, dar își păstrasera independența organizatorică, au respins propunerea de a participa la conferință alături de social-imperialiști. F. Mehring a făcut o declarație în acest sens în numele său, precum și în numele lui K. Liebknecht și R. Luxemburg, care se aflau în închisoare.

Conferința de la Stockholm n-a avut loc, deoarece o parte din delegați n-a primit pașapoarte de la guvernele lor, iar o

parte a refuzat să se întâlnească cu reprezentanții unor țări ce se aflau în război cu statele lor. — 370.

- 150 Proiectul de manifest al partidului în legătură cu conferința partidelor Internaționalei a II-a de la Stockholm, proiect despre care vorbește Lenin aici și mai departe, nu s-a păstrat printre materialele Conferinței din aprilie. Probabil că o parte din proiect a fost inclusă în textul rezoluției cu privire la propunerea lui Borgbjerg. — 373.
- 151 Rezoluția cu privire la război, la baza căreia a fost pus textul propus de Lenin la Conferința din Petrograd a P.M.S.D. (b) din Rusia (vezi volumul de față, p. 263—268), a fost adoptată la Conferința din aprilie cu majoritate de voturi și 7 abțineri și publicată în „Pravda” nr. 44 din 12 mai (29 aprilie) în locul articolului de fond. — 408.
- 152 Rezoluția cu privire la atitudinea față de guvernul provizoriu a fost publicată în nr. 42 al ziarului „Pravda” din 10 mai (27 aprilie) 1917 în loc de editorial cu următorul subtitlu : „Proiectul rezoluției adoptate în unanimitate de comisia aleasă la Conferința generală din Rusia”. În ședința plenară rezoluția a fost adoptată cu majoritate de voturi, 8 abțineri și 3 voturi contra. — 412.
- 153 Elaborarea noului program al partidului a fost terminată după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie. Programul a fost adoptat la Congresul al VIII-lea al P.C. (b) din Rusia, în martie 1919. — 415.
- 154 Vezi K. Marx și F. Engels. „Manifestul Partidului Comunist”, București, Editura politică, 1962, ed. a VIII-a, p. 52. — 415.
- 155 Rezoluția cu privire la revizuirea programului partidului a fost adoptată cu majoritate de voturi și 3 abțineri. — 419.
- 156 Rezoluția cu privire la problema agrară a fost adoptată cu majoritate de voturi și 11 abțineri și publicată în nr. 45 al ziarului „Pravda” din 13 mai (30 aprilie) 1917 în locul articolului de fond. — 430.
- 157 Vezi F. Engels „Literatura din emigrație. I. Manifestul polonez” (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 18, București, Editura politică, 1964, p. 525). — 441.
- 158 P.P.S. (Partidul socialist polonez) (Polska Partia Socjalistyczna) — partid naționalist reformist, înființat în 1892. Acționînd sub lozincă luptei pentru o Polonie independentă, P.P.S. a desfășurat, sub conducerea lui Pilsudski și a adepților lui, o propagandă naționalistă separatistă în rîndurile muncitorilor polonezi, căutînd să-i abată de pe calea luptei comune alături de mun-

citorii ruși împotriva absolutismului și capitalismului. Sub înfruirea muncitorilor de rînd, în tot cursul existenței P.P.S., s-au format în sînul său diferite grupări de stînga. Unele dintre ele au aderat ulterior la aripa revoluționară a mișcării muncitorești poloneze.

În 1906, P.P.S. s-a scindat în „levița“-P.P.S. și în așa-numita P.P.S-pravița („fracțiunea revoluționară“), fracțiune șovină de dreapta. Sub influența partidului bolșevic, precum și a S.D.R.P. și L. (Social-democrația din Regatul Poloniei și din Lituania), „levița“-P.P.S. a evoluat treptat spre poziții consecvent revoluționare.

În anii primului război mondial, o mare parte din „levița“-P.P.S. s-a situat pe poziții internaționaliste, iar în decembrie 1918 a fuzionat cu S.D.R.P. și L. Cele două partide fuzionate au format Partidul Muncitoresc Comunist din Polonia (aceasta a fost denumirea Partidului Comunist din Polonia pînă în 1925).

Aripa dreaptă a P.P.S. și-a continuat în timpul primului război mondial politica național-șovină; ea a organizat pe teritoriul Galiției legiuni poloneze, care au luptat de partea imperialismului austro-german. După crearea statului burghez polonez, aripa dreaptă a P.P.S. a fuzionat în 1919 cu organizațiile P.P.S. de pe teritoriul polonez aflat pînă atunci sub stăpînirea Germaniei și Austriei, adoptînd din nou denumirea de P.P.S. Devenind partid de guvernămînt, P.P.S. a înlesnit trecerea puterii în mîinile burgheziei poloneze, a desfășurat o propagandă anti-comunistă sistematică și a sprijinit politica de agresiune împotriva Țării sovietice, politica de cotropire și asupra Ucrainei apusene și a Bielorusiei apusene. Unele grupări din P.P.S. care nu au fost de acord cu această politică au aderat la Partidul Comunist din Polonia.

După lovitura de stat fascistă a lui Pilsudski (din mai 1926), P.P.S. a trecut formal în rîndurile opoziției parlamentare; în realitate însă, el nu a dus o luptă activă împotriva regimului fascist, ci a continuat să-și desfășoare propaganda antisovietică și anticomunistă. Elementele de stînga din P.P.S. au colaborat în acești ani cu comuniștii polonezi, sprijinind într-o serie de campanii tactica frontului unic.

În timpul celui de-al doilea război mondial, P.P.S. s-a scindat din nou. Partea lui reacționară, șovină, care a adoptat denumirea de „Wolność, Równość, Niepodległość“ („Libertate, Egalitate, Independență“), a participat la formarea „guvernului“ reacționar polonez din emigrație de la Londra. Cealaltă parte, adică aripa stîngă a P.P.S., care a adoptat denumirea de „Partid muncitoresc al socialiștilor polonezi“ (R.P.P.S.), sub influența „Partidului muncitoresc polonez“ (P.P.R.), înființat în 1942, a aderat la frontul popular de luptă împotriva ocupanților hitleriști, a participat la lupta pentru eliberarea Poloniei din robia fascistă și a militat pentru stabilirea de relații de prietenie cu U.R.S.S.

În 1944, după eliberarea părții răsăritene a Poloniei de sub

ocupația germană și după formarea Comitetului polonez de eliberare națională, R.P.P.S. și-a reluat denumirea de P.P.S. și, împreună cu P.P.R., a participat la construirea Poloniei democrat-populare. În decembrie 1948, P.P.R. și P.P.S. au fuzionat, formînd Partidul Muncitoresc Unit Polonez (P.M.U.P.). — 442.

- 159 Rezoluțiile Conferinței a VII-a generale (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia și „Introducerea” au fost publicate în suplimentul la „Soldatskaia Pravda” din 16 (3) mai 1917. Pe măsură ce erau adoptate, rezoluțiile erau tipărite în „Pravda” aproape toate în locul articolelor de fond. — 460.
- 160 Vezi F. Engels. „Observații critice pe marginea proiectului de program social-democrat din 1891” („Die Neue Zeit”, Jg. XX, 1901, B. II, H. 1). — 470.
- 161 V. I. Lenin se referă la *Partidul social-democrat independent din Germania* — partid centrist, care s-a format în aprilie 1917 la congresul de constituire de la Gotha, în condițiile avîntului revoluționar puternic stimulat de revoluția burghezo-democratică din februarie din Rusia. Conducerea oportunistă a Partidului social-democrat din Germania pierdea tot mai mult încrederea membrilor de rînd, și desprinderea elementelor de stînga din partid devenea iminentă. Pentru a preîntîmpina desprinderea lor și formarea unui partid revoluționar al clasei muncitoare, liderii centrismului au căutat să creeze un așa-zis partid „independent”, cu ajutorul căruia să mențină masele sub influența lor. „Independenții”, camuflîndu-se îndărătul unei frazeologii centriste, propagau unitatea cu social-șoviniștii, înclinau spre renunțarea la lupta de clasă. Partea principală a partidului o constituia organizația kautskistă „Arbeiterverein” din Reichstag.
- Din partidul „independenților” a făcut parte un timp oarecare grupul „Spartacus”, care și-a păstrat independența organizatorică și politică și a continuat munca ilegală și lupta pentru scoaterea muncitorilor social-democrați de sub influența liderilor centriști. În 1918, „Uniunea Spartacus” a ieșit din Partidul social-democrat independent, constituind nucleul din care s-a format Partidul Comunist din Germania.
- În octombrie 1920, la Congresul de la Halle al Partidului social-democrat independent s-a produs o sciziune. O mare parte a „independenților” s-a unit în decembrie 1920 cu Partidul Comunist din Germania. Elementele de dreapta au format un partid aparte, reluîndu-și vechea denumire: Partidul social-democrat independent din Germania; acest partid a ființat pînă în 1922. — 473.
- 162 „*Petrogradskaia storona*” — cartier din Petrograd unde se aflau Comitetul Central și Comitetul din Petersburg ale partidului bolșevic, Organizația din armată de pe lîngă C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia, clubul soldaților și alte organizații ale muncitorilor și soldaților, care își aveau sediul în fostul palat Kșesinskaia. — 475.